

PRÍLOHA Č. 1 - KONCEPCIA A JEJ MIESTO V POLITIKE KRAJA

Zákon o sociálnych službách definuje jasne a presne kompetencie samosprávnych krajov v oblasti sociálnych služieb. Vyšší územný celok je v súlade s § 3 zákona o sociálnych službách jedným z účastníkom právnych vzťahov v oblasti sociálnych služieb. Pôsobnosť, kompetencie a úlohy samosprávneho kraja v oblasti sociálnych služieb sú bližšie špecifikované v § 81 zákona o sociálnych službách nasledovne:

Vyšší územný celok

- a) vypracúva, schvaľuje koncepciu rozvoja sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) je správnym orgánom v konaniach o
  1. odkázanosti na sociálnu službu poskytovanú v zariadení podporovaného bývania, v rehabilitačnom stredisku, v domove sociálnych služieb a v špecializovanom zariadení,
  2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
  3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
  4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
  5. nezapísaní do registra,
  6. zákaze poskytovať sociálnu službu,
  7. výmaze poskytovateľa sociálnej služby z registra,
- c) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,
- d) zabezpečuje poskytovanie
  1. sociálnej služby v útulku, v domove na polceste, v zariadení núdzového bývania, v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, v zariadení podporovaného bývania, v rehabilitačnom stredisku, v domove sociálnych služieb, v špecializovanom zariadení a v integračnom centre,
  2. podpory samostatného bývania,
  3. tlmočnickej služby,
- e) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- f) zabezpečuje poskytovanie sociálneho poradenstva a služby včasnej intervencie,
- g) môže zabezpečiť poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
- h) uzatvára zmluvu
  1. o poskytovaní finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
  2. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 10,
- i) zriaďuje, zakladá a kontroluje útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie a integračné centrum,
- j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- k) uhrádza ekonomicky oprávnené náklady podľa § 71 ods. 10,
- l) poskytuje podľa § 75 ods. 3 a 4 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 8 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- o) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. b) na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu¹³⁾ a kontroluje hospodárenie s ním,
- p) vykonáva zápis do registra, oznamuje vykonanie zápisu do registra, vydáva výpis z registra, vykonáva výmaz z registra,

- q) vedie register a vykonáva zmeny v registri vo svojom územnom obvode,
  - r) predkladá štvrt'ročne aktualizovaný register ministerstvu,
  - s) kontroluje plnenie podmienok na zápis do registra počas poskytovania sociálnej služby a povinností poskytovateľa sociálnej služby,
  - t) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančným príspevkom na prevádzku,
  - u) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmenách r) a s) a kontroluje ich plnenie,
  - v) kontroluje účelnosť využitia finančných prostriedkov poskytnutých podľa § 71 ods. 10,
  - w) vedie evidenciu
    1. vyhotovených posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
    2. rozhodnutí podľa písmena b),
    3. prijímateľov sociálnej služby vo svojom územnom obvode,
  - x) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,⁴⁴⁾
  - y) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
  - z) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadil alebo založil, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena c),
- za) žiada o vydanie výpisu z registra trestov na účely overenia splnenia podmienky bezúhonnosti osôb podľa § 63,
- zb) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 9.

Špecificky je dôležité spomenúť ustanovenie zákona definované v § 83 ods. 9, ktoré dáva vyššiemu územnému celku povinnosť vydávať poskytovateľovi sociálnej služby uvedenej v § 26, § 27, § 29, § 34, § 37 až 39 na jeho žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku podľa § 78 b s koncepciou rozvoja sociálnych služieb vyššieho územného celku.

Ide o nasledovné sociálne druhy sociálnych služieb:

- Útulok
- Domov na polceste
- Zariadenie núdzového bývania
- Zariadenie podporovaného bývania
- Rehabilitačné stredisko
- Domov sociálnych služieb
- Špecializované zariadenie

Okrem toho upravuje PSK viaceré podrobnosti poskytovania sociálnych služieb vo svojom územnom obvode prostredníctvom viacerých všeobecne záväzných nariadení, ktoré sú zverejnené na webovom sídle PSK (<https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/urad/odbor-svar/legislativa/>).

Mimo už uvedených kompetencií PSK v oblasti sociálnych služieb má PSK aj kompetencie v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a kurately. Odbor sociálnych vecí a rodiny PSK vykonáva aj činnosti v zmysle kompetencií podľa zákona NR SR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Vyšší územný celok pri výkone samosprávnej pôsobnosti:

- zabezpečuje tvorbu a plnenie sociálnych programov zameraných na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálno-patologických javov na svojom území
- vypracúva analýzu nepriaznivých vplyvov pôsobiacich na deti a rodiny, vývojových trendov sociálno-patologických javov na svojom území
- vedie evidenciu zariadení zriadených podľa tohto zákona na svojom území
- utvára podmienky na organizovanie opatrení; podmienky na zabezpečenie priaznivého vývinu dieťaťa, na vykonávanie rodičovských práv a povinností a vykonávanie výchovných opatrení; podmienky na pomoc deťom, plnoletým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii; podmienky na prípravu pestúnov alebo osvojiteľov, na náhradnú rodinnú starostlivosť a na opatrenia na tento účel; podmienky na organizovanie sociálnych programov najmä pre drogovu a inak závislých, pre obyvateľov po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a po ukončení resocializačného programu; podmienky na vykonávanie opatrení v otvorenom prostredí a v prostredí utvorenom a usporiadanom na výkon opatrení podľa zákona
- môže zriadiť centrum pre deti a rodiny, kontroluje a metodicky usmerňuje zriadené centrum
- poskytuje finančný príspevok na vykonávanie opatrení podľa zákona
- spolupracuje s inými subjektami pôsobiacimi v zmysle zákona v oblasti predchádzania a zamedzenia nárastu sociálno-patologických javov
- kontroluje úroveň vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately u subjektov, ktorým poskytuje finančný príspevok.

Okres Bardejov

1. Bardejov
2. Fričkovce
3. Gerlachov
4. Hažlín
5. Hrabovec
6. Kružlov
7. Kučín
8. Kurima
9. Lenartov
10. Sveržov
11. Zborov

Okres Stropkov

1. Bukovce
2. Duplín
3. Gribov
4. Kožuchovce
5. Kručov

Okres Svidník

1. Cernina
2. Giraltovce
3. Kračúnovce
4. Kružlová
5. Lúčka (neaktuálny)
6. Rovné
7. Stročín
8. Svidník
9. Vyšný Orlík

Okres Humenné

1. Adidovce
2. Baškovce
3. Brestov
4. Humenné
5. Koškovce
6. Nižná Sitnica
7. Vít'azovce
8. Vyšná Sitnica
9. Zbudské Dlhé

Okres Snina

1. Belá nad Cirochou
2. Kolbasov
3. Pčoliné
4. Príslop
5. Snina
6. Zboj

Okres Vranov nad Topľou

1. Benkovce
2. Bystré
3. Čaklov
4. Dlhé Klčovo
5. Hanušovce nad Topľou
6. Malá Domaša
7. Nižný Hrabovec
8. Rafajovce
9. Sačurov
10. Soľ
11. Vranov nad Topľou

Okres Medzilaborce

1. Kalinov
2. Medzilaborce

Okres Levoča

1. Spišské Podhradie
2. Spišský Hrhov
(neaktuálny)
3. Spišský Štvrtok
4. Studenec

Okres Prešov

1. Abranovce
2. Čelovce
3. Fintice
4. Chmeľov
5. Chmiňany
6. Chminianske
Jakubovany
7. Kapušany
8. Kendice
9. Kojatice
10. Lada
11. Ľubotice
12. Nemcovce
13. Okružná
14. Prešov
15. Rokycany
16. Ruská Nová Ves
17. Sedlice
18. Široké
19. Varhaňovce
20. Veľký Šariš

Okres Sabinov

1. Červenica pri Sabinove
2. Drienica
3. Dubovica
4. Jakovany
5. Jakubova Voľa
6. Lipany
7. Ostrovany
8. Pečovská Nová Ves
9. Ražňany
10. Rožkovany
11. Sabinov
12. Šarišské Michaľany
13. Torysa

Okres Poprad

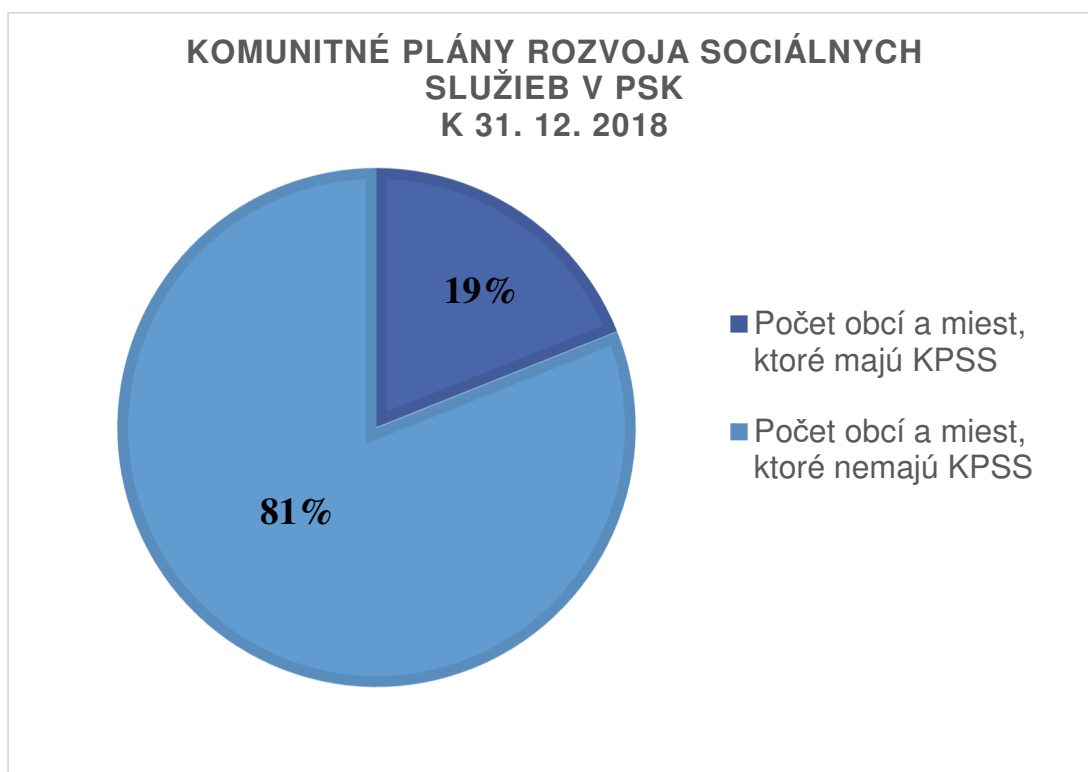
1. Batizovce
2. Gánovce
3. Hozelec
4. Hranovnica
5. Jánovce
6. Lučivná
7. Poprad
8. Spišské Bystré
9. Svit
10. Štrba
11. Švábovce
12. Tatranská Javorina
13. Vikartovce
14. Vysoké Tatry

Okres Kežmarok

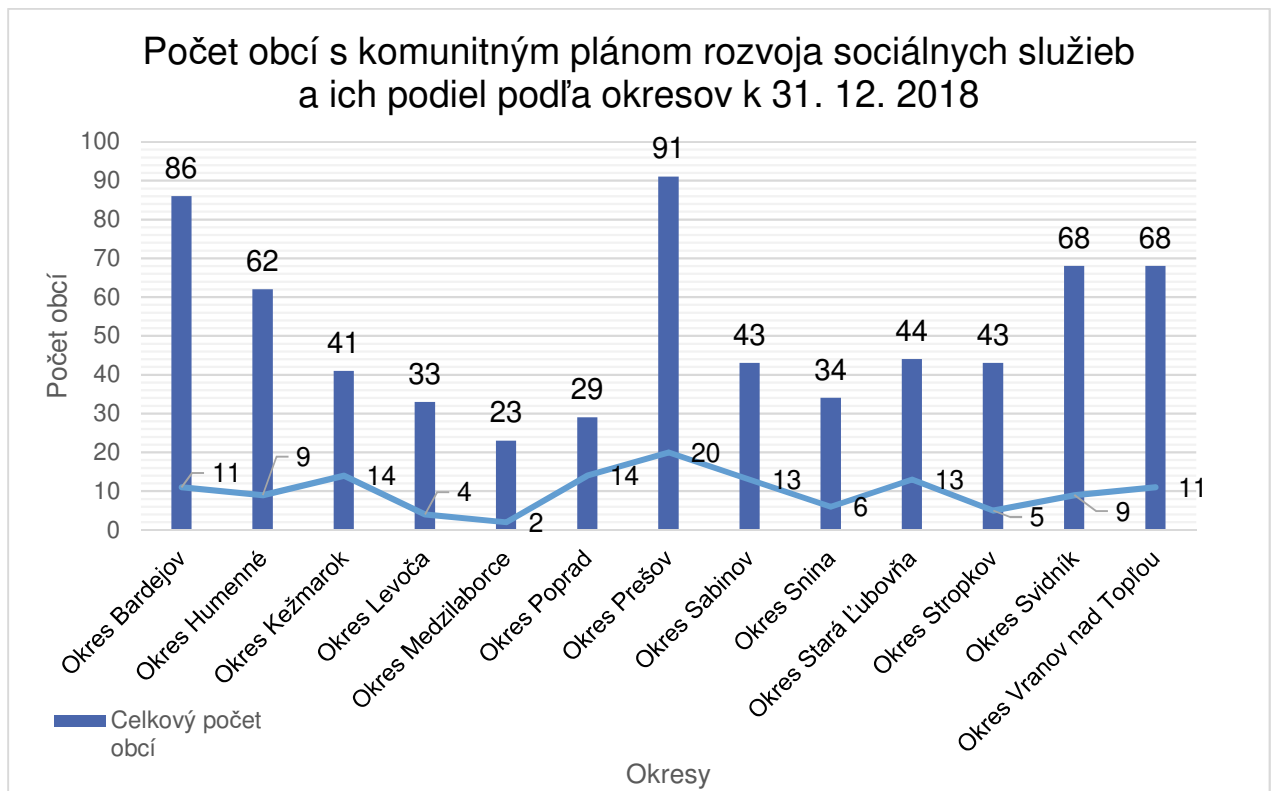
1. Červený Kláštor
2. Holumnica
3. Kežmarok
4. Ľubica
5. Mlynčeky
6. Rakúsy
7. Reľov
8. Spišská Stará Ves
9. Veľká Franková
10. Veľká Lomnica
11. Vlkovce
12. Vojňany
13. Vrbov
14. Výborná
15. Spišská Belá

Okres Stará Ľubovňa

1. Ďurková
2. Haligovce
3. Lesnica
4. Mníšek nad Popradom
5. Nová Ľubovňa
6. Plavnica
7. Podolíneč
8. Pusté Pole
9. Stará Ľubovňa
10. Starina
11. Sulín
12. Šambron
13. Veľká Lesná

GRAF 1 POČET ODOVZDANÝCH KOMUNITNÝCH PLÁNOV ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V PSK K 31. 12. 2018. ZDROJ: PSK

GRAF 2 POČET OBCÍ S KOMUNITNÝM PLÁNOM ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A ICH PODIEL PODĽA OKRESOV K 31. DECEMBRU 2018. ZDROJ: PSK

PRÍLOHA Č. 3 - PRÍPRAVA KONCEPCIE A PROCES PLÁNOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb bola pripravovaná pod gesciou Odboru sociálnych vecí a rodiny Prešovského samosprávneho kraja.

Pri tvorbe koncepcie vychádzali spracovatelia predovšetkým z národných priorít rozvoja sociálnych služieb a komunitných plánov obcí a miest PSK. Okrem toho boli pri príprave koncepcie rozvoja sociálnych služieb využité uvedené národné a medzinárodné dokumenty a údaje:

- medzinárodné záväzné a strategické dokumenty
- platná legislatíva Slovenskej republiky
- strategické dokumenty Slovenskej republiky
- údaje Prešovského samosprávneho kraja, Štatistického úradu Slovenskej republiky, Ústredia Sociálnej poisťovne, Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny, poskytovateľov sociálnych služieb a organizácií zastupujúcich rôzne cieľové skupiny sociálnych služieb v PSK
- vlastné štatistické a dotazníkové zistenia.

Vzhľadom na veľkosť (13 okresov, 665 obcí a viac ako 800 tisíc obyvateľov) a rôznorodosť Prešovského samosprávneho kraja sa pred začiatkom tvorby koncepcie rozvoja sociálnych služieb zadefinovalo 6 funkčných regiónov PSK. Tento krok bol uskutočnený z dôvodu efektívnejšej tvorby koncepcie a plánovania rozvoja sociálnych služieb v PSK.

Pri tvorbe koncepcie rozvoja sociálnych služieb PSK boli v prvom kole oslovené všetky obce PSK so žiadosťou o dodanie aktuálnych a schválených komunitných plánov rozvoja sociálnych služieb. Vzhľadom na nízku návratnosť a vypracovanosť týchto strategických dokumentov obcí v Prešovskom samosprávnom kraji (len 19% obcí má komunitný plán rozvoja sociálnych služieb) bol vypracovaný štruktúrovaný dotazník pre obce, ktorý bol rozoslaný do všetkých obcí PSK.

Cieľom tohto dotazníka bolo identifikovať základné problémy sociálnych služieb v obciach, základné cieľové skupiny sociálnych služieb v obciach, a tiež aj preferované formy sociálnych služieb zo strany obcí a miest. Výsledky z tohto dotazníkového prieskumu boli zohľadnené pri analýze potrieb jednotlivých definovaných funkčných subregiónov. Celkovo bolo spätne doručených len 71 dotazníkov z celkovo 665 obcí.

Počas tvorby koncepcie rozvoja sociálnych služieb PSK boli zrealizované fókusové stretnutia a verejné diskusie s prijímateľmi sociálnych služieb, organizáciami, ktoré zastupujú cieľové skupiny sociálnych služieb, poskytovateľmi sociálnych služieb, odborníkmi a laickou verejnosťou. Celkovo sa uskutočnilo 10 fókusových stretnutí na 6 miestach v rámci PSK. Fókusové skupiny boli rozdelené do dvoch základných skupín:

- seniori a osoby so zdravotným postihnutím, rodiny s deťmi
- služby krízovej intervencie a marginalizované skupiny.

Stretnutia sa uskutočnili v nasledovných termínoch a na nasledovných miestach:

- 4. február 2019, Batizovce – 2 skupiny (subregión Poprad – Kežmarok)
- 5. február 2019, Stará Ľubovňa – 2 skupiny (subregión Stará Ľubovňa)
- 18. február 2019, Prešov – 2 skupiny (subregión Prešov – Sabinov)
- 19. február 2019, Svidník – 2 skupiny (subregión Bardejov – Stropkov – Svidník)
- 7. marec 2019, Továrne – 2 skupiny (subregión Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou)
- 8. marec 2019, Spišský Hrhov – 2 skupiny (subregión Levoča).

Na tieto stretnutia boli pozvaní:

- zástupcovia všetkých 665 samospráv
- zástupcovia všetkých poskytovateľov sociálnych služieb 172 osôb (verejní aj neverejní)
- zástupcovia organizácií, ktoré zastupujú prijímateľov sociálnych služieb (napr. Jednota dôchodcov, rodičovské organizácie detí so zdravotným postihnutím, Zväz telesne postihnutých a ďalší)
- poslanci VÚC.

Stretnutí sa celkovo zúčastnilo

• Samospráva – VÚC, zástupcovia obcí a miest:	56 osôb (20 samospráv)
• Poskytovatelia sociálnych služieb:	
○ verejní	55 osôb (23 poskytovateľov)
○ neverejní	117 osôb (62 poskytovateľov)
• Prijímatelia sociálnych služieb:	3 osoby
• Verejnosť:	13 osôb (7 organizácií)

Výstupy z týchto fókusových skupín sú zohľadnené v analytickej (SWOT) a strategickej časti koncepcie.

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb bola predložená do verejného pripomienkového konania dňa: 15.10.2019

K návrhu koncepcie bolo predložených niekoľko pripomienok a návrhov od piatich poskytovateľov, z ktorých boli tri akceptované úplne a zapracované do koncepcie a jedna pripomienka čiastočne akceptovaná a zapracovaná.

PRÍLOHA Č. 4 – PREHĽAD ROZHODNUTÍ PSK O ODKÁZANOSTI NA VYBRANÉ DRUHY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PODĽA DRUHOV ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA V ROKOCH 2017 - 2018

Subregión	Rok	Domov sociálnych služieb			
		Telesné postihnutie	Duševné/mentálne postihnutie	Zmyslové postihnutie	Kombinované postihnutie
Prešovský samosprávny kraj	2017	20	83	2	38
	2018	41	111	1	36
Prešov – Sabinov	2017	6	25	0	13
	2018	15	40	0	18
Poprad – Kežmarok	2017	3	15	0	2
	2018	3	19	1	2
Stará Ľubovňa	2017	1	7	0	5
	2018	1	6	0	1
Levoča	2017	0	6	1	1
	2018	0	3	0	0
Bardejov – Stropkov – Svidník	2017	3	12	0	2
	2018	0	0	0	2
Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou	2017	7	33	1	15
	2018				
		18	34	0	16

TABUĽKA 1 PREHĽAD ROZHODNUTÍ PSK O ODKÁZANOSTI PRE SLUŽBU DOMOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB. PODĽA DRUHOV ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA V ROKOCH 2017 - 2018. ZDROJ: PSK

Subregión	Rok	Špecializované zariadenie				
		Parkinsonova choroba a demencie	Schizofrénia	Organický psychosyndróm	Poruchy autistického spektra	Mentálne postihnutie
Prešovský samosprávny kraj	2017	367	24	19	8	9
	2018	537	69	15	17	35
Prešov – Sabinov	2017	130	7	6	6	2
	2018	167	17	6	15	3
Poprad – Kežmarok	2017	40	2	3	0	5
	2018	58	5	4	0	4
Stará Ľubovňa	2017	36	2	2	0	0
	2018	21	5	0	0	2
Levoča	2017	9	1	0	0	0
	2018	35	8	0	0	1
Bardejov – Stropkov – Svidník	2017	52	4	4	0	1
	2018		9			
		122		0	0	24
Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou	2017	100	8	4	2	1
	2018		25			
		134		5	2	1

TABUĽKA 2 PREHĽAD ROZHODNUTÍ PSK O ODKÁZANOSTI PRE SLUŽBU ŠPECIALIZOVANÉ ZARIADENIE PODĽA DRUHOV DIAGNÓZ V ROKOCH 2017 - 2018. ZDROJ: PSK

PRÍLOHA Č. 5 – ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O KRAJI K 31.12.2018

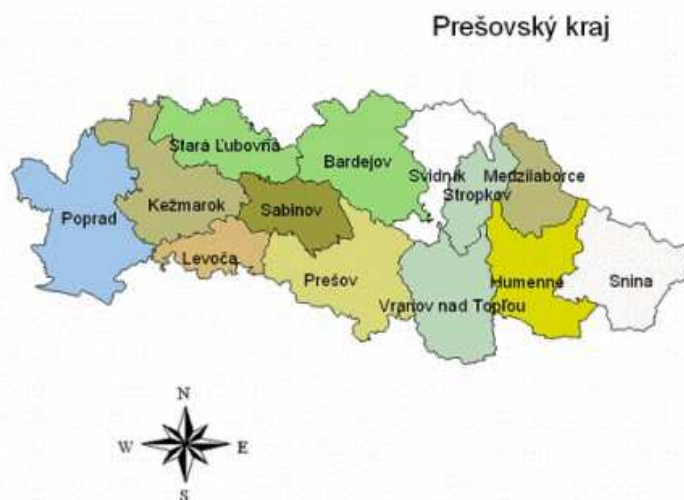

- **Rozloha:** 8.973 km²
- **Počet obyvateľov:** 825.022
- **Hustota obyvateľstva na 1 km²:** 91,88 obyvateľov/km²
- **Počet okresov:** 13
- **Počet obcí:** 665
- z toho **počet miest:** 23
- **Sídlo kraja:** Prešov
- **Podiel mestského obyvateľstva (%):** 46,6
- **Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (tis. osôb):** 398
- **Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 0-14 rokov (%):** 17,97
- **Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 15-64 rokov (%):** 68,15
- **Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 65 rokov a viac (%):** 13,88
- **Priemerný vek (roky):** 38,59

Prešovský samosprávny kraj je administratívne delený na 13 okresov a 23 miest:

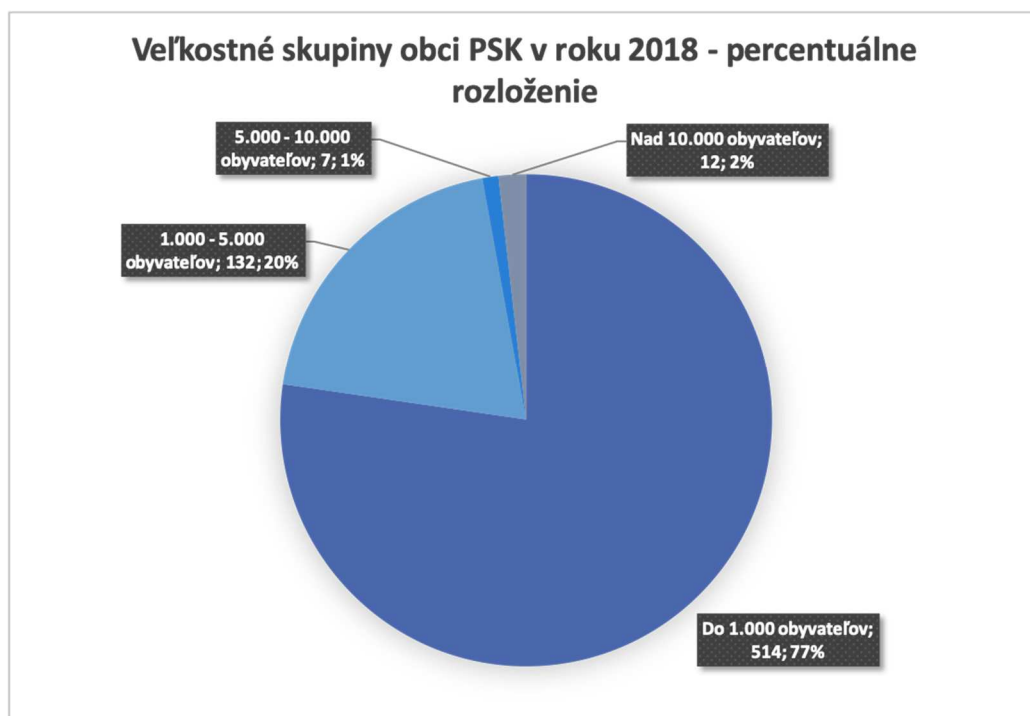
- Okres Bardejov
  - Mesto Bardejov
- Okres Humenné
  - Mesto Humenné
- Okres Kežmarok
  - Mesto Kežmarok
  - Mesto Spišská Belá
  - Mesto Spišská Stará Ves
- Okres Levoča
  - Mesto Levoča
  - Mesto Spišské Podhradie
- Okres Medzilaborce
  - Mesto Medzilaborce
- Okres Poprad
  - Mesto Poprad
  - Mesto Svit
  - Mesto Vysoké Tatry
- Okres Prešov
  - Mesto Prešov
  - Mesto Veľký Šariš
- Okres Sabinov
  - Mesto Sabinov
  - Mesto Lipany
- Okres Snina
  - Mesto Snina
- Okres Stará Ľubovňa
  - Mesto Stará Ľubovňa
  - Mesto Podolíneec
- Okres Stropkov
  - Mesto Stropkov

- Okres Svidník
  - Mesto Svidník
  - Mesto Giraltovce
- Okres Vranov nad Topľou
  - Mesto Vranov nad Topľou
  - Mesto Hanušovce nad Topľou

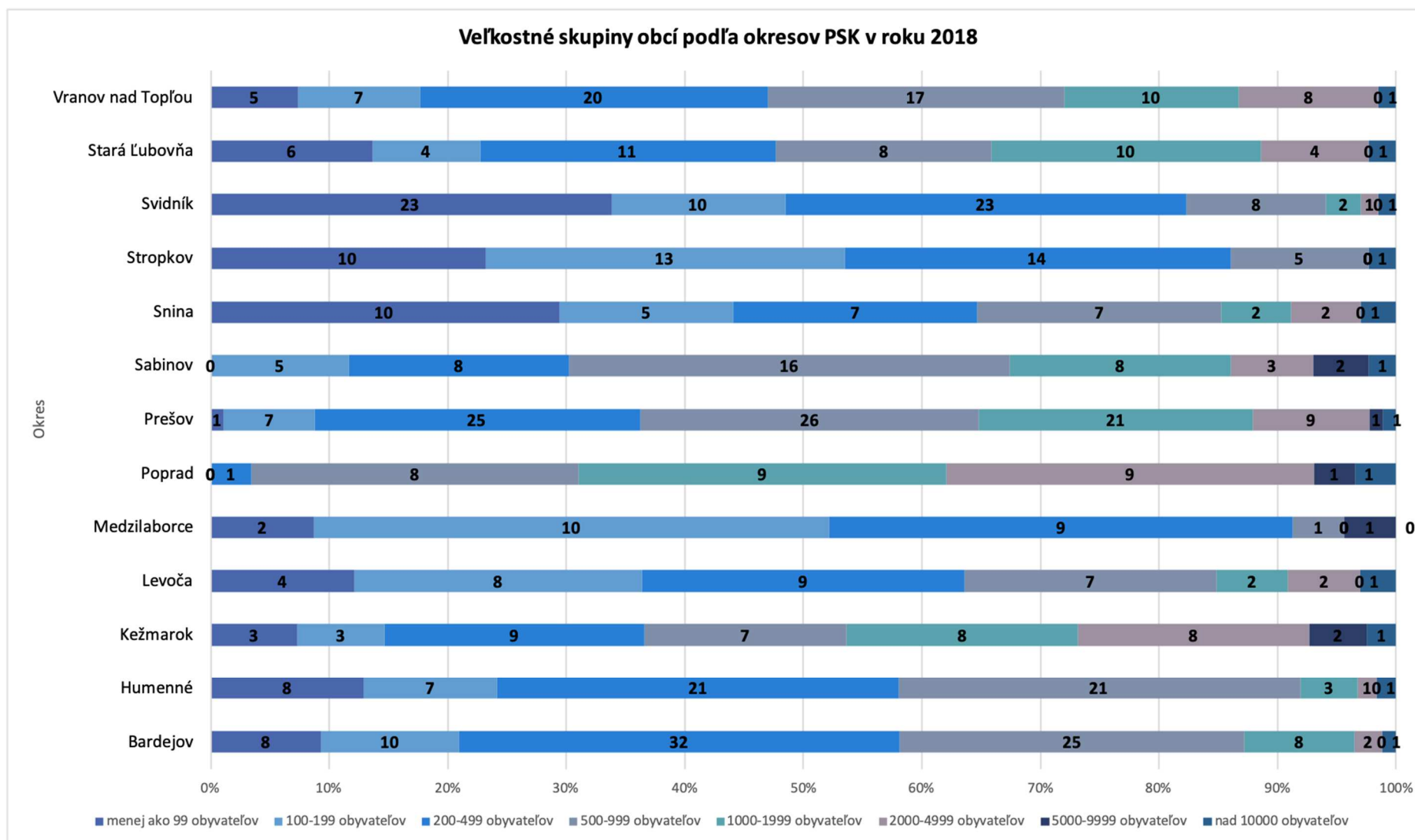
OBRÁZOK 1 PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ, ČLENENIE PODĽA OKRESOV. ZDROJ: PSK

Z celkového počtu 665 obcí má PSK až 514 obcí, ktoré majú menej ako 1.000 obyvateľov, čo je takmer 77% zo všetkých obcí. Druhú najväčšiu skupinu tvoria obce do 5.000 obyvateľov (20%) a necelé 3 percentá tvoria obce a mestá na 5.000 obyvateľov. Okresy Medzilaborce, Stropkov, Svidník a Snina patria medzi okresy s najväčším percentom malých obcí do 1.000 obyvateľov. 3% obcí a miest majú nad 5.000 obyvateľov a celkovo v mestách žije 46,6% obyvateľov Prešovského samosprávneho kraja.

GRAF 3 VEĽKOSTNÉ SKUPINY OBCÍ PSK V ROKU 2018. ZDROJ: STADAT, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR

Veľkostné skupiny obcí podľa okresov PSK v roku 2018

GRAF 4 VEĽKOSTNÉ SKUPINY OBCÍ PODĽA OKRESOV PSK V ROKU 2018. ZDROJ: STATDAT, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE:

Cieľom tejto prílohy je prezentovať základné štatistické údaje a predpokladanú potrebu podpory pre jednotlivé cieľové skupiny obyvateľov subregiónu Prešov – Sabinov. Uvedené údaje tvoria základné podklady pre plánovanie a realizovanie opatrení stanovených v Konceptii rozvoja sociálnych služieb PSK. Pre efektívne a aktuálne plánovanie je potrebné realizovať pravidelné parciálne regionálne analýzy pre jednotlivé špecifické ciele a opatrenia.

Počet obyvateľov:

Spolu:	235.416
Okres Prešov:	175.038
Okres Sabinov:	60.378

Hustota obyvateľstva na 1 km²:

Spolu:	148,68
Okres Prešov:	187,01
Okres Sabinov:	110,34

Počet obcí:

Spolu:	134
Okres Prešov:	91
Okres Sabinov:	43

Podiel mestského obyvateľstva (%):

Spolu:	45,80
Okres Prešov:	50,66
Okres Sabinov:	31,83

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov

Spolu:	110.812
Okres Prešov:	84.018
Okres Sabinov:	26.794

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 0-14 rokov (%):

Spolu:	19,89
Okres Prešov:	17,78
Okres Sabinov:	21,99

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 15-64 rokov (%):

Spolu:	66,99
Okres Prešov:	67,81
Okres Sabinov:	66,16

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 65 rokov a viac (%):

Spolu:	13,69
Okres Prešov:	14,32
Okres Sabinov:	11,85

Priemerný vek (roky):

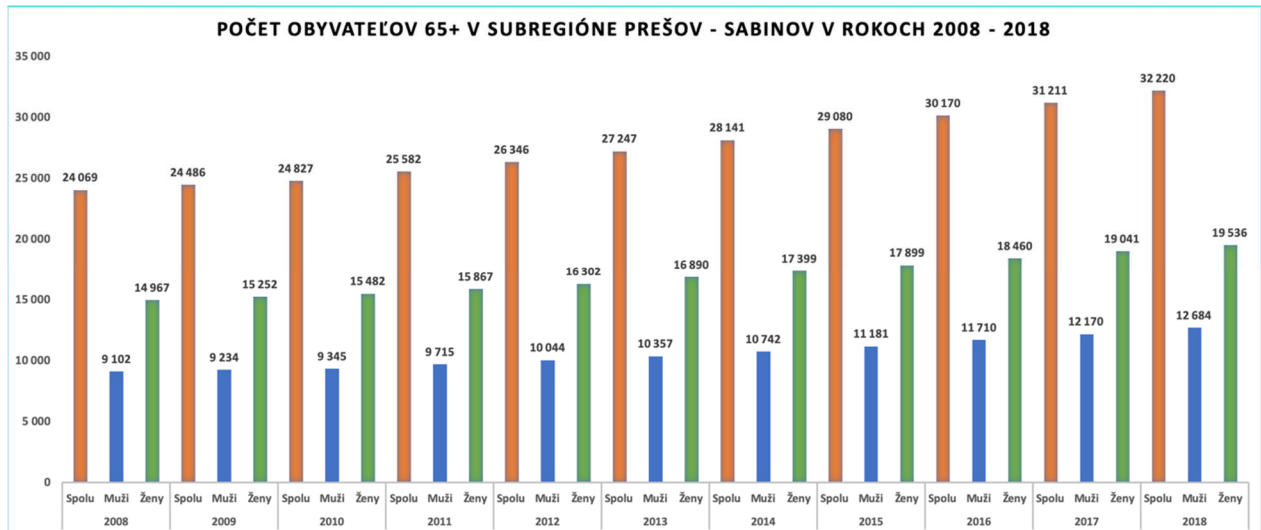
Spolu:	37,31
Okres Prešov:	39,10
Okres Sabinov:	35,52

¹ Štatistické údaje vychádzajú zo zdrojov Statdat, Štatistický úrad SR. 2018

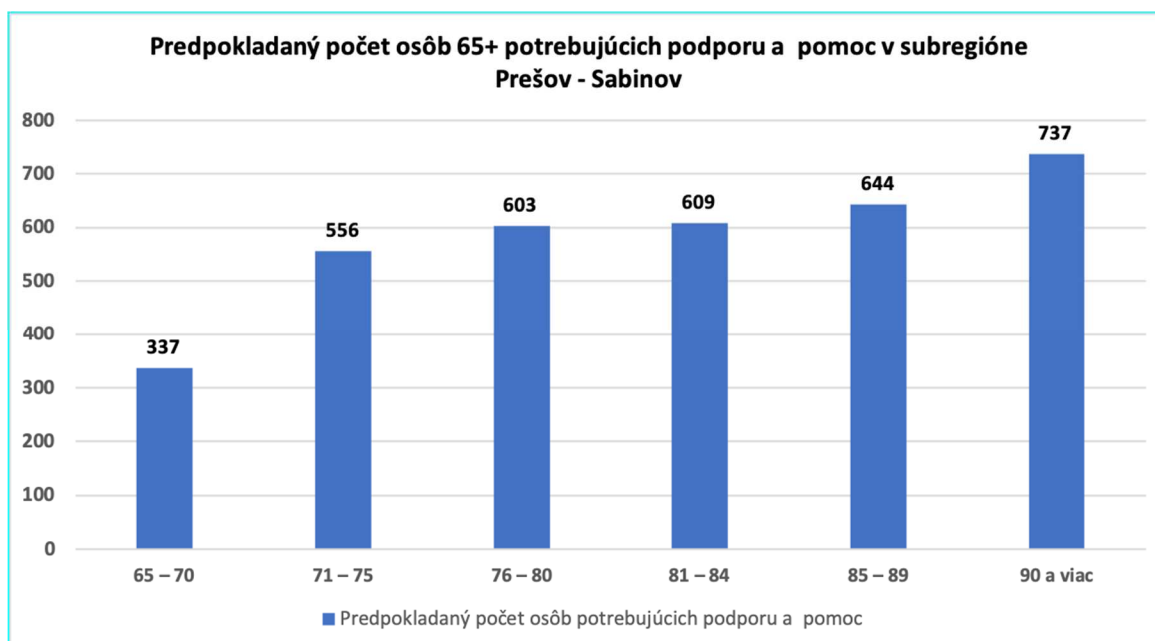
SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU SENIORI

Subregión Prešov – Sabinov je najväčším definovaným subregiónom v Prešovskom samosprávnom kraji s celkovým počtom 235.416 obyvateľov, z ktorých je celkovo **32.220 seniorov vo veku 65+, tj. 13,69%**.

V tomto subregióne je možné sledovať len mierny rast starnutia obyvateľstva v porovnaní s priemerom Prešovského samosprávneho kraja.

GRAF 5 POČET OBYVATEĽOV 65+ SUBREGIÓNU PREŠOV - SABINOV V ROKOCH 2008 - 2018. ZDROJ: DATACUBE, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

GRAF 6 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB 65+ POTREBUJÚCICH PODPORU A POMOC V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNI SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNYCH SLUŽEB. 2012

Vek osoby	Celkom	Podľa miery odkázanosti na inej FO			
		Minimálna	Ľahká	Stredná	Ťažká
65 – 69	337	169	168	X	X
70 – 74	556	238	159	159	X

75 – 79	603	230	172	172	29
80 – 84	609	255	156	157	39
85 – 89	644	214	191	191	48
90 a viac	737	184	184	184	185

TABUĽKA 3 PREDPOKLADANÁ MIERA ZÁVISLOSTI OSÔB 65+. V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV
ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Z vyššie uvedených údajov a dát v grafoch a tabuľke prepočtu miery závislosti na pomoci od inej fyzickej osoby vyplýva, že približne **3.486 obyvateľov** 65+ z celkového počtu 32.220 seniorov **potrebuje podporu sociálnych služieb**. Uvedené dáta uvádzajú, že miera závislosti na podpore od inej fyzickej osoby sa zvyšuje vekom danej osoby. V subregióne Prešov – Sabinov je **2.288 obyvateľov s diagnózou demencia**, z ktorých **1.006 potrebuje podporu v rámci pobytových sociálnych služieb**².

Odhadovaná potrebná vybavenosť miestami v pobytových službách pre seniorov je na úrovni **1.704 miest**.³ V subregióne Prešov – Sabinov je len **828 miest v pobytových sociálnych službách pre seniorov**. Z toho je len 166 miest v špecializovaných zariadeniach s PAd, a podobne ako na úrovni celého PSK, je potrebné plánovať a pripravovať vnútornú transformáciu služieb pre seniorov smerom k špecializovanej podpore pre ľudí s diagnózami demencie.

Okrem tejto starostlivosti je pre seniorov zabezpečovaná starostlivosť aj v domácom prostredí. Približne 1.276 obyvateľov 65+ v tomto subregióne poberá príspevok na opatrovanie a opatrovateľská služba je poskytovaná v priemere 717 obyvateľom.

Celkovo je v regióne Prešov – Sabinov poskytovaná 2.867 obyvateľom nejaká forma podpory pre seniorov 65+.

Tieto čísla ukazujú, že ďalších 587 obyvateľov 65+ potrebuje formálnu alebo neformálnu podporu. Túto skutočnosť potvrdzuje aj narastajúci počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti len pre službu špecializované zariadenie s PAd, ktorých bolo v tomto subregióne za posledné dva roky vydaných 297 a majú stúpajúci trend. Podobne je to aj so žiadateľmi o zabezpečenie poskytovanie sociálnej služby v špecializovanom zariadení s PAd v PSK, kde v posledných dvoch rokoch bolo daných 126 nových žiadostí. Aj v tejto oblasti je možné sledovať stúpajúci trend. Podobná situácia je aj pri ostatných druhoch sociálnych služieb pre seniorov a aj pri neverejných poskytovateľoch. Potrebu týchto služieb potvrdzujú aj výstupy z dotazníkového prieskumu realizovaného medzi obcami, kde obce v tomto subregióne preferujú práve tieto terénne služby a **potrebu odľahčovacej služby pre rodiny, ktoré sa starajú o seniora v domácom prostredí. Veľmi potrebnou službou, ktorú deklarujú aj obce, je služba denný stacionár, ktorá ma v subregióne Prešov – Sabinov kapacitu 946 miest a denné centrum s kapacitou 544 miest**. Tieto sociálne služby majú výrazne preventívny charakter pred inštitucionalizáciou seniorov, predovšetkým pre 1.300 seniorov, ktorí sú v počiatočnom štádiu demencie. Z hľadiska tejto skupiny bude potrebné **rozšíriť kapacity služieb o pobytové miesta, ale aj o kapacity služieb poskytovaných v domácnosti. Pre presné stanovenie počtu nových miest v budúcnosti je potrebné vždy ad-hoc realizovať parciálne regionálne analýzy v úzkej spolupráci s miestnou samosprávou a poskytovateľmi sociálnych služieb, ktoré v danom roku upresnia potrebu budovania nových kapacít v službách pre seniorov**.

² Prepočet pre subregión Prešov - Sabinov z reálneho počtu obyvateľov PSK s diagnózami demenciou v roku 2018. Zdroj: Inštitút zdravotnej politiky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a <https://www.dementiastatistics.org/statistics/care-services/>

³ Prepočet pre PSK – Prešov - Sabinov na základe: obce, města, regiony a sociální služby. Socioklub, praha 1997. A novšie Víšek-Průša: optimalizace sociálních služeb. 2012

V subregióne Prešov – Sabinov absentujú aj podporné služby pre seniorov - ide predovšetkým o **prepravnú službu**, ktorú poskytujú len 4 poskytovatelia sociálnych služieb a **monitorovanie a signalizácia pomoci a pracovňa, ktoré v tomto subregióne nie sú poskytované**. Okrem toho sú v subregióne zastúpené v základnej vybavenosti nasledovné druhy sociálnych služieb – požičiavanie pomôcok (6 poskytovatelia), jedáleň (9 poskytovateľov), základné a špecializované poradenstvo (10 poskytovateľov).

	Na 1.000 obyvateľov 65+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov celkom	1.704
Z toho:	
V zariadeniach pre seniorov a špecializovaných zariadeniach	836
V zariadeniach pre seniorov s nižšou mierou odkázanosti (penzión pre seniorov)	289
V zariadeniach opatrovateľskej služby	579
Počet osôb ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba	2.411
Návrh doporučených noratívov vybavenosti miestami vo všetkých druhoch zariadení pre seniorov na 1.000 obyvateľov starších ako 80 rokov	Na 1.000 obyvateľov 80+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov	1.158

TABUĽKA 4 PREDPOKLADANÁ VYBAVENOSŤ SLUŽBAMI PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: ŠTANDARDY MINIMÁLNEJ VYBAVENOSTI OBCÍ. METODICKÁ PRÍRUČKA PRE OBSTARÁVATEĽOV A SPRACOVATEĽOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE. 2010.

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 31. 12. 2018			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie pre seniorov	Obec	664	0	292	372
Špecializované zariadenie ⁴	PSK	166	38	0	128
z toho: celoročný pobyt		166	38	0	128
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Zariadenie opatrovateľskej služby	Obec	27	0	0	27
z toho: celoročný pobyt		27	0	0	27
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Denný stacionár	Obec	1.000	0	199	801
SPOLU:		1.857	38	491	1.328

TABUĽKA 5 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH PRE SENIOROV (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 31. 12. 2018			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	44	0	35	9
Prepravná služba	4	0	0	4
Požičiavanie pomôcok	6	0	1	5
Monitorovanie a signalizácia pomoci	0	0	0	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	10	1	0	9
Práčovňa	0	0	0	0
Jedáleň	6	0	2	4
Denné centrum	9/544 miest	0	9/544 miest	0

TABUĽKA 6 PREHEAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

V nasledujúcej tabuľke uvádzame orientačný predpokladaný počet občanov so zdravotným postihnutím v subregióne Prešov – Sabinov podľa druhov zdravotného postihnutia. Veľká časť týchto obyvateľov žije v domácom prostredí a potrebuje podporné sociálne služby a kompenzácie. Práve tieto komunitné podporné sociálne služby výrazne absentujú. Časť týchto obyvateľov poberá príspevok na opatrovanie (971 obyvateľov) a časť z obyvateľov je v pobytočných sociálnych službách (524 miest). Z hľadiska potrieb tejto cieľovej skupiny je potrebné rozvíjať všetky podporné služby a deinštitucionalizovať celoročné pobytové sociálne služby hlavne v domovoch sociálnych služieb.

Druh zdravotného postihnutia	Predpokladaný počet obyvateľov PSK s daným druhom zdravotného postihnutia
Osoby so zrakovým postihnutím	1.342
z toho ťažké	377
Osoby so sluchovým postihnutím	2.236
z toho ťažké	341
Osoby s poruchami reči	1.342
Osoby s mentálnym postihnutím	6.709
Osoby s telesným postihnutím	6.733
Osoby odkázané na invalidný vozík	777
Osoby s ochorením diabetes (cukrovka)	11.889
z toho na inzulíne	1.554
Osoby s duševným ochorením	2.236
Osoby s ochorením epilepsia	3.131
Osoby s ochorením psoriáza	4.473
Deti s chronickými ochoreniami	12.336

TABUĽKA 7 PREDPOKLADANÝ POČET OBYVATEĽOV SUBREGIÓNU PREŠOV - SABINOV S DANÝM DRUHOM ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNI SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNYCH SLUŽEB. 2012

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 31. 12. 2018			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie podporovaného bývania	PSK	7	0	0	7
Domov sociálnych služieb	PSK	482	270	3	209
z toho: celoročný pobyt		348	214	3	131
týždenný pobyt		26	26	0	0
ambulantný pobyt		108	30	0	78
Špecializované zariadenie ⁵	PSK	92	60	0	32
z toho: celoročný pobyt		60	60	0	0
týždenný pobyt		0	0	0	11
ambulantný pobyt		0	0	0	21
Rehabilitačné stredisko	PSK	31	12	0	19
z toho: celoročný pobyt		0	0	0	0
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		31	12	0	19
SPOLU:		555	342	3	210

TABUĽKA 8 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Tabuľka 6 uvádza prehľad o existujúcich sociálnych službách v subregióne Prešov – Sabinov. Z tabuľky je možné sledovať výraznú prevahu pobytových sociálnych služieb s celoročným pobytom. Práve v týchto sociálnych službách je vysoký predpoklad, že ide o sociálne služby v inštitucionálnej kultúre, ktoré často nenapĺňajú podmienky vyhlášky č. 259/2008 Z. z. Ministerstva zdravotníctva SR v znení neskorších predpisov. Celkovo je však počet podporných a hlavne komunitných služieb (v súlade s prílohou č. 1 Národných priorít rozvoja sociálnych služieb) minimum.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 31. 12. 2018			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	44	0	35	9
Prepravná služba	4	0	0	4
Spríevodcovská služba a predčítateľská služba ⁶	1	0	0	1
Sprostredkovanie osobnej asistencie	3	0	0	3
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	5	1	0	4
Podpora samostatného bývania	1	0	0	1
Tlmočnická služba	1	0	0	1
Požičiavanie pomôcok	6	0	1	5
Pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv	2	0	0	2

⁵Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre osoby so zdravotným postihnutím - predovšetkým s duševným ochorením, duševnou zaostalosťou, autizmom alebo organickým psychosyndrómom.

⁶ Tento poskytovateľ pôsobí na území celého PSK.

Služba včasnej intervencie	3	0	0	3
----------------------------	---	---	---	---

TABUĽKA 9 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Z hľadiska zdravotného postihnutia je potrebné v subregióne Prešov – Sabinov rozvíjať **službu včasnej intervencie**, ktorú tu poskytujú traja poskytovatelia sociálnych služieb. Podľa predpokladaného odhadu potreby tejto služby pre deti vo veku do 7 rokov, je v tomto subregióne **852 detí, ktoré potrebujú službu včasnej intervencie**. Ďalšie postupné rozširovanie tejto sociálnej služby je potrebné realizovať na základe pravidelnej parciálnej regionálnej analýzy, ktorá sa musí realizovať v spolupráci s organizáciami zastupujúcimi osoby so zdravotným postihnutím, poskytovateľmi sociálnych služieb a samosprávou.

Z hľadiska potrieb detí a mladých ľudí so zdravotným postihnutím je potrebné rozvíjať poradenské služby a terénnu formu sociálnej rehabilitácie, ktoré v subregióne Prešov – Sabinov absentujú, tak, aby sa zabezpečilo ich sociálne začlenenie v rámci vzdelávacieho a školského procesu. S týmto súvisí výrazná potreba **odľahčovacej služby pre rodiny s členom so zdravotným postihnutím, ktorá výrazne absentuje v rámci celého PSK**.

Pri podpore dospelých občanov so zdravotným postihnutím sa v rámci subregiónu Prešov – Sabinov ich podpora zabezpečuje hlavne prostredníctvom celoročných pobytových sociálnych služieb. Najviac týchto služieb je poskytovaných v domovoch sociálnych služieb **482 miest, z ktorých je 270 miest v pôsobnosti PSK, 209 je u neverejných poskytovateľov a 3 miesta v pôsobnosti obcí**. Zo všetkých týchto miest je 348 miest v celoročných pobytoch, čiže je veľký predpoklad, že majú výraznú inštitucionálnu kultúru, ktorá je riziková hlavne z hľadiska dodržiavania ľudských práv. K týmto miestam je potrebné pripočítať **92 miest v špecializovaných zariadeniach pre ľudí so zdravotným postihnutím**, z ktorých je 60 miest s celoročným pobytom v pôsobnosti PSK (duševné ochorenia) a 32 miest ambulatného a týždenného pobytu v pôsobnosti neverejných poskytovateľov (poruchy autistického spektra). Celkovo zo všetkých pobytových miest je **440 miest s vysokým rizikom výskytu inštitucionálnej kultúry**, ktorá systémovo vedie k porušovaniu ľudských práv. **Práve pri týchto miestach je potrebné predpokladať a počítať s potrebou transformácie a deinštitucionalizácie týchto služieb na komunitné sociálne služby**. Pre definovanie potreby nových miest v komunitných sociálnych službách je potrebné zohľadniť aj počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti na sociálne služby v posledných dvoch rokoch v tomto subregióne – zariadenie podporovaného bývania (31 rozhodnutí), domov sociálnych služieb (114 rozhodnutí) a špecializované zariadenia pre ľudí s duševným ochorením (62 rozhodnutí) a počet nových žiadostí o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania 10 žiadostí, v domove sociálnych služieb (spolu 77 žiadostí) – **telesné postihnutie 17 žiadostí, duševné/mentálne postihnutie 36 žiadostí, kombinované postihnutie 24 žiadostí a v špecializovanom zariadení pre ľudí s duševným ochorením 22 žiadostí**. Pri týchto žiadostiach je potrebné zohľadňovať, že komunitné sociálne služby v PSK absentujú a preto prirodzene žiadatelia žiadajú o umiestnenie v existujúcich sociálnych službách aj napriek tomu, že druh a forma týchto služieb nevyhovuje ich individuálnym potrebám. Vzhľadom na **národné priority rozvoja sociálnych služieb sa odporúča budovať nové komunitné služby a deinštitucionalizovať sociálne služby, ktoré by boli poskytované týmto žiadateľom**. Uvedené žiadosti ukazujú aj potrebu rozvíjania komunitných služieb predovšetkým pre osoby s duševným ochorením a je potrebné rozvíjať hlavne preventívne a podporné služby v tejto oblasti aj vzhľadom k potrebe podpory dodržiavania ľudských práv a ekonomickej nákladovosti celoročných pobytových služieb.

Celkovo je ale možné sledovať stúpajúcu potrebu po pobytových sociálnych službách pre osoby so zdravotným postihnutím, ktoré ale majú komunitný charakter, čo potvrdzujú aj výstupy dotazníkového zisťovania v samospráve a výstupy z fókusových skupín, kde je preferencia nízko kapacitných pobytových sociálnych služieb a podpora ambulatných, terénnych a poradenských služieb tvorí až 96% zo všetkých preferovaných sociálnych služieb.

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII

V nasledujúcich tabuľkách uvádzame prehľad predpokladanej potreby sociálnej podpory pre jednotlivé cieľové skupiny osôb v nepriaznivej a krízovej sociálnej situácii. Vo všeobecnosti však môžeme skonštatovať, že služby krízovej intervencie sú celkovo nedostatkové rovnako v rámci celej Slovenskej republiky, tak aj v Prešovskom samosprávnom kraji a rovnako aj v subregióne Prešov – Sabinov. Práve v tomto subregióne je ešte táto potreba výraznejšia a to z dôvodu, že sa tu nachádza krajské mesto Prešov.

Osoby vyžadujúce azylové ubytovanie	Predpoklad v PSK
Ľudia bez domova*	330
Ohrozené matky s deťmi	106
Občania po prepustení z výkonu trestu	447
Z dôvodu závislosti na drogách**	424
Poznámky: * Vo väčších mestách je tento počet vyšší. ** Uvedený údaj môže byť vo veľkých mestách alebo vylúčených komunitách niekoľkonásobne prekročený.	

TABUĽKA 10 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB VYŽADUJÚCICH AZYLOVÉ UBYTOVANIE V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Sociálna skupina		Predpoklad v PSK
Rodiny s deťmi (0-18 rokov), ktoré potrebujú sociálno-právnu ochranu alebo iný druh sociálnej pomoci	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	1.883
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	6.356
Deti, ktoré sú ohrozené syndrómom CAN (týrané alebo zneužívané deti)	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	471
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	8.004

TABUĽKA 11 PREDPOKLADANÝ POČET OHROZENÝCH RODÍN S DEŤMI A OHROZENÝCH DEŤÍ V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Sociálne služby krízovej intervencie	Predpoklad počtu miest v subregióne
Útulok	165
Nocľaháreň	165
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet rodinných miest	24
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet postelí	59

TABUĽKA 12 PREDPOKLADANÝ POČET MIEST VYBRANÝCH DRUHOV SLUŽIEB KRÍZOVEJ INTERVENČIE V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 31. 12. 2018			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie núdzového bývania	PSK	35	0	0	35
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa		96	0	0	96
Domov na polceste	PSK	76	0	0	76
Útulok	PSK	144	0	6	138
Nocľaháreň	Obec	22	0	0	22
Nízkoprahové denné centrum – ambulantská forma	Obec	24	0	0	24
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu – ambulantská forma	Obec	135	0	35	100
SPOLU:		532	0	41	491

TABUĽKA 13 TABUĽKA 28 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 31. 12. 2018			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Stredisko osobnej hygieny	0	0	0	0
Podpora samostatného bývania	1	0	0	1
Práčovňa	0	0	0	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	5	0	1	4
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	7	0	0	7
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	9	1	0	8
Jedáleň	6	0	2	4
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	1	0	1	0
Komunitné Centrum	18	0	13	5

TABUĽKA 14 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII V SUBREGIÓNE PREŠOV - SABINOV. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Pri porovnaní predpokladanej podpory a existujúcich služieb môžeme sledovať, že v regióne Prešov – Sabinov je nepostačujúci počet všetkých služieb krízovej intervencie a toto potvrdzovala aj diskusia fókusovej skupiny a jej výstupy. Základné informácie o potrebe služieb krízovej intervencie sú spracované aj v samotnej stratégii. V rámci tejto diskusie bolo navrhnuté aj spracovanie osobitnej *Stratégie boja proti chudobe v PSK, ktorú musia iniciovať obce a mestá, vzhľadom k ich kompetencii v tejto oblasti*. Tento návrh je v súlade s potrebou vypracovania osobitného plánu a riešenia podpory služieb krízovej intervencie v Prešovskom samosprávnom kraji.

SILNÉ STRÁNKY SUBREGIÓŇU A JEHO OBCÍ	SLABÉ STRÁNKY SUBREGIÓŇU A JEHO OBCÍ
<ul style="list-style-type: none"> • právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom, • záujem samosprávy a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti, • vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity, • blízkosť turisticky atraktívneho miesta, • dobrá spolupráca obecných úradov so školami, • existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity, • aktívne spoločenské organizácie, • nízka nezamestnanosť v subregióne, • asistenti pre rómske deti v škôlke a základnej škole vo vybraných obciach • zo strany viacerých obcí - pravidelné organizovanie spoločných aktivít • terénna sociálna práca a komunitná práca, • asistenti učiteľa pre rómske deti v škole vo vybraných obciach, • dostupnosť centra strediska osobnej hygieny, • fungovanie svojpomoci vo vybraných obciach, • mapovanie potrieb seniorov zo strany viacerých obcí, • rozvinutá sieť sociálnych zariadení a služieb v príľahlých sídlach, • čiastočne zabezpečená opatrovateľská služba, • čiastočne zabezpečené stravovanie, • zlepšenie sociálneho povedomia rómskeho etnika, • zlepšenie štandardu zdravotníckych zariadení v dostupných zariadeniach, • zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, • využívanie kompenzácií pre seniorov v zmysle zákona č. 447/2008 Z. z. z úrovne ÚPSVaR, • pozitívny postoj samospráv k problematike seniorov, • realizácia aktivačných prác vo vybraných obciach, 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby, • nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb, • nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb, • migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia, • nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb, • migrácia mladej generácie, • nie je vyriešená bezbariérovosť v obciach, • chýba kvalitná miestna legislatíva, • nárast počtu seniorov, • nedostatok miestnych organizácií pre osoby so zdravotným postihnutím a seniorov, • chýbajú skúsenosti s poskytovaním sociálnej služby v obciach, • vysoký počet dlhodobo nezamestnaných občanov, • nedostatok podporných sociálnych služieb, • nedostatočná zdravotná infraštruktúra vo viacerých obciach, • absencia a nezáujem o vzdelávanie a rekvalifikácie zo strany rómskej komunity, • nedostatok sociálneho a krízového bývania v obciach a mestách, • riziko prehlbovania chudoby v rómskych komunitách • nedostatok sociálnych kontaktov, osamelosť ľudí so zdravotným postihnutím a seniorov, • ekonomická situácia obyvateľstva zabraňuje častokrát potrebnú návštevu ordinácie praktického a následne špecializovaného lekára, • pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť, • nevyriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom a stavbám, kde sú segregované osady,

⁷ SWOT analýzy jednotlivých subregiónov a ich obcí, boli spracované na základe zrealizovaných komunitných plánov obcí Prešovského samosprávneho kraja a výstupov z fókusových skupín k príprave koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji. SWOT analýzy sú spracované celkovo za oblasť sociálnych služieb a to z dôvodu častého prelínania rovnakého obsahu jednotlivých častí SWOT analýzy medzi rôznymi cieľovými skupinami.

<ul style="list-style-type: none"> • poskytovanie odborných poradenských služieb – ÚPSVaR, • postupné odstraňovanie bariér vo vybraných obciach, • postupné pozitívnejšie vnímanie osôb so zdravotným postihnutím ako v minulosti, • profesionálny prístup odborníkov v existujúcich inštitúciách na území viacerých miest a obcí, • dostupná ponuka odborného poradenstva pre občanov, • primeraná ponuka voľnočasových aktivít pre cieľové skupiny deti, mládež a seniorov, • adresnosť a efektívnosť poskytovania sociálnych služieb, • existujúca potravinová banka (mesto Lipany), • funkčné MOS pre uchádzačov o zamestnanie, • zriadené MŠ pre deti z marginalizovanej komunity vo viacerých obciach, • dobrá spolupráca s cirkvou, • jednorazové finančné dávky zo strany vybraných miest a obcí, • fungujúca sanácia rodín vo vybraných mestách a obciach, • existujúce materské centrá vo vybraných mestách a obciach, • existencia Univerzity tretieho veku 	<ul style="list-style-type: none"> • chýba informačný systém na komunikáciu samospráva- podnikatelia-občania, • absencia vysokorýchlostného internetu, • nárast indexu starnutia, • nízke finančné ohodnotenie osôb ktoré pracujú v sociálnej sfére, • nedostatočná spolupráca medzi organizáciami v oblasti sociálnych služieb, • nedostatočné prepojenie štátnej správy a samosprávy pri riešení problémov v rodinách, chýba ochota a potreba organizácii spolupracovať, • nedostatočná medializácia problémov komunity • minimálne možnosti integrácie po ukončení šk. dochádzky (pracovná integrácia), • nedostatočná prepojenosť vzdelávacieho procesu s trhom práce (vo vzťahu k sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva), • nedostatočné dobrovoľnícke aktivity, • málo bezbariérových spojov a autobusov, • nedostatok informácií o skúsenostiach s podporu ľudí so zdravotným postihnutím, • existencia psychologických bariér verejnosti voči ľuďom so zdravotným postihnutím, • málo možností rehabilitácie a relaxácie pre občanov so zdravotným postihnutím v subregióne, • nedostatok denných centier pre ľudí so zdravotným postihnutím, ktorí dovŕšili 18 rokov • obmedzená dostupnosť – ÚPSVaR Sabinov, Prešov pre občanov so zdravotným postihnutím, • chýba všeobecné informačno-poradenské centrum (kancelária prvého kontaktu) pre občanov so zdravotným postihnutím a seniorov v subregióne, • nedostatok kapacít v pobytových službách pre seniorov, • nedostatok odborných lekárov, • nezáujem a slabá spolupráca rodičov detí marginalizovaných skupín s rizikovým správaním s príslušnými inštitúciami (školy, ÚPSVaR, MsÚ), • nedostatok zariadení pre zdravotnú rehabilitáciu, • nízke rozpočty miest a obcí na oblasť sociálnych služieb, nedostatok preventívnych a terapeutických programov, • nedostatok sociálnych a nájomných bytov,
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • vysoký počet rodín, ktoré si nevedia zabezpečiť vlastné bývanie, • nedostatok kapacít viacerých druhov sociálnych služieb, • neexistujúca evidencia ohrozených osôb
<p>PRÍLEŽITOSTI SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvyšovanie zodpovednosti obcí za riešenie lokálnych problémov, • cielenie opatrení podľa miestnych potrieb, • rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov, • rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí, • práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií, • podpora a rozvoj dobrovoľníctva, • vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov pre trh práce, • preventívne programy pre občanov so závislosťami, • preventívne programy pre marginalizované rómske komunity, • zintenzívnenie sociálnych kontaktov realizovaním podujatí a služieb pre seniorov žijúcich v domácnostiach, • v prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi, • prípade potreby zabezpečiť dotáciu z ÚPSVaR pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni, • výstavba komunitných centier vo vybraných obciach, • možnosť spolupráce medzi obcami, • možnosť čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov, • potreba navyšovania kapacít denných stacionárov v obciach, • vytvorenie komplexného programu sociálnych a poradenských služieb pre rómske komunity, • vypracovanie regionálnej stratégie boja proti chudobe, 	<p>OHROZENIA SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality sociálnych služieb, • možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnych služieb do iných odvetví, • nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií zo strany samosprávy, • nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby, • nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb, • postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity, • nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za sociálne služby, • neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít financovaných zo štrukturálnych fondov, • zvyšovanie segregácie a chudoby, • pasívne zotrvanie nezamestnaných závislých na sociálnych dávkach, • výskyt sociálno-patologických javov v rómskych komunitách, • zvyšovanie počtu sociálne neprispôsobivej mládeže, • pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry, • nedostatok investičného kapitálu, • zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, • zlé nastavenie niektorých grantových programov (nezodpovedajúcich potrebám komunity), • systém financovania projektov (formou refundácie oprávnených výdavkov),

<ul style="list-style-type: none"> • realizácia spoločných aktivít pre minoritu a majoritu, • podpora a využívanie asistentov učiteľa pre deti so zdravotným postihnutím a detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, • pestrosť príležitostí aktívneho starnutia –spolková činnosť a ďalšie, • zvýšený záujem o voľnočasové aktivity v prírode, • vytvoriť funkčný a efektívny systém spolupráce zainteresovaných subjektov v sociálnych službách, • využiť pozitívne a v praxi overené skúsenosti z iných krajín, • vytvoriť nové pracovné príležitosti (podporované zamestnávanie, chránené dielne, chránené pracoviská), • medializáciou oblasti sociálnych služieb zapojiť do participácie na ich riešení širokú verejnosť, • rozšíriť sieť poskytovaných sociálnych služieb z úrovne samosprávy, • podpora neformálnych opatrovateľov z rodiny, • zapojenie seniorov do dobrovoľníctva 	<ul style="list-style-type: none"> • stereotypy a predsudky v rodinách a spoločnosti, • byrokratický prístup relevantných inštitúcií, • legislatíva často nekorešpondujúca s reálnymi potrebami občanov, • zneužívanie a politizácia problémov občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, • nesystematické nastavenie financovania v sociálnej oblasti (zákon nekorešpondujúci s dopytom)
--	--

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Cieľom tejto prílohy je prezentovať základné štatistické údaje a predpokladanú potrebu podpory pre jednotlivé cieľové skupiny obyvateľov subregiónu Poprad – Kežmarok. Uvedené údaje tvoria základné podklady pre plánovanie a realizovanie opatrení stanovených v koncepcii rozvoja sociálnych služieb PSK. Pre efektívne a aktuálne plánovanie je potrebné realizovať pravidelné parciálne regionálne analýzy pre jednotlivé špecifické ciele a opatrenia.

Počet obyvateľov:

Spolu:	179.774
Okres Poprad:	104.837
Okres Kežmarok:	74.937

Hustota obyvateľstva na 1 km²:

Spolu:	106,7
Okres Poprad:	94,85
Okres Kežmarok:	118,55

Počet obcí:

Spolu:	70
Okres Poprad:	29
Okres Kežmarok:	41

Podiel mestského obyvateľstva (%):

Spolu:	49,19
Okres Poprad:	60,22
Okres Kežmarok:	33,77

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov

Spolu:	86.113
Okres Poprad:	53.837
Okres Kežmarok:	32.276

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 0-14 rokov (%):

Spolu:	20,17
Okres Poprad:	16,59
Okres Kežmarok:	23,74

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 15-64 rokov (%):

Spolu:	67,05
Okres Poprad:	67,98
Okres Kežmarok:	66,11

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 65 rokov a viac (%):

Spolu:	12,79
Okres Poprad:	15,43
Okres Kežmarok:	10,15

Priemerný vek (roky):

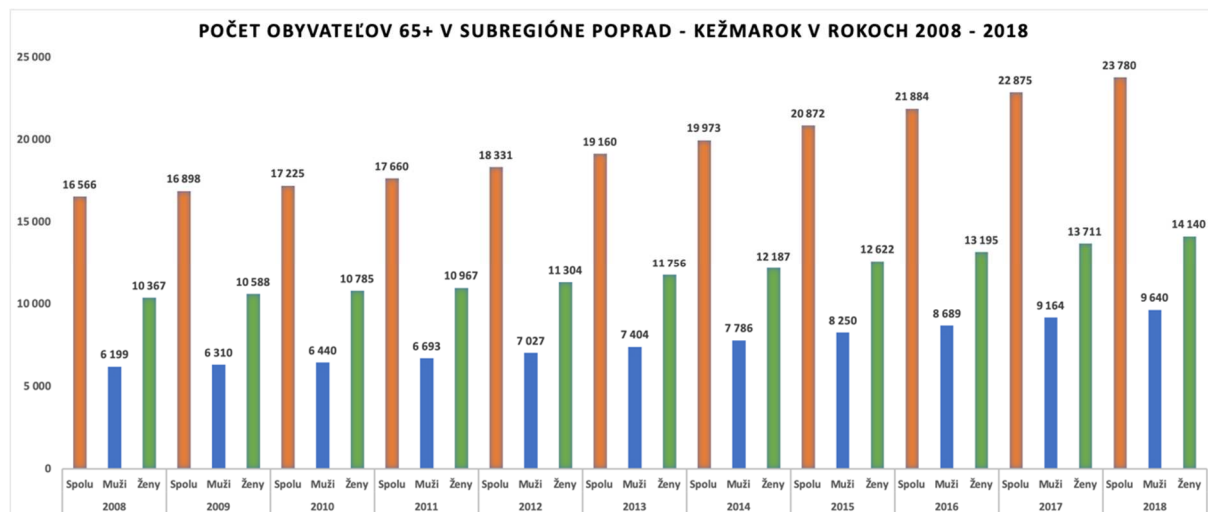
Spolu:	37,17
Okres Poprad:	40,08
Okres Kežmarok:	34,25

⁸ Štatistické údaje vychádzajú zo zdrojov Statdat, Štatistický úrad SR. 2018

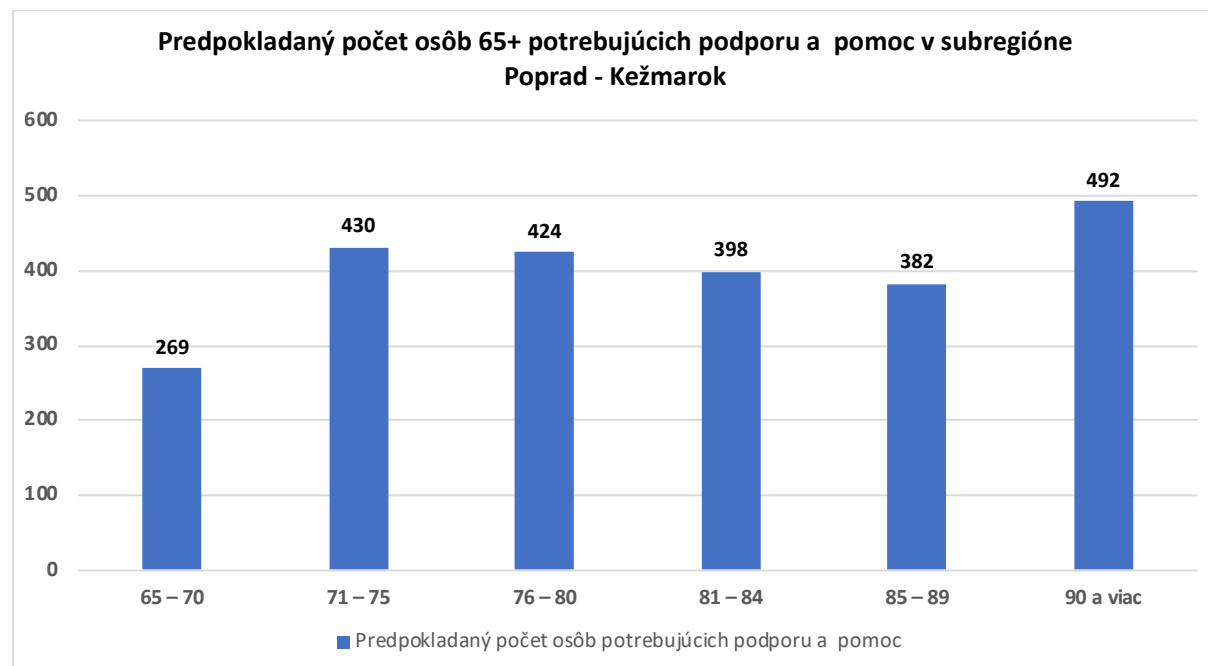
SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU SENIORI

Subregión Poprad - Kežmarok je tretím najväčším definovaným subregiónom v Prešovskom samosprávnom kraji s celkovým počtom 179.774 obyvateľov, z ktorých je celkovo **23.744 seniorov vo veku 65+, tj. 13,69%**.

V tomto subregióne je možné sledovať len mierny rast starnutia obyvateľstva v porovnaní s priemerom Prešovského samosprávneho kraja.

GRAF 7 POČET OBYVATEĽOV 65+ SUBREGIÓNU POPRAD - KEŽMAROK V ROKOCH 2008 - 2018.
ZDROJ: DATACUBE, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

GRAF 8 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB 65+ POTREBUJÚCICH PODPORU A POMOC V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNI SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNYCH SLUŽEB. 2012

Vek osoby	Celkom	Podľa miery odkázanosti na inej FO			
		Minimálna	Lahká	Stredná	Ťažká
65 – 69	269	135	134	X	X
70 – 74	430	184	123	123	X
75 – 79	424	162	121	121	20
80 – 84	398	167	102	103	26
85 – 89	382	128	113	113	28

90 a viac	492	123	123	123	123
-----------	-----	-----	-----	-----	-----

TABUĽKA 15 PREDPOKLADANÁ MIERA ZÁVISLOSTI OSÔB 65+. V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012.

Z vyššie uvedených údajov a dát v grafoch a tabuľke prepočtu miery závislosti na podpore od inej fyzickej osoby vyplýva, že približne **2.395 obyvateľov** 65+ z celkového počtu 23.744 seniorov **potrebuje podporu sociálnych služieb**. Uvedené dáta uvádzajú, že miera závislosti na podpore inej fyzickej osoby sa zvyšuje vekom danej osoby. V subregióne Poprad - Kežmarok je **1.686 obyvateľov s diagnózou demencia**, z ktorých **745 potrebuje podporu v rámci pobytových sociálnych služieb**⁹.

Odhadovaná potrebná vybavenosť miestami v pobytových službách pre seniorov je na úrovni **1.258 miest**.¹⁰

V subregióne Poprad - Kežmarok je **807 miest v pobytových sociálnych službách pre seniorov**. Z toho je 102 miest v špecializovaných zariadeniach s PAD, a podobne ako na úrovni celého PSK, je potrebné plánovať a pripravovať vnútornú transformáciu služieb pre seniorov smerom k špecializovanej podpore pre ľudí s diagnózami demencie.

Okrem tejto starostlivosti je pre seniorov zabezpečovaná starostlivosť aj v domácom prostredí. Približne 894 obyvateľov 65+ v tomto subregióne poberá príspevok na opatrovanie a opatrovateľská služba je poskytovaná v priemere 527 obyvateľom.

Celkovo je v regióne Poprad - Kežmarok poskytovaná 2.228 obyvateľom nejaká forma podpory pre seniorov 65+. Tieto čísla ukazujú, že ďalších 79 obyvateľov 65+ potrebuje formálnu alebo neformálnu podporu. Počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti len pre službu špecializované zariadenie s PAD bolo v tomto subregióne za posledné dva roky 98 rozhodnutí. Podobne je to aj so žiadateľmi o zabezpečenie poskytovanie sociálnej služby v špecializovanom zariadení v PSK, kde v posledných dvoch rokoch bolo daných 47 nových žiadostí. V tejto oblasti je možné konštatovať, že v regióne Poprad – Kežmarok sú služby pre seniorov dostatočne dostupné. Podobná situácia je aj pri ostatných druhoch sociálnych služieb pre seniorov a aj pri neverejných poskytovateľoch. Za zmienku stoja výstupy z dotazníkového prieskumu realizovaného medzi obcami, kde obce v tomto subregióne preferujú terénne služby a **potrebu odľahčovacej služby pre rodiny, ktoré sa starajú o seniora v domácom prostredí. Potrebnou službou, ktorú deklarujú aj obce, je služba denný stacionár, ktorá má v subregióne Poprad - Kežmarok kapacitu 158 miest a denné centrum s kapacitou 976 miest**. Tieto sociálne služby majú výrazne preventívny charakter pred inštitucionalizáciou seniorov, predovšetkým pre 945 seniorov, ktorí sú v počiatočnom štádiu demencie. Vzhľadom na trend starnutia populácie z hľadiska tejto skupiny bude v budúcnosti potrebné čiastočne rozšíriť kapacity týchto služieb o pobytové miesta ale aj o kapacity služieb poskytovaných v domácnosti. Pre presné stanovenie počtu nových miest v budúcnosti je potrebné vždy ad-hoc realizovať parciálne regionálne analýzy v úzkej spolupráci s miestnou samosprávou a poskytovateľmi sociálnych služieb, ktoré v danom roku upresnia potrebu budovania nových kapacít v službách pre seniorov.

V subregióne Poprad - Kežmarok sú relatívne dobre zabezpečené aj podporné služby pre seniorov ide predovšetkým o **prepravnú službu**, ktorú poskytujú 6 poskytovatelia sociálnych služieb a **monitorovanie a signalizácia pomoci** - 2 poskytovatelia a **práčovňa** - 4 poskytovatelia. Okrem toho sú v subregióne zastúpené v základnej vybavenosti nasledovné druhy sociálnych služieb – požičičiavanie pomôcok (2 poskytovatelia), jedáleň (5 poskytovateľov), základné a špecializované poradenstvo (5 poskytovateľov).

⁹ Prepočet pre subregión Poprad - Kežmarok z reálneho počtu obyvateľov PSK s diagnózami demenciou v roku 2018. Zdroj: Inštitút zdravotnej politiky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a <https://www.dementiastatistics.org/statistics/care-services/>.

¹⁰ Prepočet pre PSK – Poprad - Kežmarok na základe: obce, města, regiony a sociální služby. Socioklub, praha 1997. A novšie Víšek-Průša: optimalizace sociálních služeb. 2012

	Na 1.000 obyvateľov 65+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov celkom	1.258
Z toho:	
V zariadeniach pre seniorov a špecializovaných zariadeniach	617
V zariadeniach pre seniorov s nižšou mierou odkázanosti (penzión pre seniorov)	214
V zariadeniach opatrovateľskej služby	427
Počet osôb ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba	1.781
Návrh doporučených noriem vybavenosti miestami vo všetkých druhoch zariadení pre seniorov na 1.000 obyvateľov starších ako 80 rokov	Na 1.000 obyvateľov 80+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov	735

TABUĽKA 16 PREDPOKLADANÁ VYBAVENOSŤ SLUŽBAMI PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: ŠTANDARDY MINIMÁLNEJ VYBAVENOSTI OBCÍ. METODICKÁ PRÍRUČKA PRE OBSTARÁVATEĽOV A SPRACOVATEĽOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE. 2010.

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie pre seniorov	Obec	515	0	247	268
Špecializované zariadenie ¹¹	PSK	102	10	0	92
z toho: celoročný pobyt		102	10	0	92
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Zariadenie opatrovateľskej služby	Obec	127	0	82	45
z toho: celoročný pobyt		127	0	82	45
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Denný stacionár	Obec	196	0	10	186
SPOLU:		940	10	339	591

TABUĽKA 17 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH PRE SENIOROV (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

¹¹ Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre seniorov so zameraním na Alzheimerovu chorobu, Parkinsonovu chorobu a demencie.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	17	0	14	3
Prepravná služba	6	0	2	4
Požičiavanie pomôcok	2	0	0	2
Monitorovanie a signalizácia pomoci	2	0	0	2
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	4	0	1	3
Práčovňa	4	0	2	2
Jedáleň	4	0	2	2
Denné centrum	24/976 miest	0	23/975 miest	1/1 miesto

TABUĽKA 18 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNYCH SLUŽIEB PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

V nasledujúcej tabuľke uvádzame orientačný predpokladaný počet občanov so zdravotným postihnutím v subregióne Poprad - Kežmarok podľa druhov zdravotného postihnutia. Veľká časť týchto obyvateľov žije v domácom prostredí a potrebuje podporné sociálne služby a kompenzácie.

Práve tieto komunitné podporné sociálne služby výrazne absentujú. Časť týchto obyvateľov poberá príspevok na opatrovanie (683 obyvateľov) a časť z obyvateľov je v pobytových sociálnych službách (285 miest). Z hľadiska potrieb tejto cieľovej skupiny je potrebné rozvíjať všetky podporné služby a deinštitucionalizovať celoročné pobytové sociálne služby hlavne v domovoch sociálnych služieb.

Druh zdravotného postihnutia	Predpokladaný počet obyvateľov PSK s daným druhom zdravotného postihnutia
Osoby so zrakovým postihnutím	1.025
z toho ťažké	288
Osoby so sluchovým postihnutím	1.708
z toho ťažké	261
Osoby s poruchami reči	1.025
Osoby s mentálnym postihnutím	5.124
Osoby s telesným postihnutím	5.142
Osoby odkázané na invalidný vozík	593
Osoby s ochorením diabetes (cukrovka)	9.079
z toho na inzulíne	1.187
Osoby s duševným ochorením	1.708
Osoby s ochorením epilepsia	2.391
Osoby s ochorením psoriáza	3.416
Deti s chronickými ochoreniami	9.419

TABUĽKA 19 PREDPOKLADANÝ POČET OBYVATEĽOV SUBREGIÓNU POPRAD - KEŽMAROK S DANÝM DRUHM ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012.

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie podporovaného bývania	PSK	0	0	0	0
Domov sociálnych služieb	PSK	245	123	0	122
z toho: celoročný pobyt		190	98	0	92
týždenný pobyt		3	3	0	0
ambulantný pobyt		52	22	0	30
Špecializované zariadenie ¹²	PSK	40	0	0	40
z toho: celoročný pobyt		40	0	0	40
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Rehabilitačné stredisko	PSK	0	0	0	0
z toho: celoročný pobyt		0	0	0	0
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
SPOLU:		285	123	0	162

TABUĽKA 20 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNÝCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNÝCH SLUŽIEB PSK.

Tabuľka 6 uvádza prehľad o existujúcich sociálnych službách v subregióne Poprad - Kežmarok. Z tabuľky je možné sledovať výraznú prevahu pobytových sociálnych služieb s celoročným pobytom. Práve v týchto sociálnych službách je vysoký predpoklad, že ide o sociálne služby s inštitucionálnou kultúrou, ktoré často nenapĺňajú podmienky vyhlášky č. 259/2008 Z.z. Ministerstva zdravotníctva SR v znení neskorších predpisov. Celkovo je však počet podporných a hlavne komunitných služieb (v súlade s prílohou č. 1 Národných priorít rozvoja sociálnych služieb) minimum.

¹² Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre osoby so zdravotným postihnutím - predovšetkým s duševným ochorením, autizmom alebo organickým psychosyndrómom.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	17	0	15	3
Prepravná služba	6	0	2	4
Sprievodcovská služba a predčítateľská služba	0	0	0	0
Sprostredkovanie osobnej asistencie	0	0	0	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	4	0	1	3
Podpora samostatného bývania	1	0	0	1
Tlmočnická služba	1	0	0	1
Požičiavanie pomôcok	2	0	0	2
Pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv	0	0	0	0
Služba včasnej intervencie	1	1	0	0

TABUĽKA 21 PREHEAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNYCH SLUŽIEB PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Z hľadiska zdravotného postihnutia je potrebné v subregióne Poprad - Kežmarok rozvíjať **službu včasnej intervencie**, ktorú tu poskytuje jeden poskytovateľ sociálnych služieb. Podľa predpokladaného odhadu potreby tejto služby pre deti vo veku do 7 rokov, je v tomto subregióne **350 detí, ktoré potrebujú službu včasnej intervencie**. Ďalšie postupné rozširovanie tejto sociálnej služby je potrebné realizovať na základe pravidelnej parciálnej regionálnej analýzy, ktorá sa musí realizovať v spolupráci s organizáciami zastupujúcimi osoby so zdravotným postihnutím, poskytovateľmi sociálnych služieb a samosprávou.

Z hľadiska potrieb detí a mladých ľudí so zdravotným postihnutím je potrebné rozvíjať poradenské služby a terénnu formu sociálnej rehabilitácie, ktoré v subregióne Poprad - Kežmarok absentujú, tak, aby sa zabezpečilo ich sociálne začlenenie v rámci vzdelávacieho a školského procesu. S týmto súvisí výrazná potreba **odľahčovacej služby pre rodiny s členom so zdravotným postihnutím, ktorá výrazne absentuje v rámci celého PSK**.

Pri podpore dospelých občanov so zdravotným postihnutím sa v rámci subregiónu Poprad - Kežmarok ich podpora zabezpečuje hlavne prostredníctvom celoročných pobytových sociálnych služieb. Najviac týchto služieb je poskytovaných v domovoch sociálnych služieb **285 miest, z ktorých je 123 miest v pôsobnosti PSK, 162 je u neverejných poskytovateľov a žiadne miesta v pôsobnosti obcí**. Zo všetkých týchto miest je 230 miest v celoročných pobytoch, čiže je veľký predpoklad, že majú výraznú inštitucionálnu kultúru, ktorá je riziková hlavne z hľadiska dodržiavania ľudských práv. Celkovo zo všetkých pobytových miest je **230 miest s vysokým rizikom výskytu inštitucionálnej kultúry**, ktorá systémovo vedie k porušovaniu ľudských práv. **Práve pri týchto miestach je potrebné predpokladať a počítať s potrebou transformácie a deinštitucionalizácie týchto služieb na komunitné sociálne služby**. Pre definovanie potreby nových miest v komunitných sociálnych službách je potrebné

zohľadniť aj počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti na sociálne služby v posledných dvoch rokoch v tomto subregióne – zariadenie podporovaného bývania (9 rozhodnutí), domov sociálnych služieb (45 rozhodnutí) a špecializované zariadenie pre ľudí s duševným ochorením (23 rozhodnutí) a počet nových žiadostí o zabezpečenie sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania 5 žiadostí, v domove sociálnych služieb (spolu 35 žiadostí) – **telesné postihnutie 5 žiadostí, duševné/mentálne postihnutie 21 žiadostí, kombinované postihnutie 9 žiadostí** a v špecializovanom zariadení pre ľudí s duševným ochorením **7 žiadostí**. Pri týchto žiadostiach je potrebné zohľadňovať, že komunitné sociálne služby v PSK absentujú a preto prirodzene žiadatelia žiadajú o umiestnenie v existujúcich sociálnych službách aj napriek tomu, že druh a forma týchto služieb nevyhovuje ich individuálnym potrebám. Vzhľadom na **národné priority rozvoja sociálnych služieb sa odporúča budovať nové komunitné služby a deinštitucionalizovať sociálne služby, ktoré by boli poskytované týmto žiadateľom**. Uvedené žiadosti ukazujú aj potrebu rozvíjania komunitných služieb predovšetkým pre osoby s duševným ochorením a je potrebné rozvíjať hlavne preventívne a podporné služby v tejto oblasti aj vzhľadom k potrebe podpory dodržiavania ľudských práv a ekonomickej nákladovosti celoročných pobytových služieb.

Celkovo je ale možné sledovať stúpajúcu potrebu po pobytových sociálnych službách pre osoby so zdravotným postihnutím, ktoré ale majú komunitný charakter, čo potvrdzujú aj výstupy dotazníkového zisťovania v samospráve a výstupy z fókusových skupín, kde je preferencia nízko kapacitných pobytových sociálnych služieb a podpora ambulantných, terénnych a poradenských služieb tvorí až 94 % zo všetkých preferovaných sociálnych služieb.

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII

V nasledujúcich tabuľkách uvádzame prehľad predpokladanej potreby sociálnej podpory pre jednotlivé cieľové skupiny osôb v nepriaznivej a krízovej sociálnej situácii. Vo všeobecnosti však môžeme skonštatovať, že služby krízovej intervencie sú celkovo nedostatkové rovnako v rámci celej Slovenskej republiky, tak aj v Prešovskom samosprávnom kraji a rovnako aj v subregióne Poprad - Kežmarok.

Osoby vyžadujúce azylové ubytovanie	Predpoklad v PSK
Ľudia bez domova*	252
Ohrozené matky s deťmi	81
Občania po prepustení z výkonu trestu	342
Z dôvodu závislosti na drogách**	342
Poznámky: * Vo väčších mestách je tento počet vyšší. ** Uvedený údaj môže byť vo veľkých mestách alebo vylúčených komunitách niekoľkonásobne prekročený.	

TABUĽKA 22 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB VYŽADUJÚCICH AZYLOVÉ UBYTOVANIE V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNI SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNYCH SLUŽEB. 2012.

Sociálna skupina		Predpoklad v PSK
Rodiny s deťmi (0-18 rokov), ktoré potrebujú sociálno-právnu ochranu alebo iný druh sociálnej pomoci	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	1.438
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	4.853
Deti, ktoré sú ohrozené syndrómom CAN (týrané alebo zneužívané deti)	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	359
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	6.111

TABUĽKA 23 PREDPOKLADANÝ POČET OHROZENÝCH RODÍN S DEŤMI A OHROZENÝCH DEŤÍ V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA,

Sociálne služby krízovej intervencie	Predpoklad počtu miest v subregióne
Útulok	126
Nocľaháreň	126
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet rodinných miest	18
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet postelí	45

TABUĽKA 24 PREDPOKLADANÝ POČET MIEST VYBRANÝCH DRUHOV SLUŽIEB KRÍZOVEJ INTERVENČIE V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012.

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie núdzového bývania	PSK	30	0	0	30
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa		59	0	25	34
Domov na polceste	PSK	6	0	0	6
Útulok	PSK	149	35	0	114
Nocľaháreň	Obec	51	0	51	0
Nízkoprahové denné centrum – ambulatná forma	Obec	0	0	0	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu – ambulatná forma	Obec	80	0	80	0
SPOLU:		375	35	156	184

TABUĽKA 11 PREHEAD MIEST V SOCIÁLNÝCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIÍ (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNÝCH SLUŽIEB PSK.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Stredisko osobnej hygieny	2	0	2	0
Podpora samostatného bývania	0	0	0	0
Práčovňa	4	0	2	2
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	1	0	1	0
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	1	0	1	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	4	0	1	3
Jedáleň	5	0	3	2
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	0	0	0
Komunitné centrum	7	0	6	1

TABUĽKA 12 PREHLAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII V SUBREGIÓNE POPRAD - KEŽMAROK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Pri porovnaní predpokladanej podpory a existujúcich služieb môžeme sledovať, že v regióne Poprad - Kežmarok je nepostačujúci počet všetkých služieb krízovej intervencie a toto potvrdzovala aj diskusia fókusovej skupiny a jej výstupy.

Výnimku tvorí sociálna služba útulok, ktorá presahuje reálnu potrebu. Dôvodom presahu je, že poskytovatelia tejto sociálnej služby ju poskytujú aj obyvateľom z iných častí kraja a Slovenska. Relatívny dostatok kapacít má aj služba zariadenie núdzového bývania, kde počet existujúcich kapacít takmer dosahuje potrebu uvedeného subregiónu.

Ďalšie služby krízovej intervencie sú v subregióne nepostačujúce. Základné informácie o potrebe služieb krízovej intervencie sú spracované aj v samotnej stratégii. V rámci tejto diskusie bolo navrhnuté aj spracovanie osobitnej *Stratégie boja proti chudobe v PSK, ktorú musia iniciovať obce a mestá, vzhľadom k ich kompetencii v tejto oblasti.* Tento návrh je v súlade s potrebou vypracovania osobitného plánu a riešenia podpory služieb krízovej intervencie v Prešovskom samosprávnom kraji.

SILNÉ STRÁNKY SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ	SLABÉ STRÁNKY SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ
<ul style="list-style-type: none"> • právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým obyvateľom, • existujúce zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby, denného stacionára, krízového strediska, domu s opatrovateľskou službou, domovy sociálnych služieb, nocľahárne, komunitné centrá, denného centrá, Centrum pedagogicko – psychologického poradenstva a prevencie Kežmarok, • existencia oddelenia sociálnych vecí vo vybraných mestách a obciach, charitatívne, občianske a záujmové združenia, • existencia terénnej sociálnej práce vo vybraných mestách a obciach a snaha samosprávy riešiť problémy sociálne znevýhodnených občanov, • možnosť stravovania v jedálni zariadenia pre seniorov vo vybraných mestách, • existencia chránených dielní, • organizovanie menších obecných služieb pre získanie pracovných návykov nezamestnaných, • poskytovanie základného sociálneho poradenstva vo vybraných obciach a mestách, • existencia opatrovateľskej služby vo vybraných obciach a mestách, • vysoká miera produktívneho obyvateľstva v okrese Kežmarok, • akceptujú sa spoločenské normy v oblasti pracovného života v marginalizovaných komunitách, • rozmanitosť dopravného spojenia (autobusová aj vlaková doprava), • zapojenie marginalizovaných rómskych komunit do svojpomocnej výstavby domov vo vybraných obciach, • rozvoj malého a stredného podnikania, • nízke ceny stavebných a ostatných pozemkov, • ochota cestovať za prácou, • stredisko osobnej hygieny vo vybraných obciach, • vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych 	<ul style="list-style-type: none"> • migrácia mladých, kvalifikovaných pracovných síl za prácou do vzdialenejších miest a do zahraničia, • nepriaznivý demografický vývoj, • poddimenzovaný počet odborných zamestnancov v sociálnych službách, • chýbajúce zariadenie núdzového bývania a nízkoprahového denného centra, • chýbajúce bezbariérové prístupy do objektov verejných inštitúcií, • nízka informovanosť občanov o poskytovaných sociálnych službách, • dlhodobá nezamestnanosť, • strata pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných, • veľký počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi, • slabá ekonomická výkonnosť v porovnaní s inými regiónmi, • málo pracovných príležitostí pre ľudí so zdravotným postihnutím, • chýbajúce terénne odľahčovacie služby pre rodiny, ktoré sa starajú o člena so zdravotným postihnutím, • v niektorých častiach regiónu nedostatočné dopravné spojenie, obyvatelia sú odkázaní na autá, • nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby, • nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb, • nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb, • nárast indexu starnutia predovšetkým v okrese Poprad, • stavby bez stavebného povolenia, • chýbajúce miestne komunikácie a chodníky, • nevysporiadané majetky v rómskej komunite, • zanedbaná hygiena v sociálne slabších rodinách,

¹³ SWOT analýzy jednotlivých subregiónov a ich obcí, boli spracované na základe zrealizovaných komunitných plánov obcí Prešovského samosprávneho kraja a výstupov z fókusových skupín k príprave koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji. SWOT analýzy sú spracované celkovo za oblasť sociálnych služieb, a to z dôvodu častého prelínania rovnakého obsahu jednotlivých častí SWOT analýzy medzi rôznymi cieľovými skupinami.

<p>služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobrá spolupráca vybraných obecných a mestských úradov so školami, • existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity vo vybraných obciach a mestách, • udržiavané staré zvyky a tradície obce • aktívne spoločenské organizácie pre seniorov, • komunitné centrá vo viacerých obciach a mestách, • dlhoročne fungujúca terénna sociálna práca vo vybraných mestách a obciach, • aktívny prístup seniorov z Jednoty dôchodcov k životu, • individuálny prístup samosprávy k riešeniu problémov znevýhodnených osôb, • skúsenosti s realizovaním sociálnych projektov podporených EÚ vo viacerých obciach a mestách, • dobrá geografická dostupnosť sociálnych a zdravotných služieb, • silné kresťanské cítenie obyvateľov 	<ul style="list-style-type: none"> • veľa opustených a neudržiavaných domov, • nízka kapacita škôlok a škôl vo vybraných obciach a mestách, • veľké rozdiely medzi rómskou a nerómskou komunitou, • nízky stupeň kvalifikačnej mobility pracovnej sily, • nedostatočne motivujúce prostredie pre zahraničných investorov, • zväčšujúci sa počet marginalizovaných komunít v obci, • nedostatočná previazanosť medzi vzdelávacou sústavou a potrebami moderného trhu práce – koordinácia spolupráce, • chýbajúce druhy viacerých sociálnych služieb, • chýbajúce kultúrne podujatia – boli by užitočné ako prevencia pred sociálnym vylúčením, • nedostatok spoločenských a záujmových organizácií, • chýbajúce denné stacionáre pre seniorov vo vybraných obciach, • nedostatočne pokrytá opatrovateľská služba, • nedostatok ambulantných sociálnych služieb pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením pre svoje životné návyky, spôsob života, • nedostatok systematického prehlbovania kvalifikácie odborných zamestnancov, ďalšieho vzdelávania potrebného na vykonávanie pracovných činností v oblasti sociálnych služieb, • nerozvinutá dobrovoľnícka činnosť
<p>PRÍLEŽITOSTI SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov, • cielenie opatrení podľa miestnych potrieb, • práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií, • účelné využívanie komunitných centier, • pokračovanie činnosti terénnej práce a aktivačných prác, • tvorba komunitných plánov sociálnych služieb, • možnosť rozšírenia opatrovateľskej služby, • vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately preventívnou formou, • budovanie a rozširovanie nových komunitných sociálnych služieb, 	<p>OHROZENIA SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb, • nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon originálnych kompetencií, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb, • klesanie kvality poskytovaných služieb z dôvodu nedostatočného materiálne – technického a personálneho zabezpečenia, • nízke dôchodky a nízke príjmy zárobkovej činnosti, • zvyšovanie nezamestnanosti, • zvyšovanie počtu poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, • nedostatok voľných a cenovo prístupných bytov pre mladých -

<ul style="list-style-type: none"> • trend výstavby a zriaďovania nízko kapacitných zariadení v regióne, • využívanie budov patriacich obci pre rozvoj sociálnych služieb, • väčšia previazanosť sociálnych služieb s poskytovanou zdravotnou starostlivosťou, • trend posilňovania terénnych sociálnych služieb v regióne, • trend posilňovania rodiny k plneniu jej základných funkcií, • vzdelávanie v sociálnej oblasti, • podpora samozamestnanosti, • vytváranie príležitostí pre mladých a nezamestnaných s cieľom ich udržania v regióne, • podpora rozvoja podnikania a tradičných remesiel – vytváranie príležitostí pre tvorbu pracovných miest, • tvorba projektov v oblasti sociálnych služieb a možnosť čerpania finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov, • Rómovia chcú bývať v obciach a nie v osade, • zlepšiť technickú infraštruktúru, • fond bývania pre ľudí, ktorí by si chceli kúpiť domy, • polícia chce pomôcť pri riešení šikanovania a záškoláctva, • otváranie nultého ročníka vo vybraných obciach a mestách, • zapojenie rodičov – spoločné aktivity rómskych a nerómskych detí, • podpora klubov dôchodcov, • podporovať činnosť miestnych iniciatív, mimovládnych organizácií a rozvíjanie partnerstiev, • zákona o podpore najviac ohrozených okresov – možnosť čerpať zdroje na podporu podnikania, tvorbu nových pracovných miest, • celenie opatrení podľa miestnych potrieb, • rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov, • rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí, • podpora a rozvoj dobrovoľníctva, • preventívne programy pre občanov so závislosťami, • preventívne programy pre marginalizované rómske komunity, • v prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi, • prípade potreby zabezpečiť dotáciu z ÚPSVaR pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni, • využívanie asistentov učiteľa v školách, 	<p>migrácia mladých rodín za bývaním do väčších miest,</p> <ul style="list-style-type: none"> • prehľbovanie sociálnych a ekonomických problémov, • zvyšujúci sa trend rastu cien a nákladov za poskytované sociálne služby a tým zvyšovanie ich nedostupnosti, • zvyšujúci sa počet občanov trvalo odkázaných na sociálnu pomoc a sociálne služby, nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, • prehlbujúca sa apatia ľudí, • zníženie záujmu o život v regióne zo strany časti obyvateľov, • nevhodná regionálna, fiškálna, finančná, politika zamestnanosti, • nepripravenosť rómskych a nerómskych detí pred nástupom na základnú školu, • nedostatočná kapacita materských a základných škôl vo vybraných obciach a regiónoch, • zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, • rozpad spoločenských vzťahov, • ukončenie pôsobenia asistentov osvetly zdravia, • nárast počtu obyvateľov vyžadujúcich sociálne služby, • nízka vymožitelnosť práva, • možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví, • nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií, • postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity, • nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby, • neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít financovaných z projektov, • zvýšené riziko nedostupnosti ambulantných, terénnych sociálnych služieb z hľadiska nepostačujúcej kapacity, • nedôvera verejnosti v pozitívne zmeny v službách s minoritnou menšinou
--	---

• edukácia občanov prostredníctvom asistentov osvedy zdravia, • lepšia informovanosť verejnosti o oblasti sociálnej starostlivosti – voľba vhodných komunikačných nástrojov, • pravidelné monitorovanie potrieb verejnosti, pravidelná aktualizácia komunitného plánu sociálnych služieb, koncepcie rozvoja sociálnych služieb a konanie v súlade s komunitným plánom a koncepciou rozvoja sociálnych služieb – strategickou časťou, • existencia strategických dokumentov zameraných na rozvoj komunálnej sociálnej politiky s čiastočným finančným krytím, • spracovanie a dodržiavanie "Podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb" ako nástroj zvýšenia ich kvality, • záujem a rozširovanie spolupráce samosprávy a verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb	

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

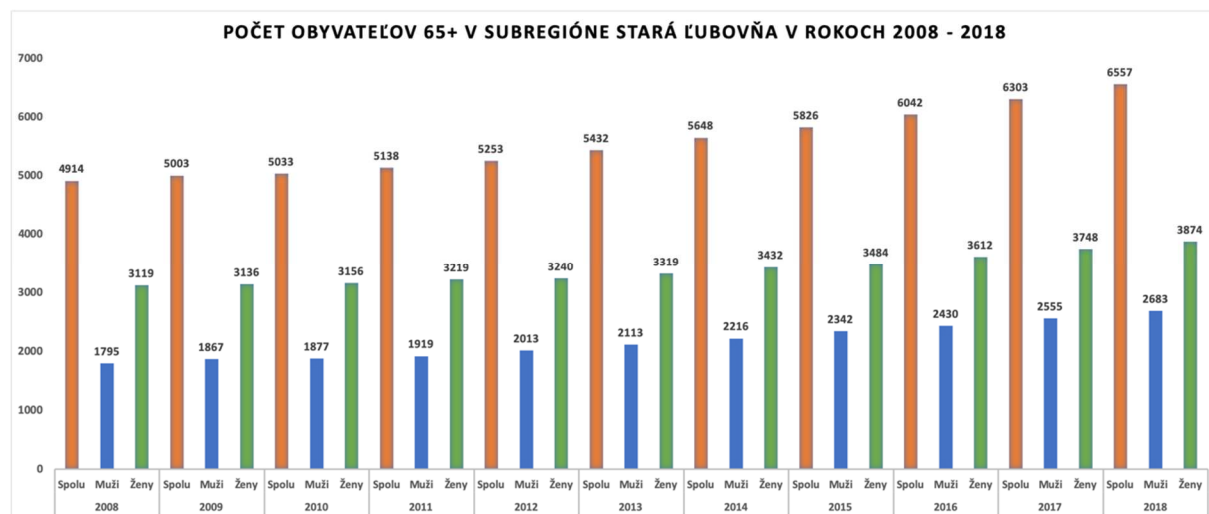
Cieľom tejto prílohy je prezentovať základné štatistické údaje a predpokladanú potrebu podpory pre jednotlivé cieľové skupiny obyvateľov subregiónu Stará Ľubovňa. Uvedené údaje tvoria základné podklady pre plánovanie a realizovanie opatrení stanovených v koncepcii rozvoja sociálnych služieb PSK. Pre efektívne a aktuálne plánovanie je potrebné realizovať pravidelné parciálne regionálne analýzy pre jednotlivé špecifické ciele a opatrenia.

Počet obyvateľov:	53.949
Hustota obyvateľstva na 1 km²:	76,14
Počet obcí:	44
Podiel mestského obyvateľstva (%):	36,1
Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov:	24.870
Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 0-14 rokov (%):	20,17
Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 15-64 rokov (%):	67,68
Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 65 rokov a viac (%):	12,15
Priemerný vek (roky):	36,51

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU SENIORI

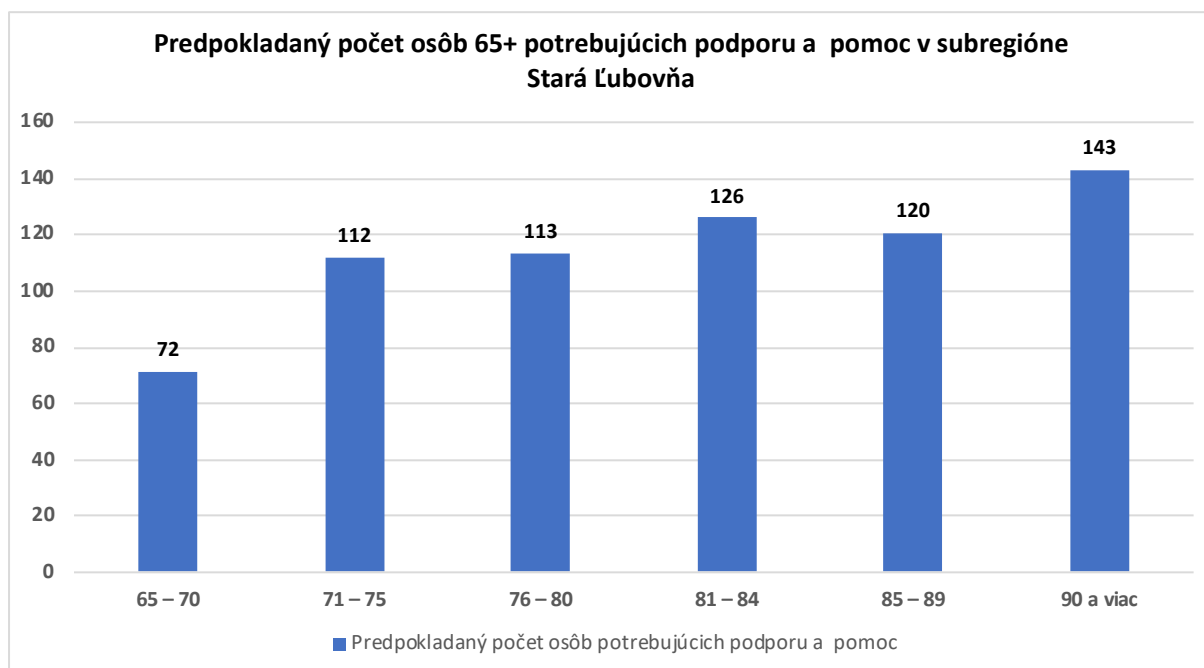
Subregión Stará Ľubovňa je jedným z najmenších subregiónov v Prešovskom samosprávnom kraji s celkovým počtom 53.949 obyvateľov, z ktorých je celkovo **6.557 seniorov vo veku 65+, tj. 12,15%**.

V tomto subregióne je možné sledovať nárast starnutia obyvateľstva v porovnaní s priemerom Prešovského samosprávneho kraja.

GRAF 9 POČET OBYVATEĽOV 65+ SUBREGIÓNU STARÁ ĽUBOVŇA V ROKOCH 2008 - 2018.
ZDROJ: DATACUBE, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

¹⁴ Štatistické údaje vychádzajú zo zdrojov Statdat, Štatistický úrad SR. 2018

GRAF 10 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB 65+ POTREBUJÚCICH PODPORU A POMOC V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Vek osoby	Celkom	Podľa miery odkázanosti na inej FO			
		Minimálna	Ľahká	Stredná	Ťažká
65 – 69	72	36	36	X	X
70 – 74	112	48	32	32	X
75 – 79	113	43	32	32	6
80 – 84	126	52	33	33	8
85 – 89	120	40	36	35	9
90 a viac	143	35	36	36	36

TABUĽKA 25 PREDPOKLADANÁ MIERA ZÁVISLOSTI OSÔB 65 + V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012.

Z vyššie uvedených údajov a dát v grafoch a tabuľke prepočtu miery závislosti na pomoci od inej fyzickej osoby vyplýva, že približne **686 obyvateľov** 65+ z celkového počtu 6.557 seniorov **potrebuje podporu sociálnych služieb**. Uvedené dáta uvádzajú, že miera závislosti na podpore inej fyzickej osoby sa zvyšuje vekom danej osoby. V subregióne Stará Ľubovňa je **466 obyvateľov s diagnózou demencia**, z ktorých **205 potrebuje podporu v rámci pobytových sociálnych služieb**¹⁵.

Odhadovaná potrebná vybavenosť miestami v pobytových službách pre seniorov je na úrovni **348 miest**.¹⁶ V subregióne Stará Ľubovňa je **217 miest v pobytových sociálnych službách pre seniorov**. Z toho je 131 miest v špecializovaných zariadeniach, a podobne ako na úrovni celého PSK, je potrebné plánovať a pripravovať vnútornú transformáciu služieb pre seniorov smerom k špecializovanej podpore pre ľudí s diagnózami demencie.

Okrem tejto starostlivosti je pre seniorov zabezpečovaná starostlivosť aj v domácom prostredí. Približne 386 obyvateľov 65+ v tomto subregióne poberá príspevok na opatrovanie a opatrovateľská služba je poskytovaná v priemere 146 obyvateľom.

¹⁵ Prepočet pre subregión Stará Ľubovňa z reálneho počtu obyvateľov PSK s diagnózami demenciou v roku 2018. Zdroj: Inštitút zdravotnej politiky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a <https://www.dementiastatistics.org/statistics/care-services/>

¹⁶ Prepočet pre PSK – Stará Ľubovňa na základe: obce, města, regiony a sociální služby. Socioklub, praha 1997. A novšie Víšek-Průša: optimalizace sociálních služeb. 2012

Celkovo je v regióne Stará Ľubovňa poskytovaná 749 obyvateľom nejaká forma podpory pre seniorov 65+. Tieto čísla ukazujú, že v subregióne Stará Ľubovňa sú bytové služby pre seniorov dostatočné.

Túto skutočnosť potvrdzuje aj narastajúci počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti len pre službu špecializované zariadenie s PAd, ktorých bolo v tomto subregióne za posledné dva roky vydaných 57. Podobne je to aj so žiadateľmi o zabezpečenie poskytovanie sociálnej služby v špecializovanom zariadení v PSK, kde v posledných dvoch rokoch bolo daných 52 nových žiadostí. Podobná situácia je aj pri ostatných druhoch sociálnych služieb pre seniorov a aj pri neverejných poskytovateľoch. Potrebu týchto služieb potvrdzujú aj výstupy z dotazníkového prieskumu realizovaného medzi obcami, kde obce v tomto subregióne preferujú práve tieto terénne služby a **potrebu odľahčovacej služby pre rodiny, ktoré sa starajú o seniora v domácom prostredí. Veľmi potrebnou službou, ktorú deklarujú aj obce, je ďalej služba denný stacionár, ktorá ma v subregióne Stará Ľubovňa kapacitu 45 miest a žiadne denné centrum.** Tieto sociálne služby majú výrazne preventívny charakter pred inštitucionalizáciou seniorov, predovšetkým pre 261 seniorov, ktorí sú v počiatočnom štádiu demencie. Z hľadiska tejto skupiny bude potrebné **rozšíriť kapacity týchto služieb o pobytové miesta, ale aj o kapacity služieb poskytovaných v domácnosti. Pre presné stanovenie počtu nových miest v budúcnosti je potrebné vždy ad-hoc realizovať parciálne regionálne analýzy v úzkej spolupráci s miestnou samosprávou a poskytovateľmi sociálnych služieb, ktoré v danom roku upresnia potrebu budovania nových kapacít v službách pre seniorov.**

V subregióne Stará Ľubovňa absentujú podporné služby pre seniorov - ide predovšetkým o **prepravnú službu**, ktorú poskytuje len 1 poskytovateľ sociálnych služieb a monitorovanie a signalizácia pomoci (1 poskytovateľ). **Práčovňa, sociálne poradenstvo a jedáleň v tomto subregióne nie sú poskytované.** Okrem toho sú v subregióne zastúpené v základnej vybavenosti nasledovné druhy sociálnych služieb – požičiavanie pomôcok (1 poskytovateľ).

	Na 1.000 obyvateľov 65+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov celkom	348
Z toho:	
V zariadeniach pre seniorov a špecializovaných zariadeniach	170
V zariadeniach pre seniorov s nižšou mierou odkázanosti (penzión pre seniorov)	59
V zariadeniach opatrovateľskej služby	118
Počet osôb ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba	492
Návrh doporučených noriem vybavenosti miestami vo všetkých druhoch zariadení pre seniorov na 1.000 obyvateľov starších ako 80 rokov	Na 1.000 obyvateľov 80+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov	237

TABUĽKA 26 PREDPOKLADANÁ VYBAVENOSŤ SLUŽBAMI PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: ŠTANDARDY MINIMÁLNEJ VYBAVENOSTI OBCÍ. METODICKÁ PRÍRUČKA PRE OBSTARÁVATEĽOV A SPRACOVATEĽOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE. 2010.

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 31. 12. 2018			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie pre seniorov	Obec	117	40	17	60
Špecializované zariadenie ¹⁷	PSK	131	80	0	51
z toho: celoročný pobyt		131	80	0	51

¹⁷ Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre seniorov so zameraním na Alzheimerovu chorobu, Parkinsonovu chorobu a demencie.

týždenný pobyt ambulantný pobyt		0	0	0	0
Zariadenie opatrovateľskej služby	Obec	0	0	0	0
z toho: celoročný pobyt		0	0	0	0
týždenný pobyt ambulantný pobyt		0	0	0	0
Denný stacionár	Obec	20	0	0	20
SPOLU:		268	120	17	131

TABUĽKA 27 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH PRE SENIOROV (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 31. 12. 2018			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	7	0	6	1
Prepravná služba	1	0	0	1
Požičiavanie pomôcok	1	0	0	1
Monitorovanie a signalizácia pomoci	1	0	0	1
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	1	0	0	1
Práčovňa	0	0	0	0
Jedáleň	0	0	0	0
Denné centrum	0	0	0	0

TABUĽKA 28 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

V nasledujúcej tabuľke uvádzame orientačný predpokladaný počet občanov so zdravotným postihnutím v subregióne Stará Ľubovňa podľa druhov zdravotného postihnutia. Veľká časť týchto obyvateľov žije v domácom prostredí a potrebuje podporné sociálne služby a kompenzácie. Práve tieto komunitné podporné sociálne služby výrazne absentujú. Časť týchto obyvateľov poberá príspevok na opatrovanie (295 obyvateľov) a časť z obyvateľov je v pobytových sociálnych službách (125 miest). Z hľadiska potrieb tejto cieľovej skupiny je potrebné rozvíjať všetky podporné služby a deinštitucionalizovať celoročné pobytové sociálne služby hlavne v domovoch sociálnych služieb.

Druh zdravotného postihnutia	Predpokladaný počet obyvateľov PSK s daným druhom zdravotného postihnutia
Osoby so zrakovým postihnutím	308
z toho ťažké	86
Osoby so sluchovým postihnutím	513
z toho ťažké	78
Osoby s poruchami reči	308
Osoby s mentálnym postihnutím	1.538
Osoby s telesným postihnutím	1.543
Osoby odkázané na invalidný vozík	178

Osoby s ochorením diabetes (cukrovka)	2.724
z toho na inzulíne	356
Osoby s duševným ochorením	513
Osoby s ochorením epilepsia	718
Osoby s ochorením psoriáza	1.025
Deti s chronickými ochoreniami	2.827

TABUĽKA 29 PREDPOKLADANÝ POČET OBYVATEĽOV SUBREGIÓNU STARÁ LUBOVŇA S DANÝM DRUHOM ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 31. 12. 2018			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie podporovaného bývania	PSK	0	0	0	0
Domov sociálnych služieb	PSK	115	95	0	20
z toho: celoročný pobyt		95	95	0	0
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		20	0	0	20
Špecializované zariadenie ¹⁸	PSK	0	0	0	0
z toho: celoročný pobyt		0	0	0	0
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Rehabilitačné stredisko	PSK	10	0	0	10
z toho: celoročný pobyt		0	0	0	0
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		10	0	0	10
SPOLU:		125	95	0	30

TABUĽKA 30 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNÝCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE STARÁ LUBOVŇA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNÝCH SLUŽIEB PSK.

Tabuľka 6 uvádza prehľad o existujúcich sociálnych službách v subregióne Stará Lubovňa. Z tabuľky je možné sledovať výraznú prevahu pobytových sociálnych služieb s celoročným pobytom. Práve v týchto sociálnych službách je vysoký predpoklad, že ide o sociálne služby s inštitucionálnou kultúrou, ktoré často nenapĺňajú podmienky vyhlášky č. 259/2008 Z. z. Ministerstva zdravotníctva SR v znení neskorších predpisov. Celkovo je však počet podporných a hlavne komunitných služieb (v súlade s prílohou č. 1 Národných priorít rozvoja sociálnych služieb) minimum.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 31. 12. 2018			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	7	0	6	1
Prepravná služba	1	0	0	1
Sprievodcovská služba a predčítateľská služba	0	0	0	0

¹⁸ Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre osoby so zdravotným postihnutím - predovšetkým s duševným ochorením, autizmom alebo organickým psychosyndrómom.

Sprostredkovanie osobnej asistencie	0	0	0	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	1	0	0	1
Podpora samostatného bývania	0	0	0	0
Tlmočnícka služba	0	0	0	0
Požičiavanie pomôcok	1	0	0	1
Pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv	0	0	0	0
Služba včasnej intervencie	1	0	0	1

TABUĽKA 31 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNYCH SLUŽIEB PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Z hľadiska zdravotného postihnutia je potrebné v subregióne Stará Ľubovňa rozvíjať **službu včasnej intervencie**, ktorú tu poskytuje jeden poskytovateľ sociálnych služieb. Podľa predpokladaného odhadu potreby tejto služby pre deti vo veku do 7 rokov, je v tomto subregióne **204 detí, ktoré potrebujú službu včasnej intervencie**. Ďalšie postupné rozširovanie tejto sociálnej služby je potrebné realizovať na základe pravidelnej parciálnej regionálnej analýzy, ktorá sa musí realizovať v spolupráci s organizáciami zastupujúcimi osoby so zdravotným postihnutím, poskytovateľmi sociálnych služieb a samosprávou.

Z hľadiska potrieb detí a mladých ľudí so zdravotným postihnutím je potrebné rozvíjať poradenské služby a terénnu formu sociálnej rehabilitácie, ktoré v subregióne Stará Ľubovňa absentujú, tak, aby sa zabezpečilo ich sociálne začlenenie v rámci vzdelávacieho a školského procesu. S týmto súvisí výrazná potreba **odľahčovacej služby pre rodiny s členom so zdravotným postihnutím, ktorá výrazne absentuje v rámci celého PSK**.

Pri podpore dospelých občanov so zdravotným postihnutím sa v rámci subregiónu Stará Ľubovňa ich podpora zabezpečuje hlavne prostredníctvom celoročných pobytových sociálnych služieb. Najviac týchto služieb je poskytovaných v domovoch sociálnych služieb **115 miest, z ktorých je 95 miest v pôsobnosti PSK, 20 je u neverejných poskytovateľov a žiadne miesta v pôsobnosti obcí**. Zo všetkých týchto miest je 95 miest v celoročných pobytoch, čiže je veľký predpoklad, že majú výraznú inštitucionálnu kultúru, ktorá je riziková hlavne z hľadiska dodržiavania ľudských práv. **Práve pri týchto miestach je potrebné predpokladať a počítať s potrebou transformácie a deinštitucionalizácie týchto služieb na komunitné sociálne služby**. Sociálnu službu poskytovanú v špecializovaných zariadeniach pre ľudí s duševným ochorením zabezpečuje v tomto subregióne Spišská katolícka charita v zariadení s celkovou kapacitou 31 miest.

Pre definovanie potreby nových miest v komunitných sociálnych službách je potrebné zohľadniť aj počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti na sociálne služby v posledných dvoch rokoch v tomto subregióne – zariadenie podporovaného bývania (5 rozhodnutí), domov sociálnych služieb (21 rozhodnutí), špecializované zariadenie pre ľudí s duševným ochorením (11 rozhodnutí) a počet nových žiadostí o zabezpečenie sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania nebola v sledovanom období podaná žiadna žiadosť, v domove sociálnych služieb (spolu 13 žiadostí) – **telesné postihnutie 1 žiadosť, duševné/mentálne postihnutie 11 žiadostí, kombinované postihnutie 1 žiadosť** a v špecializovanom zariadení pre ľudí s duševnými poruchami **5 žiadostí**.

Celkovo môžeme skonštatovať, že v tomto regióne je pokrytá potreba celoročných pobytových služieb pre osoby so zdravotným postihnutím. Pri žiadostiach je potrebné zohľadňovať, že komunitné sociálne služby v PSK absentujú a preto prirodzene žiadatelia žiadajú o umiestnenie v existujúcich sociálnych službách aj napriek tomu, že druh a forma týchto služieb nevyhovuje ich individuálnym potrebám. Vzhľadom na **národné priority rozvoja sociálnych služieb sa odporúča budovať nové komunitné služby a deinštitucionalizovať sociálne služby, ktoré by boli poskytované týmto žiadateľom**. Uvedené žiadosti ukazujú aj potrebu rozvíjania komunitných služieb predovšetkým pre

osoby s duševným ochorením a je potrebné rozvíjať hlavne preventívne a podporné služby v tejto oblasti aj vzhľadom k potrebe podpory dodržiavania ľudských práv a ekonomickej nákladovosti celoročných pobytových služieb.

Celkovo je ale možné sledovať stúpajúcu potrebu po pobytových sociálnych službách pre osoby so zdravotným postihnutím, ktoré ale majú komunitný charakter, čo potvrdzujú aj výstupy dotazníkového zisťovania v samospráve a výstupy z fókusových skupín, kde je preferencia nízko kapacitných pobytových sociálnych služieb a podpora ambulantných, terénnych a poradenských služieb tvorí až 100% zo všetkých preferovaných sociálnych služieb.

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII

V nasledujúcich tabuľkách uvádzame prehľad predpokladanej potreby sociálnej podpory pre jednotlivé cieľové skupiny osôb v nepriaznivej a krízovej sociálnej situácii.

Vo všeobecnosti však môžeme skonštatovať, že služby krízovej intervencie sú celkovo nedostatkové rovnako v rámci celej Slovenskej republiky, tak aj v Prešovskom samosprávnom kraji a rovnako aj v subregióne Stará Ľubovňa.

Osoby vyžadujúce azylové ubytovanie	Predpoklad v PSK
Ľudia bez domova*	76
Ohrozené matky s deťmi	24
Občania po prepustení z výkonu trestu	103
Z dôvodu závislosti na drogách**	97
Poznámky: * Vo väčších mestách je tento počet vyšší. ** Uvedený údaj môže byť vo veľkých mestách alebo vylúčených komunitách niekoľkonásobne prekročený.	

TABUĽKA 32 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB VYŽADUJÚCICH AZYLOVÉ UBYTOVANIE V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Sociálna skupina		Predpoklad v PSK
Rodiny s deťmi (0-18 rokov), ktoré potrebujú sociálno-právnu ochranu alebo iný druh sociálnej pomoci	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	432
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	1.457
Deti, ktoré sú ohrozené syndrómom CAN (týrané alebo zneužívané deti)	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	108
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	1.834

TABUĽKA 33 PREDPOKLADANÝ POČET OHROZENÝCH RODÍN S DEŤMI A OHROZENÝCH DETÍ V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Sociálne služby krízovej intervencie	Predpoklad počtu miest v subregióne
Útulok	38
Nocľaháreň	38
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet rodinných miest	5
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet postelí	13

TABUĽKA 34 PREDPOKLADANÝ POČET MIEST VYBRANÝCH DRUHOV SLUŽIEB KRÍZOVEJ INTERVENČIE V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNI SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNYCH SLUŽIEB. 2012

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 31. 12. 2018			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie núdzového bývania	PSK	0	0	0	0
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa		0	0	0	0
Domov na polceste	PSK	0	0	0	0
Útulok	PSK	0	0	0	0
Nocľaháreň	Obec	0	0	0	0
Nízkoprahové denné centrum – ambulancná forma	Obec	0	0	0	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu – ambulancná forma	Obec	31	0	0	31
SPOLU:		31	0	0	31

TABUĽKA 35 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIÍ (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 31. 12. 2018			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Stredisko osobnej hygieny	0	0	0	0
Podpora samostatného bývania	0	0	0	0
Práčovňa	0	0	0	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	1	0	0	1
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	1	0	0	1
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	1	0	0	1
Jedáleň	0	0	0	0
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	0	0	0
Komunitné centrum	5	0	4	1

TABUĽKA 36 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCIÍ V SUBREGIÓNE STARÁ ĽUBOVŇA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Pri porovnaní predpokladanej podpory a existujúcich služieb môžeme sledovať, že v regióne Stará Ľubovňa je nepostačujúci počet všetkých služieb krízovej intervencie a toto potvrdzovala aj diskusia fókusovej skupiny a jej výstupy. V tomto regióne je najnižší počet služieb krízovej intervencie v celom PSK. Základné informácie o potrebe služieb krízovej intervencie sú spracované aj v samotnej stratégii. V rámci tejto diskusie bolo navrhnuté aj spracovanie osobitnej *Stratégie boja proti chudobe v PSK, ktorú musia iniciovať obce a mestá, vzhľadom k ich kompetenciám v tejto oblasti*. Tento návrh je v súlade s potrebou vypracovania osobitného plánu a riešenia podpory služieb krízovej intervencie v Prešovskom samosprávnom kraji.

SILNÉ STRÁNKY SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ	SLABÉ STRÁNKY SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ
<ul style="list-style-type: none"> • právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom, • záujem komunity vybraných obcí a miest o rozvoj sociálnej oblasti, • vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity, • dobrá spolupráca vybraných obecných a mestských úradov so školami, • udržiavané staré zvyky a tradície obcí, • aktívne spoločenské organizácie, • individuálny prístup samosprávy k riešeniu problémov znevýhodnených osôb, • vytvorené podmienky na stravovanie dôchodcov vo vybraných mestách a obciach, • existencia opatrovateľskej služby vo vybraných mestách a obciach, • vytvorené podmienky na individuálnu bytovú výstavbu vo vybraných obciach a mestách, • záujem mesta Stará Ľubovňa o strategické plánovanie a rozvoj sociálnych služieb pre občanov, • zdravotné stredisko s praktickým lekárom, lekármi pre deti a dorast, zubnými ambulanciami, gynekologickou ambulanciou, lekárne a zariadenia výchovnovzdelávacej činnosti v okresnom meste, • donáška stravy pre seniorov z reštaurácií vo vybraných obciach a mestách, • aktivácia nezamestnaných do verejnoprospešných prác, • existencia klubových a spolkových organizácií - klub dôchodcov, SČK a ďalšie, • poskytovanie dotácií na činnosť sociálnych služieb v okresnom meste, • výstavba nájomných bytov v okresnom meste, • profesionalita pracovníkov, • prístupná služba na báze telekomunikačných a signalizačných zariadení v okresnom meste 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby, • nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb, • nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb, • migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia, • nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb, • nie je vyriešená bezbariérovosť v obciach a mestách, • nárast indexu starnutia, • chýbajú skúsenosti s poskytovaním sociálnych služieb vo vybraných obciach, • absencia zdravotného strediska a sociálnych služieb na území viacerých obcí, • nedostatok voľnočasových/športových zariadení a možností, • nedostatok kapacít opatrovateľskej služby v regióne, • nedostatočná prevencia voči kriminalite a možným protispoločenským konaniam, • narastajúci alkoholizmus a požívanie drog, • dlhodobo nezamestnaní bez záujmu o prácu a schopnosti vykonávať aj menej náročnú prácu, • nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj obcí a miest a tým aj na rozvoj sociálnych služieb, • narastá skupina obyvateľov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami čo prispieva k vyššiemu počtu exekúcií, • chýbajúce komplexné zmapovanie početnosti niektorých cieľových skupín, • chýbajúce vybrané druhy sociálnych služieb, • nízka miera dobrovoľníctva, • nedostatok nájomných bytov, resp. sociálnych bytov, • nedostatok akreditovaných subjektov pre oblasť práce s rodinou, • chýbajúce bezplatné právne poradenstvo,

¹⁹ SWOT analýzy jednotlivých subregiónov a ich obcí, boli spracované na základe zrealizovaných komunitných plánov obcí Prešovského samosprávneho kraja a výstupov z fókusových skupín k príprave koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji. SWOT analýzy sú spracované celkovo za oblasť sociálnych služieb, a to z dôvodu častého prelínania rovnakého obsahu jednotlivých častí SWOT analýzy medzi rôznymi cieľovými skupinami.

	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočne vybudovaný systém včasného zachytenia rodín v ohrození, neexistujúce materské a rodinné centrá, • nízka informovanosť občanov o sociálnych službách a možnej podpore, • nedostatočná podpora rodín, ktoré opatrujú blízke osoby s ŤZP • aktívne kluby dôchodcov, • chýbajúce služby stravovania pre seniorov, • dlhé čakacie lehoty na umiestnenie v pobytových službách pre seniorov
<p>PRÍLEŽITOSTI SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvyšovanie zodpovednosti obcí za riešenie lokálnych problémov, • cielenie opatrení podľa miestnych potrieb, • rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov, • rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí, • práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií, • podpora a rozvoj dobrovoľníctva, • preventívne programy pre občanov so závislosťami, • v prípade potreby zabezpečiť asistenta pre skvalitnenia vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním, • využívanie podpory štrukturálnych fondov EÚ, • podpora mladých rodín a znevýhodnených skupín vo vybraných obciach a mestách, • spolupráca v rámci regiónu MAS Ľubovniansko, OO CR Severný Spiš, • využívanie podpory z MPSVaR SR, • rozširovanie spolupráce samosprávy s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb, • práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií, • v prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi, • prípade potreby zabezpečiť dotáciu z ÚPSVaR pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni, • využívanie asistentov učiteľa v školách, • zvyšovanie informovanosti, • skvalitnenie komunikácie a spolupráce medzi poskytovateľmi sociálnych služieb 	<p>OHROZENIA SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb, • možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví, • nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií, • nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby, • nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb., • postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity, • nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby, • neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít, • zvyšovanie segregácie a chudoby, • nárast sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby, • legislatívne zmeny, • výskyt civilizáčnych chorôb a epidémií, • zhoršenie, príp. rozpad spoločenských, komunitných, rodinných vzťahov, • odchod obyvateľov za prácou, • veľká konkurencia pri získavaní financií z EÚ, • nezáujem investorov o región, • málo času zo strany rodičov pre svoje deti • prestarosť obyvateľstva, • stereotyp a predsudky v rodinách a v spoločnosti, • nezáujem obyvateľstva o veci verejné, rozvoj vlastnej komunity a nezáujem časti cieľovej skupiny riešiť svoje problémy, • nedostatočné podmienky pre opatrovateľov v domácnosti, • administratívna náročnosť služieb • absencia včasnej intervencie, • vysoká dostupnosť návykových látok pre mladých ľudí

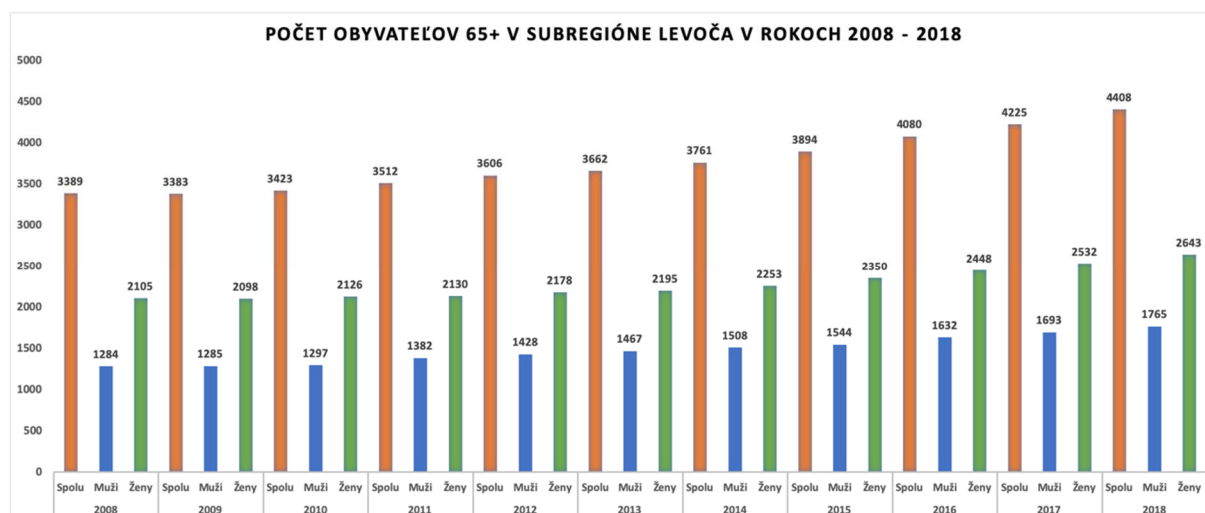
ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Cieľom tejto prílohy je prezentovať základné štatistické údaje a predpokladanú potrebu podpory pre jednotlivé cieľové skupiny obyvateľov subregiónu Levoča. Uvedené údaje tvoria základné podklady pre plánovanie a realizovanie opatrení stanovených v koncepcii rozvoja sociálnych služieb PSK. Pre efektívne a aktuálne plánovanie je potrebné realizovať pravidelné parciálne regionálne analýzy pre jednotlivé špecifické ciele a opatrenia.

<i>Počet obyvateľov:</i>	33.696
<i>Hustota obyvateľstva na 1 km²:</i>	80
<i>Počet obcí:</i>	33
<i>Podiel mestského obyvateľstva (%):</i>	55,70
<i>Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov:</i>	15.597
<i>Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 0-14 rokov (%):</i>	18,17
<i>Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 15-64 rokov (%):</i>	68,75
<i>Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 65 rokov a viac (%):</i>	13,08
<i>Priemerný vek (roky):</i>	38,13

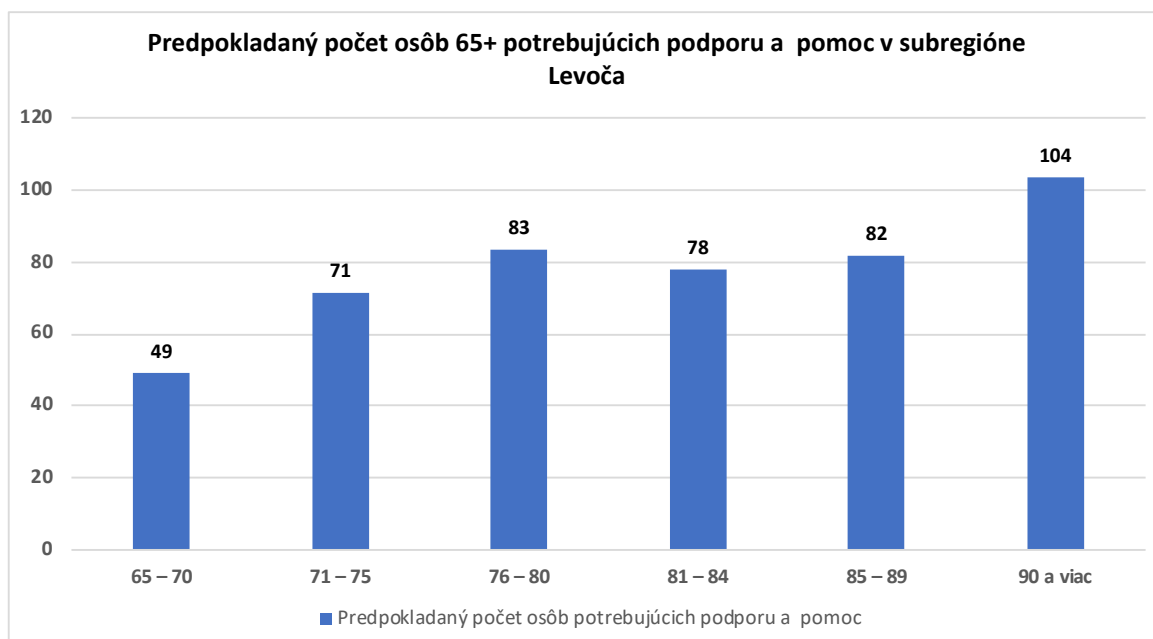
SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU SENIORI

Subregión Levoča je najmenším definovaným subregiónom v Prešovskom samosprávnom kraji s celkovým počtom 235.416 obyvateľov, z ktorých je celkovo **4.407 seniorov vo veku 65+., tj. 13,08%**. V tomto subregióne je možné sledovať len mierny rast starnutia obyvateľstva v porovnaní s priemerom Prešovského samosprávneho kraja.

GRAF 11 POČET OBYVATEĽOV 65+ SUBREGIÓNU LEVOČA V ROKOCH 2008 - 2018. ZDROJ: DATACUBE, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

²⁰ Štatistické údaje vychádzajú zo zdrojov Statdat, Štatistický úrad SR. 2018

GRAF 12 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB 65+ POTREBUJÚCICH PODPORU A POMOC V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Vek osoby	Celkom	Podľa miery odkázanosti na inej FO			
		Minimálna	Lahká	Stredná	Ťažká
65 – 69	49	25	24	X	X
70 – 74	71	31	20	20	X
75 – 79	83	32	24	24	3
80 – 84	78	33	20	20	5
85 – 89	82	28	24	24	6
90 a viac	104	26	26	26	26

TABUĽKA 37 PREDPOKLADANÁ MIERA ZÁVISLOSTI OSÔB 65+ V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Z vyššie uvedených údajov a dát v grafoch a tabuľke prepočtu miery závislosti na pomoci od inej fyzickej osoby vyplýva, že približne **467 obyvateľov** 65+ z celkového počtu 4.407 seniorov **potrebuje podporu sociálnych služieb**. Uvedené dáta uvádzajú, že miera závislosti na podpore inej fyzickej osoby sa zvyšuje vekom danej osoby. V subregióne Levoča je **313 obyvateľov s diagnózou demencia**, z ktorých **138 potrebuje podporu v rámci pobytových sociálnych služieb**²¹.

Odhadovaná potrebná vybavenosť miestami v pobytových službách pre seniorov je na úrovni **233 miest**.²² V subregióne Levoča je **179 miest v pobytových sociálnych službách pre seniorov**. Z toho je 80 miest v špecializovaných zariadeniach, a podobne ako na úrovni celého PSK, je potrebné plánovať a pripravovať vnútornú transformáciu služieb pre seniorov smerom k špecializovanej podpore pre ľudí s diagnózami demencie.

Okrem tejto starostlivosti je pre seniorov zabezpečovaná starostlivosť aj v domácom prostredí. Približne 217 obyvateľov 65+ v tomto subregióne poberá príspevok na opatrovanie a opatrovateľská služba je poskytovaná v priemere 146 obyvateľom.

²¹ Prepočet pre subregión Levoča z reálneho počtu obyvateľov PSK s diagnózami demenciou v roku 2018. Zdroj: Inštitút zdravotnej politiky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a <https://www.dementiastatistics.org/statistics/care-services/>

²² Prepočet pre PSK – Levoča na základe: obce, města, regiony a sociální služby. Socioklub, praha 1997. A novšie Víšek-Průša: optimalizace sociálních služeb. 2012

Celkovo je v regióne Levoča poskytovaná 654 obyvateľom nejaká forma podpory pre seniorov 65+. Tieto čísla ukazujú, že v subregióne Levoča sú služby pre seniorov dostatočné.

Túto skutočnosť potvrdzuje aj počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti len pre službu špecializované zariadenie, ktorých bolo v tomto subregióne za posledné dva roky vydaných 44. Podobne je to aj so žiadateľmi o zabezpečenie poskytovanie sociálnej služby v špecializovanom zariadení v PSK, kde v posledných dvoch rokoch bolo daných 20 nových žiadostí. Podobná situácia je aj pri ostatných druhoch sociálnych služieb pre seniorov a aj pri neverejných poskytovateľoch. Potrebu týchto služieb potvrdzujú aj výstupy z dotazníkového prieskumu realizovaného medzi obcami, kde obce v tomto subregióne preferujú práve malokapacitné pobytové sociálne služby, terénne služby a **potrebu odľahčovacej služby pre rodiny, ktoré sa starajú o seniora v domácom prostredí. Veľmi potrebnou službou, ktorú deklarujú aj obce, je ďalej služba denný stacionár, ktorá má v subregióne Levoča kapacitu 90 miest a 1 denné centrum s kapacitou 30 miest.** Tieto sociálne služby majú výrazne preventívny charakter pred inštitucionalizáciou seniorov, predovšetkým pre 175 seniorov, ktorí sú v počiatočnom štádiu demencie. Z hľadiska tejto skupiny bude potrebné **rozšíriť kapacity služieb o pobytové miesta ale aj o kapacity služieb poskytovaných v domácnosti. Pre presné stanovenie počtu nových miest v budúcnosti je potrebné vždy ad-hoc realizovať parciálne regionálne analýzy v úzkej spolupráci s miestnou samosprávou a poskytovateľmi sociálnych služieb, ktoré v danom roku upresnia potrebu budovania nových kapacít v službách pre seniorov.**

V subregióne Levoča absentujú aj všetky podporné služby pre seniorov - ide predovšetkým o prepravnú službu, monitorovanie a signalizácia pomoci, práčovňa a požičiavanie pomôcok, ktoré v tomto subregióne nie sú poskytované. V regióne sú dvaja poskytovatelia sociálneho poradenstva a jedna sociálna služba jedáleň.

	Na 1.000 obyvateľov 65+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov celkom	233
Z toho:	
V zariadeniach pre seniorov a špecializovaných zariadeniach	114
V zariadeniach pre seniorov s nižšou mierou odkázanosti (penzión pre seniorov)	40
V zariadeniach opatrovateľskej služby	79
Počet osôb ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba	330
Návrh doporučených noriem vybavenosti miestami vo všetkých druhoch zariadení pre seniorov na 1.000 obyvateľov starších ako 80 rokov	Na 1.000 obyvateľov 80+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov	150

TABUĽKA 38 PREDPOKLADANÁ VYBAVENOSŤ SLUŽBAMI PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: ŠTANDARDY MINIMÁLNEJ VYBAVENOSTI OBCÍ. METODICKÁ PRÍRUČKA PRE OBSTARÁVATEĽOV A SPRACOVATEĽOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE. 2010

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie pre seniorov	Obec	99	0	0	99
Špecializované zariadenie ²³	PSK	80	0	0	80
z toho: celoročný pobyt		80	0	0	80
týždenný pobyt		0	0	0	0

²³ Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre seniorov so zameraním na Alzheimerovu chorobu, Parkinsonovu chorobu a demencie.

ambulantný pobyt		0	0	0	0
Zariadenie opatrovateľskej služby	Obec	0	0	0	0
z toho: celoročný pobyt		2	0	2	0
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Denný stacionár	Obec	90	0	0	90
SPOLU:		269	0	0	269

TABUĽKA 39 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH PRE SENIOROV (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	7	0	6	1
Prepravná služba	0	0	0	0
Požičiavanie pomôcok	0	0	0	0
Monitorovanie a signalizácia pomoci	0	0	0	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	4	0	1	3
Práčovňa	0	0	0	0
Jedáleň	2	0	1	1
Denné centrum	1/30 miest	0	1/30 miest	1

TABUĽKA 40 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

V nasledujúcej tabuľke uvádzame orientačný predpokladaný počet občanov so zdravotným postihnutím v subregióne Levoča podľa druhov zdravotného postihnutia. Veľká časť týchto obyvateľov žije v domácom prostredí a potrebuje podporné sociálne služby a kompenzácie.

Práve tieto komunitné podporné sociálne služby výrazne absentujú. Časť obyvateľov poberá príspevok na opatrovanie (166 obyvateľov) a časť z obyvateľov je v pobytových sociálnych službách (165 miest). Z hľadiska potrieb tejto cieľovej skupiny je potrebné rozvíjať všetky podporné služby a deinštitucionalizovať celoročné pobytové sociálne služby hlavne v domovoch sociálnych služieb.

Druh zdravotného postihnutia	Predpokladaný počet obyvateľov PSK s daným druhom zdravotného postihnutia
Osoby so zrakovým postihnutím	192
z toho ťažké	54
Osoby so sluchovým postihnutím	320
z toho ťažké	49
Osoby s poruchami reči	192
Osoby s mentálnym postihnutím	960
Osoby s telesným postihnutím	964
Osoby odkázané na invalidný vozík	111
Osoby s ochorením diabetes (cukrovka)	1.702

z toho na inzulíne	222
Osoby s duševným ochorením	320
Osoby s ochorením epilepsia	448
Osoby s ochorením psoriáza	640
Deti s chronickými ochoreniami	1.766

TABUĽKA 41 PREDPOKLADANÝ POČET OBYVATEĽOV SUBREGIÓNU LEVOČA S DANÝM DRUHO M ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie podporovaného bývania	PSK	12	11	0	1
Domov sociálnych služieb	PSK	123	95	0	28
z toho: celoročný pobyt		123	95	0	28
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Špecializované zariadenie ²⁴	PSK	30	0	0	30
z toho: celoročný pobyt		30	0	0	30
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Rehabilitačné stredisko	PSK	0	0	0	0
z toho: celoročný pobyt		0	0	0	0
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
SPOLU:		165	106	0	59

TABUĽKA 42 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNÝCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNÝCH SLUŽIEB PSK.

Tabuľka 6 uvádza prehľad o existujúcich sociálnych službách v subregióne Levoča. Z tabuľky je možné sledovať výraznú prevahu pobytových sociálnych služieb s celoročným pobytom. Práve v týchto sociálnych službách je vysoký predpoklad, že ide o sociálne služby s inštitucionálnou kultúrou, ktoré často nenapĺňajú podmienky vyhlášky č. 259/2008 Z. z. Ministerstva zdravotníctva SR v znení neskorších predpisov. Celkovo je však počet podporných a hlavne komunitných služieb (v súlade s prílohou č. 1 Národných priorít rozvoja sociálnych služieb) minimum.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	7	0	6	1
Prepravná služba	0	0	0	0
Sprievodcovská služba a predčítateľská služba	0	0	0	0

²⁴ Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre osoby so zdravotným postihnutím - predovšetkým s duševným ochorením, autizmom alebo organickým psychosyndrómom.

Sprostredkovanie osobnej asistencie	0	0	0	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	1	0	1	0
Podpora samostatného bývania	0	0	0	0
Tlmočnická služba	0	0	0	0
Požičiavanie pomôcok	0	0	0	0
Pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv	0	0	0	0
Služba včasnej intervencie	0	0	0	0

TABUĽKA 43 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNYCH SLUŽIEB PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Z hľadiska zdravotného postihnutia je potrebné v subregióne Levoča rozvíjať **službu včasnej intervencie**, ktorú tu poskytujú neposkytuje žiadny poskytovateľ sociálnych služieb. Podľa predpokladaného odhadu potreby tejto služby pre deti vo veku do 7 rokov, je v tomto subregióne **113 detí, ktoré potrebujú službu včasnej intervencie**. V súčasnosti v tomto regióne nie je žiaden poskytovateľ včasnej intervencie. Ďalšie postupné rozširovanie tejto sociálnej služby je potrebné realizovať na základe pravidelnej parciálnej regionálnej analýzy, ktorá sa musí realizovať v spolupráci s organizáciami zastupujúcimi osoby so zdravotným postihnutím, poskytovateľmi sociálnych služieb a samosprávou.

Z hľadiska potrieb detí a mladých ľudí so zdravotným postihnutím je potrebné rozvíjať poradenské služby a terénnu formu sociálnej rehabilitácie, ktoré v subregióne Levoča absentujú, tak, aby sa zabezpečilo ich sociálne začlenenie v rámci vzdelávacieho a školského procesu. S týmto súvisí výrazná potreba **odľahčovacej služby pre rodiny s členom so zdravotným postihnutím, ktorá výrazne absentuje v rámci celého PSK**.

Pri podpore dospelých občanov so zdravotným postihnutím sa v rámci subregiónu Levoča ich podpora zabezpečuje hlavne prostredníctvom celoročných pobytových sociálnych služieb. Najviac týchto služieb je poskytovaných v domovoch sociálnych služieb **123 miest, z ktorých je 95 miest v pôsobnosti PSK, 28 je u neverejných poskytovateľov a žiadne miesta v pôsobnosti obcí**. Zo všetkých týchto miest je 95 miest v celoročných pobytoch, čiže je veľký predpoklad, že majú výraznú inštitucionálnu kultúru, ktorá je riziková hlavne z hľadiska dodržiavania ľudských práv. **V špecializovaných zariadeniach pre ľudí s duševným ochorením je kapacita 30 miest. Celkovo zo všetkých pobytových miest je 125 miest s vysokým rizikom výskytu inštitucionálnej kultúry, ktorá systémovo vedie k porušovaniu ľudských práv. Práve pri týchto miestach je potrebné predpokladať a počítať s potrebou transformácie a deinštitucionalizácie týchto služieb na komunitné sociálne služby.**

Pre definovanie potreby nových miest v komunitných sociálnych službách je potrebné zohľadniť aj počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti na sociálne služby v posledných dvoch rokoch v tomto subregióne – zariadenie podporovaného bývania (2 rozhodnutia), domov sociálnych služieb (11 rozhodnutí) a špecializované zariadenie pre ľudí s duševným ochorením (10 rozhodnutí) a počet nových žiadostí o zabezpečenie sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania nebola v sledovanom období podaná žiadna žiadosť, v domove sociálnych služieb (spolu 7 žiadostí) – **telesné postihnutie žiadna žiadosť, duševné/mentálne postihnutie 4 žiadosti, kombinované postihnutie 2 žiadosti, 1 so zmyslovým postihnutím** a v špecializovanom zariadení pre ľudí s duševným ochorením **2 žiadosti**. **Celkovo môžeme skonštatovať, že v tomto regióne je pokrytá potreba celoročných pobytových služieb pre osoby so zdravotným postihnutím**. Pri žiadostiach je potrebné zohľadňovať, že komunitné sociálne služby v PSK absentujú, a preto prirodzene žiadatelia žiadajú o umiestnenie v existujúcich sociálnych službách aj napriek tomu, že druh a forma týchto služieb nevyhovuje ich individuálnym potrebám. Vzhľadom na **národné priority rozvoja sociálnych služieb sa odporúča budovať nové komunitné služby a deinštitucionalizovať sociálne služby, ktoré by boli poskytované týmto**

žiadateľom. Uvedené žiadosti ukazujú aj potrebu rozvíjania komunitných služieb predovšetkým pre osoby s duševným ochorením a je potrebné rozvíjať hlavne preventívne a podporné služby v tejto oblasti aj vzhľadom k potrebe podpory dodržiavania ľudských práv a ekonomickej nákladovosti celoročných pobytových služieb.

Celkovo je ale možné sledovať stúpajúcu potrebu po sociálnych službách pre osoby so zdravotným postihnutím, ktoré ale majú komunitný charakter, čo potvrdzujú aj výstupy dotazníkového zisťovania v samospráve a výstupy z fókusových skupín, kde je preferencia nízko kapacitných pobytových sociálnych služieb a podpora ambulantných, terénnych a poradenských služieb tvorí až 100% zo všetkých preferovaných sociálnych služieb.

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Cieľom tejto prílohy je prezentovať základné štatistické údaje a predpokladanú potrebu podpory pre jednotlivé cieľové skupiny obyvateľov subregiónu Bardejov – Stropkov - Svidník. Uvedené údaje tvoria základné podklady pre plánovanie a realizovanie opatrení stanovených v Koncepcii rozvoja sociálnych služieb PSK. Pre efektívne a aktuálne plánovanie je potrebné realizovať pravidelné parciálne regionálne analýzy pre jednotlivé špecifické ciele a opatrenia.

Počet obyvateľov:

Spolu:	131.043
Okres Bardejov:	77.777
Okres Stropkov:	20.622
Okres Svidník:	32.644

Hustota obyvateľstva na 1 km²:

Spolu:	65,20
Okres Bardejov:	83,06
Okres Stropkov:	53,02
Okres Svidník:	59,54

Počet obcí:

Spolu:	197
Okres Bardejov:	86
Okres Stropkov:	43
Okres Svidník:	68

Podiel mestského obyvateľstva (%):

Spolu:	44,24
Okres Bardejov:	41,72
Okres Stropkov:	51,15
Okres Svidník:	45,89

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov

Spolu:	67.459
Okres Bardejov:	39.471
Okres Stropkov:	10.671
Okres Svidník:	17.317

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 0-14 rokov (%):

Spolu:	15,17
Okres Bardejov:	17,07
Okres Stropkov:	15,16
Okres Svidník:	14,88

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 15-64 rokov (%):

Spolu:	69,60
Okres Bardejov:	68,42
Okres Stropkov:	69,89
Okres Svidník:	70,51

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 65 rokov a viac (%):

Spolu:	14,69
Okres Bardejov:	14,51
Okres Stropkov:	14,95
Okres Svidník:	14,61

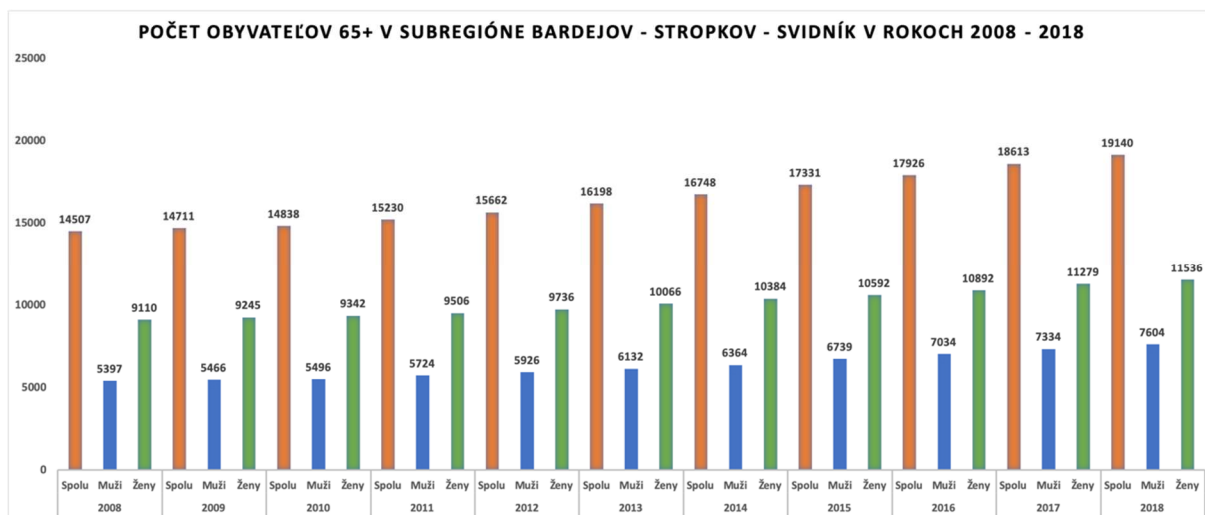
²⁵ Štatistické údaje vychádzajú zo zdrojov Statdat, Štatistický úrad SR. 2018

Priemerný vek (roky):

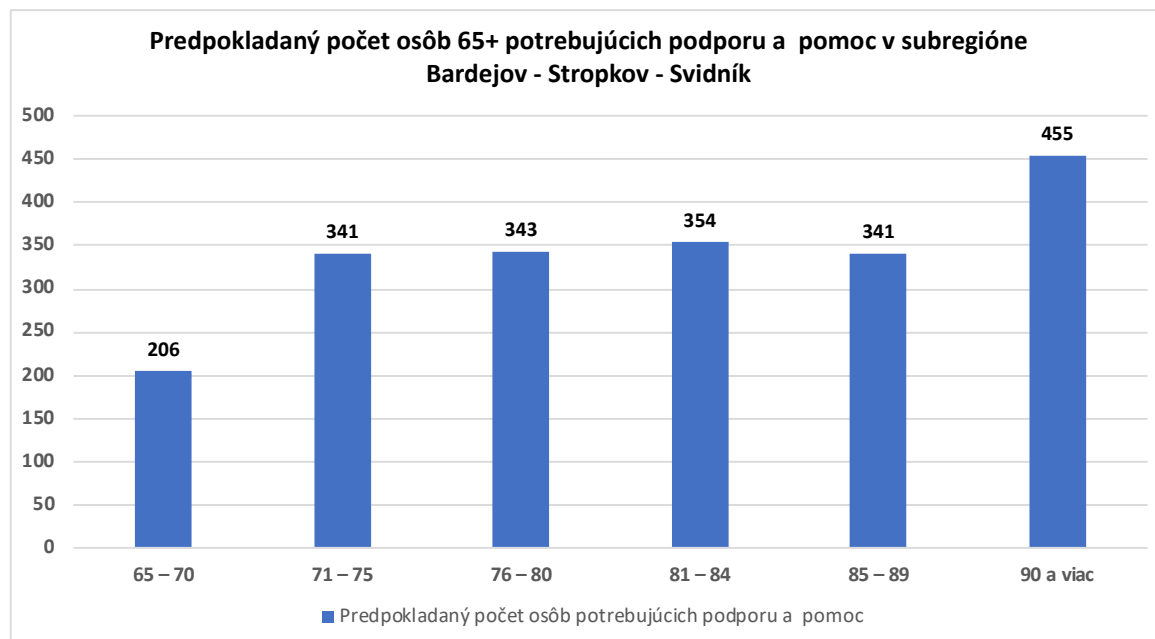
Spolu:	39,93
Okres Bardejov:	39,16
Okres Stropkov:	40,29
Okres Svidník:	40,34

Subregión Bardejov – Stropkov - Svidník má 131.043 obyvateľov, z ktorých je celkovo **19.250 seniorov vo veku 65+., tj. 14,69%.**

V tomto subregióne je možné sledovať len mierny rast starnutia obyvateľstva v porovnaní s priemerom Prešovského samosprávneho kraja.

GRAF 13 POČET OBYVATEĽOV 65+ SUBREGIÓNU BARDEJOV – STROPKOV -SVIDNÍK V ROKOCH 2008 - 2018. ZDROJ: DATACUBE, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

GRAF 14 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB 65+ POTREBUJÚCICH PODPORU A POMOC V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV - SVIDNÍK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNI SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNYCH SLUŽEB. 2012

Vek osoby	Celkom	Podľa miery odkázanosti na inej FO			
		Minimálna	Lahká	Stredná	Ťažká
65 – 69	206	103	103	X	X
70 – 74	341	147	97	97	X
75 – 79	343	131	98	98	16
80 – 84	354	149	91	91	23
85 – 89	341	114	101	101	25
90 a viac	455	113	114	114	114

TABUĽKA 44 PREDPOKLADANÁ MIERA ZÁVISLOSTI OSÔB 65+ V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV – SVIDNÍK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Z vyššie uvedených údajov a dát v grafoch a tabuľke prepočtu miery závislosti na pomoci od inej fyzickej osoby vyplýva, že približne **2.040 obyvateľov** 65+ z celkového počtu 19.250 seniorov **potrebuje podporu sociálnych služieb**. Uvedené dáta uvádzajú, že miera závislosti na podpore inej fyzickej osoby sa zvyšuje vekom danej osoby. V subregióne Bardejov - Stropkov - Svidník je **1.367 obyvateľov s diagnózou demencia**, z ktorých **601 potrebuje podporu v rámci pobytových sociálnych služieb**²⁶.

Odhadovaná potrebná vybavenosť miestami v pobytových službách pre seniorov je na úrovni **1.014 miest**.²⁷ V subregióne Bardejov - Stropkov - Svidník je **784 miest v pobytových sociálnych službách pre seniorov**. Z toho je 204 miest v špecializovaných zariadeniach, a podobne ako na úrovni celého PSK, je potrebné plánovať a pripravovať vnútornú transformáciu služieb pre seniorov smerom k špecializovanej podpore pre ľudí s diagnózami demencie.

Okrem tejto starostlivosti je pre seniorov zabezpečovaná starostlivosť aj v domácom prostredí. Približne 1175 obyvateľov 65+ v tomto subregióne poberá príspevok na opatrovanie a opatrovateľská služba je poskytovaná v priemere 427 obyvateľom.

Celkovo je v regióne Bardejov - Stropkov - Svidník poskytovaná 2.386 obyvateľom nejaká forma podpory pre seniorov 65+. Tieto čísla ukazujú, že služby pre seniorov sú v tomto regióne relatívne dostatočné, ale najviac sú zabezpečované prostredníctvom neformálnej domácej starostlivosti – príspevok na opatrovanie. Tento fakt výrazne ovplyvňuje zabezpečovanie služby najmä pre osoby s vyššou mierou odkázanosti. Počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti len pre službu špecializované zariadenie s PAd bolo v tomto subregióne za posledné dva roky 174 rozhodnutí. Podobne je to aj so žiadateľmi o zabezpečenie poskytovanie sociálnej služby v špecializovanom zariadení s PAd v PSK, kde v posledných dvoch rokoch bolo daných 82 nových žiadostí. V tejto oblasti je možné konštatovať, že v subregióne Bardejov - Stropkov - Svidník sú služby pre seniorov relatívne dostupné. Podobná situácia je aj pri ostatných druhoch sociálnych služieb pre seniorov a aj pri neverejných poskytovateľoch. Za zmienku stoja výstupy z dotazníkového prieskumu realizovaného medzi obcami, kde obce v tomto subregióne preferujú terénne služby a **potrebu odľahčovacej služby pre rodiny, ktoré sa starajú o seniora v domácom prostredí. Potrebnou službou, ktorú deklarujú ďalej aj obce, je služba denný stacionár, ktorá ma v subregióne Bardejov - Stropkov - Svidník kapacitu 533 miest a denné centrum s kapacitou 557 miest**. Tieto sociálne služby majú výrazne preventívny charakter pred inštitucionalizáciou seniorov, predovšetkým pre 766 seniorov, ktorí sú v počiatočnom štádiu demencie. Vzhľadom na trend starnutia populácie z hľadiska tejto skupiny bude v budúcnosti potrebné čiastočne rozšíriť kapacity služieb o pobytové miesta ale aj o kapacity služieb poskytovaných v domácnosti. Pre presné stanovenie počtu nových miest v budúcnosti je potrebné vždy ad-hoc

²⁶ Prepočet pre subregión Bardejov - Stropkov - Svidník z reálneho počtu obyvateľov PSK s diagnózami demenciou v roku 2018. Zdroj: Inštitút zdravotnej politiky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a <https://www.dementiastatistics.org/statistics/care-services/>.

²⁷ Prepočet pre PSK – Bardejov - Stropkov - Svidník na základe: obce, města, regiony a sociální služby. Socioklub, praha 1997. A novšie Víšek-Průša: optimalizace sociálních služeb. 2012

realizovať parciálne regionálne analýzy v úzkej spolupráci s miestnou samosprávou a poskytovateľmi sociálnych služieb, ktoré v danom roku upresnia potrebu budovania nových kapacít v službách pre seniorov.

V subregióne Bardejov - Stropkov - Svidník sú relatívne dobre zabezpečené aj podporné služby pre seniorov - ide predovšetkým o **prepravnú službu**, ktorú poskytujú 3 poskytovatelia sociálnych služieb. Okrem toho sú v subregióne zastúpené v základnej vybavenosti nasledovné druhy sociálnych služieb – požičiavanie pomôcok (1 poskytovateľ), jedáleň (3 poskytovateľov), základné a špecializované poradenstvo (2 poskytovatelia).

	Na 1.000 obyvateľov 65+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov celkom	1.014
Z toho:	
V zariadeniach pre seniorov a špecializovaných zariadeniach	498
V zariadeniach pre seniorov s nižšou mierou odkázanosti (penzión pre seniorov)	172
V zariadeniach opatrovateľskej služby	345
Počet osôb ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba	1.436
Návrh doporučených normatífov vybavenosti miestami vo všetkých druhoch zariadení pre seniorov na 1.000 obyvateľov starších ako 80 rokov	Na 1.000 obyvateľov 80+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov	659

TABUĽKA 45 PREDPOKLADANÁ VYBAVENOSŤ SLUŽBAMI PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV -SVIDNÍK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: ŠTANDARDY MINIMÁLNEJ VYBAVENOSTI OBCÍ. METODICKÁ PRÍRUČKA PRE OBSTARÁVATEĽOV A SPRACOVATEĽOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE. 2010.

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie pre seniorov	Obec	548	30	218	300
Špecializované zariadenie ²⁸		204	60	0	144
z toho: celoročný pobyt		204	60	0	144
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Zariadenie opatrovateľskej služby	Obec	32	0	4	28
z toho: celoročný pobyt		32	0	4	28
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Denný stacionár	Obec	533	0	198	335
SPOLU:		1.317	90	420	807

TABUĽKA 46 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH PRE SENIOROV (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV - SVIDNÍK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

²⁸ Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre seniorov so zameraním na Alzheimerovu chorobu, Parkinsonovu chorobu a demencie.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	27	0	22	5
Prepravná služba	3	0	1	2
Požičiavanie pomôcok	1	0	0	1
Monitorovanie a signalizácia pomoci	0	0	0	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	2	0	0	2
Práčovňa	0	0	0	0
Jedáleň	3	0	3	0
Denné centrum	3	0	3	0

TABUĽKA 47 PREHLAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV – SVIDNÍK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

V nasledujúcej tabuľke uvádzame orientačný predpokladaný počet občanov so zdravotným postihnutím v subregióne Bardejov - Stropkov - Svidník podľa druhov zdravotného postihnutia. Veľká časť týchto obyvateľov žije v domácom prostredí a potrebuje podporné sociálne služby a kompenzácie. Práve tieto komunitné podporné sociálne služby výrazne absentujú. Časť týchto obyvateľov poberá príspevok na opatrovanie (898 obyvateľov) a časť z obyvateľov je v pobytových sociálnych službách (440 miest). Z hľadiska potrieb tejto cieľovej skupiny je potrebné rozvíjať všetky podporné služby a deinštitucionalizovať celoročné pobytové sociálne služby hlavne v domovoch sociálnych služieb.

Druh zdravotného postihnutia	Predpokladaný počet obyvateľov PSK s daným druhom zdravotného postihnutia
Osoby so zrakovým postihnutím	747
z toho ťažké	210
Osoby so sluchovým postihnutím	1.245
z toho ťažké	190
Osoby s poruchami reči	747
Osoby s mentálnym postihnutím	3.735
Osoby s telesným postihnutím	3.748
Osoby odkázané na invalidný vozík	432
Osoby s ochorením diabetes (cukrovka)	6.618
z toho na inzulíne	865
Osoby s duševným ochorením	1.245
Osoby s ochorením epilepsia	1.743
Osoby s ochorením psoriáza	2.490
Deti s chronickými ochoreniami	6.867

TABUĽKA 48 PREDPOKLADANÝ POČET OBYVATEĽOV SUBREGIÓNU BARDEJOV – STROPKOV - SVIDNÍK S DANÝM DRUHOM ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie podporovaného bývania	PSK	8	0	0	8
Domov sociálnych služieb	PSK	362	249	0	113
z toho: celoročný pobyt		279	220	0	59
týždenný pobyt		12	9	0	3
ambulantný pobyt		71	20	0	51
Špecializované zariadenie ²⁹	PSK	70	70	0	0
z toho: celoročný pobyt		70	70	0	0
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Rehabilitačné stredisko	PSK	6	6	0	0
z toho: celoročný pobyt		0	0	0	0
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		6	6	0	0
SPOLU:		446	325	0	121

TABUĽKA 49 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNÝCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV – SVIDNÍK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNÝCH SLUŽIEB PSK.

Tabuľka 6 uvádza prehľad o existujúcich sociálnych službách v subregióne Bardejov - Stropkov - Svidník. Z tabuľky je možné sledovať výraznú prevahu pobytových sociálnych služieb s celoročným pobytom. Práve v týchto sociálnych službách je vysoký predpoklad, že ide o sociálne služby s inštitucionálnou kultúrou, ktoré často nenapĺňajú podmienky vyhlášky č. 259/2008 Z. z. Ministerstva zdravotníctva SR v znení neskorších predpisov. Celkovo je však počet podporných a hlavne komunitných služieb (v súlade s prílohou č. 1 Národných priorít rozvoja sociálnych služieb) minimum.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	27	0	22	5
Prepravná služba	3	0	1	2
Sprievodcovská služba a predčítateľská služba	0	0	0	0
Sprostredkovanie osobnej asistencie	0	0	0	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	2	0	0	2
Podpora samostatného bývania	0	0	0	0
Tlmočnická služba	0	0	0	0

²⁹ Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre osoby so zdravotným postihnutím - predovšetkým s duševným ochorením, autizmom alebo organickým psychosyndrómom.

Požičiavanie pomôcok	1	0	0	1
Pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv	1	0	1	0
Služba včasnej intervencie	0	0	0	0

TABUĽKA 50 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV – SVIDNÍK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Z hľadiska zdravotného postihnutia je potrebné v subregióne Bardejov - Stropkov - Svidník rozvíjať **službu včasnej intervencie**, ktorú tu neposkytujú žiadny poskytovatelia sociálnych služieb. Podľa predpokladaného odhadu potreby tejto služby pre deti vo veku do 7 rokov, je v tomto subregióne **394 detí, ktoré potrebujú službu včasnej intervencie**. V súčasnosti v tomto regióne nie je žiaden poskytovateľ včasnej intervencie. Ďalšie postupné rozširovanie tejto sociálnej služby je potrebné realizovať na základe pravidelnej parciálnej regionálnej analýzy, ktorá sa musí realizovať v spolupráci s organizáciami zastupujúcimi osoby so zdravotným postihnutím, poskytovateľmi sociálnych služieb a samosprávou.

Z hľadiska potrieb detí a mladých ľudí so zdravotným postihnutím je potrebné rozvíjať poradenské služby a terénnu formu sociálnej rehabilitácie, ktoré v subregióne Bardejov - Stropkov - Svidník absentujú, tak, aby sa zabezpečilo ich sociálne začlenenie v rámci vzdelávacieho a školského procesu. S týmto súvisí výrazná potreba **odľahčovacej služby pre rodiny s členom so zdravotným postihnutím, ktorá výrazne absentuje v rámci celého PSK**.

Pri podpore dospelých občanov so zdravotným postihnutím sa v rámci subregiónu Bardejov - Stropkov - Svidník ich podpora zabezpečuje hlavne prostredníctvom celoročných pobytových sociálnych služieb. Najviac týchto služieb je poskytovaných v domovoch sociálnych služieb **362 miest, z ktorých je 243 miest v pôsobnosti PSK, 119 je u neverejných poskytovateľov a žiadne miesta v pôsobnosti obcí**. Zo všetkých týchto miest je 279 miest v celoročných pobytoch, čiže je veľký predpoklad, že majú výraznú inštitucionálnu kultúru, ktorá je riziková hlavne z hľadiska dodržiavania ľudských práv. **V špecializovaných zariadeniach pre ľudí s duševným ochorením je kapacita 70 miest**. Celkovo zo všetkých pobytových miest je **349 miest s vysokým rizikom výskytu inštitucionálnej kultúry**, ktorá systémovo vedie k porušovaniu ľudských práv. **Práve pri týchto miestach je potrebné predpokladať a počítať s potrebou transformácie a deinštitucionalizácie týchto služieb na komunitné sociálne služby**.

Pre definovanie potreby nových miest v komunitných sociálnych službách je potrebné zohľadniť aj počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti na sociálne služby v posledných dvoch rokoch v tomto subregióne – zariadenie podporovaného bývania (9 rozhodnutí), domov sociálnych služieb (32 rozhodnutí) a v špecializovanom zariadení pre ľudí s duševným ochorením (42 rozhodnutí) a počet nových žiadostí o zabezpečenie tejto služby v zariadení podporovaného bývania nebola v sledovanom období podaná žiadna žiadosť, v domove sociálnych služieb – **telesné postihnutie 8 žiadostí, duševné/mentálne postihnutie 10 žiadostí, kombinované postihnutie 4 žiadosti** a v špecializovanom zariadení pre ľudí s duševným ochorením **10 žiadostí**. **Celkovo môžeme skonštatovať, že v tomto regióne je relatívne pokrytá potreba celoročných pobytových služieb pre osoby so zdravotným postihnutím**. Pri žiadostiach je potrebné zohľadňovať, že komunitné sociálne služby v PSK absentujú, a preto prirodzene žiadatelia žiadajú o umiestnenie v existujúcich sociálnych službách aj napriek tomu, že druh a forma týchto služieb nevyhovuje ich individuálnym potrebám. Vzhľadom na **národné priority rozvoja sociálnych služieb sa odporúča budovať nové komunitné služby a deinštitucionalizovať sociálne služby, ktoré by boli poskytované týmto žiadateľom**. Uvedené žiadosti ukazujú aj potrebu rozvíjania komunitných služieb predovšetkým pre osoby s duševným ochorením a je potrebné rozvíjať hlavne preventívne a podporné služby v tejto oblasti aj vzhľadom k potrebe podpory dodržiavania ľudských práv a ekonomickej nákladovosti celoročných pobytových služieb.

Celkovo je ale možné sledovať stúpajúcu potrebu po sociálnych službách pre osoby so zdravotným postihnutím, ktoré ale majú komunitný charakter, čo potvrdzujú aj výstupy dotazníkového zisťovania v samospráve a výstupy z fókusových skupín, kde je preferencia nízko kapacitných pobytových sociálnych služieb a podpora ambulantných, terénnych a poradenských služieb tvorí až 97% zo všetkých preferovaných sociálnych služieb.

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII

V nasledujúcich tabuľkách uvádzame prehľad predpokladanej potreby sociálnej podpory pre jednotlivé cieľové skupiny osôb v nepriaznivej a krízovej sociálnej situácii.

Vo všeobecnosti však môžeme skonštatovať, že služby krízovej intervencie sú celkovo nedostatkové rovnako v rámci celej Slovenskej republiky, tak aj v Prešovskom samosprávnom kraji a rovnako aj v subregióne Bardejov - Stropkov - Svidník.

Osoby vyžadujúce azylové ubytovanie	Predpoklad v PSK
Ľudia bez domova*	183
Ohrozené matky s deťmi	59
Občania po prepustení z výkonu trestu	249
Z dôvodu závislosti na drogách**	236
Poznámky: * Vo väčších mestách je tento počet vyšší. ** Uvedený údaj môže byť vo veľkých mestách alebo vylúčených komunitách niekoľkonásobne prekročený.	

TABUĽKA 51 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB VYŽADUJÚCICH AZYLOVÉ UBYTOVANIE V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV - SVIDNÍK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNI SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNYCH SLUŽEB. 2012

Sociálna skupina	Predpoklad v PSK	
Rodiny s deťmi (0-18 rokov), ktoré potrebujú sociálno-právnu ochranu alebo iný druh sociálnej pomoci	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	1.048
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	3.538
Deti, ktoré sú ohrozené syndrómom CAN (týrané alebo zneužívané deti)	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	262
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	4.455

TABUĽKA 52 PREDPOKLADANÝ POČET OHROZENÝCH RODÍN S DEŤMI A OHROZENÝCH DETÍ V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV - SVIDNÍK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNI SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNYCH SLUŽEB. 2012

Sociálne služby krízovej intervencie	Predpoklad počtu miest v subregióne
Útulok	92
Nocľaháreň	92
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet rodinných miest	13
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet postelí	33

TABUĽKA 53 PREDPOKLADANÝ POČET MIEST VYBRANÝCH DRUHOV SLUŽIEB KRÍZOVEJ INTERVENČIE V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV - SVIDNÍK. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNI SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNYCH SLUŽIEB. 2012

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie núdzového bývania	PSK	0	0	0	0
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa		52	0	20	32
Domov na polceste	PSK	15	0	0	15
Útulok	PSK	58	38	0	20
Nocľaháreň	Obec	18	0	18	0
Nízkoprahové denné centrum – ambulánna forma	Obec	0	0	0	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu – ambulánna forma	Obec	45	0	15	30
Komunitné centrum	Obec	185	0	90	95
SPOLU:		373	38	143	192

TABUĽKA 54 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁČII (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV – SVIDNÍK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Stredisko osobnej hygieny	0	0	0	0
Podpora samostatného bývania	0	0	0	0
Práčovňa	0	0	0	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	3	0	1	2
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	1	0	0	1
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	2	0	0	2
Jedáleň	2	0	2	0
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	0	0	0

TABUĽKA 55 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNYCH SLUŽIEB PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁČII V SUBREGIÓNE BARDEJOV – STROPKOV – SVIDNÍK. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Pri porovnaní predpokladanej podpory a existujúcich služieb môžeme sledovať, že v regióne Bardejov – Stropkov - Svidník je nepostačujúci počet všetkých služieb krízovej intervencie a toto potvrdzovala aj diskusia fókusovej skupiny a jej výstupy.

Relatívne dostatková služba je služba útulok, ktorá ale tiež úplne nenapĺňa predpokladané potreby subregiónu.

Základné informácie o potrebe služieb krízovej intervencie sú spracované aj v samotnej stratégii. V rámci tejto diskusie bolo navrhnuté aj spracovanie osobitnej *Stratégie boja proti chudobe v PSK*,

ktorú musia iniciovať obce a mestá, vzhľadom k ich kompetencii v tejto oblasti. Tento návrh je v súlade s potrebou vypracovania osobitného plánu a riešenia podpory služieb krízovej intervencie v Prešovskom samosprávnom kraji.

SWOT ANALÝZA - SUBREGIÓN BARDEJOV – STROPKOV -SVIDNÍK³⁰

SILNÉ STRÁNKY SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ	SLABÉ STRÁNKY SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ
<ul style="list-style-type: none"> • vo vybraných mestách a obciach je dostatok objektov na poskytovanie sociálnych služieb, • vo vybraných mestách a obciach je zabezpečená opatrovateľská služba, • vo vybraných mestách je priestor na prenocovanie občanov bez prístrešia v nepriaznivých klimatických podmienkach • vo vybraných mestách a obciach existujú pobytové a ambulantné služby pre seniorov a ľudí so zdravotným postihnutím, • aktívna Arcidiecézna charita Košice, • Hospic Matky Terezy, Bardejovská Nová Ves, • poskytovanie príspevku na jedlo starobným a invalidným občanom vo vybraných mestách a obciach, • finančná pomoc obyvateľom v mimoriadnej sociálnej situácii vo vybraných mestách a obciach, • finančná dávka pri narodení troch a viac detí vo vybraných mestách a obciach, • finančná dávka prvému novorodencovi v roku vo vybraných mestách a obciach, • finančná podpora spolkov a organizácií poskytujúcich pomoc a podporu odkázaným skupinám obyvateľov vo vybraných mestách a obciach • právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom, • záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti, • vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity, • dobrá spolupráca obecného úradu so školami vo vybraných mestách a obciach, • dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií v regióne, • dobrý potenciál využitia pôdneho fondu vo vybraných mestách a obciach 	<ul style="list-style-type: none"> • nevybudované bezbariérové prístupy k verejným budovám, • dominuje poskytovanie sociálnych služieb celoročnej pobytovej služby, • nedostatok pracovných príležitostí, • absencia využívania telekomunikačných technológií pri poskytovaní krízovej pomoci, • absencia Krízového strediska pre matky s deťmi vo vybraných mestách, • nedostatok aktivít zameraných na podporu začleňovania niektorých znevýhodnených skupín do spoločnosti a znižovanie rizík sociálno-patologických javov, • nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej, • starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby a nedostatok služieb dlhodobej starostlivosti, • nedostatočné využívanie viaczdrojového financovania, • nezáujem dobrovoľníkov o prácu v sociálnych službách, • v ojedinelých prípadoch nedostatočná časová opatrovateľská starostlivosť – viac ako 8 hodín, • nedostatočné vzdelávanie v oblasti prevencie drogových závislostí, • nevyhovujúca vzdelanostná úroveň obyvateľov rómskeho etnika, • nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb, • nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb, • migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia, • nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb, • chýba opatrovateľská služba vo vybraných mestách a obciach,

³⁰ SWOT analýzy jednotlivých subregiónov a ich obcí, boli spracované na základe zrealizovaných komunitných plánov obcí Prešovského samosprávneho kraja a výstupov z fókusových skupín k príprave koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji. SWOT analýzy sú spracované celkovo za oblasť sociálnych služieb, a to z dôvodu častého prelínania rovnakého obsahu jednotlivých častí SWOT analýzy medzi rôznymi cieľovými skupinami.

	<ul style="list-style-type: none"> • absencia centra integrovanej zdravotnej starostlivosti, • absencia priestorov na stretávanie sa a organizovanie spoločných podujatí pre rodiny s deťmi vo vybraných mestách a obciach, • absencia jaslí ako alternatívy na zosúladenie pracovného a rodinného života, • absencia komunitného centra vo vybraných mestách a obciach, • nedostatočné odborné a terapeutické služby, • nedostatočná koordinácia spolupráce medzi jednotlivými inštitúciami • značný výskyt sociálno-patologických javov (alkoholizmus, drogoví dileri, sociálny parazitizmus a pod.) v komunite • osamelí obyvatelia v seniorskom veku, • chýbajúca prepravná služba
<p>PRÍLEŽITOSTI SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby v sociálnej oblasti, • zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, • zlepšujúca sa infraštruktúra a lepšie prepojenie trhov práce na susediace trhy práce, • odbúranie rodových stereotypov pri voľbe povolania a v prístupe k zamestnaniu, • rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky, • podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb, • dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity, • lepšie podmienky na zlad'ovanie pracovných a rodinných povinností, • začleňovanie do širšieho priestoru a vyrovnávanie európskych štandardov, • zvýšenie vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne ľudských zdrojov zodpovedajúcej dopytu na trhu práce a znalostnej ekonomike, • možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU, 	<p>OHROZENIA SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, • zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, • nevyhovujúci systém financovania projektov (refundácia), • nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta, • nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest, • prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, • zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, • zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby a iné opatrenia pretrváváním poskytovania tradičných foriem pomoci a služieb pobytového charakteru a riziko znižovania kvality života občanov finančnou náročnosťou sociálnych služieb pre klienta, • neadresnosť a absencia individuálneho prístupu ku klientovi, • klesanie kvality poskytovaných služieb a vykonávaných opatrení v dôsledku absencie systému prehlbovania kvalifikácie a ich celková nedostupnosť, • nepriaznivý demografický vývoj, • možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví, • nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií,

<ul style="list-style-type: none"> • zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov, • cielenie opatrení podľa miestnych potrieb, • rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov, • rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí, • práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií, • podpora a rozvoj dobrovoľníctva, • preventívne programy pre občanov so závislosťami, • modernizácia sociálnej a zdravotníckej infraštruktúry, • integrácia primárnej zdravotnej starostlivosti, • zabezpečenie bezbariérovosti vo verejných budovách, • v prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi, • prípade potreby zabezpečiť dotáciu z ÚPSVaR pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni, • využiť skúsenosti z iných regiónov, • podpora projektov rozvoja bývania v obciach a mestách, • vytváranie príležitostí na celoživotné vzdelávanie, • priestor na ponuky pre neverejných poskytovateľov 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb, • neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít financovaných z projektov, • zvyšovanie segregácie a chudoby • neustále meniaci sa legislatíva v oblasti sociálnych služieb, • vysoká finančná náročnosť prenesených kompetencií štátu na obec v oblasti bývania, • nedostatočné podmienky a podpora pre systematické zapájanie detí a mládeže do voľnočasových aktivít na národnej úrovni, • problematické vytváranie medzirezortnej spolupráce odvetví (školsťvo, zdravotníctvo a ost.) na komplexnom riešení situácie a potrieb obyvateľov
---	--

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII

V nasledujúcich tabuľkách uvádzame prehľad predpokladanej potreby sociálnej podpory pre jednotlivé cieľové skupiny osôb v nepriaznivej a krízovej sociálnej situácii.

Vo všeobecnosti však môžeme skonštatovať, že služby krízovej intervencie sú celkovo nedostatkové rovnako v rámci celej Slovenskej republiky, tak aj v Prešovskom samosprávnom kraji a rovnako aj v subregióne Levoča.

Osoby vyžadujúce azylové ubytovanie	Predpoklad v PSK
Ľudia bez domova*	47
Ohrozené matky s deťmi	15
Občania po prepustení z výkonu trestu	64
Z dôvodu závislosti na drogách**	61
Poznámky: * Vo väčších mestách je tento počet vyšší. ** Uvedený údaj môže byť vo veľkých mestách alebo vylúčených komunitách niekoľkonásobne prekročený.	

TABUĽKA 56 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB VYŽADUJÚCICH AZYLOVÉ UBYTOVANIE V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNI SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRUŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNYCH SLUŽEB. 2012

Sociálna skupina		Predpoklad v PSK
Rodiny s deťmi (0-18 rokov), ktoré potrebujú sociálno-právnu ochranu alebo iný druh sociálnej pomoci	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	270
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	910
Deti, ktoré sú ohrozené syndrómom CAN (týrané alebo zneužívané deti)	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	67
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	1.146

TABUĽKA 57 PREDPOKLADANÝ POČET OHROZENÝCH RODÍN S DEŤMI A OHROZENÝCH DEŤÍ V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Sociálne služby krízovej intervencie	Predpoklad počtu miest v subregióne
Útulok	24
Nocľaháreň	24
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet rodinných miest	3
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet postelí	8

TABUĽKA 58 PREDPOKLADANÝ POČET MIEST VYBRANÝCH DRUHOV SLUŽIEB KRÍZOVEJ INTERVENČIE V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie núdzového bývania	PSK	0	0	0	0
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa		15	0	15	0
Domov na polceste	PSK	10	0	0	10
Útulok	PSK	30	0	0	30
Nocľaháreň	Obec	0	0	0	0
Nízkoprahové denné centrum – ambulatná forma	Obec	0	0	0	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu – ambulatná forma	Obec	0	0	0	0
SPOLU:		55	0	15	40

TABUĽKA 59 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNÝCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁČII (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNÝCH SLUŽIEB PSK.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Stredisko osobnej hygieny	0	0	0	0
Podpora samostatného bývania	0	0	0	0
Práčovňa	0	0	0	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	0	0	0	0
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	2	0	1	1
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	1	0	1	0
Jedáleň	1	0	1	0
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	0	0	0
Komunitné centrum	5	0	4	1

TABUĽKA 60 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII V SUBREGIÓNE LEVOČA. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Pri porovnaní predpokladanej podpory a existujúcich služieb môžeme sledovať, že v subregióne Levoča je nepostačujúci počet všetkých služieb krízovej intervencie a toto potvrdzovala aj diskusia fókusovej skupiny a jej výstupy.

Výnimku tvorí sociálna služba útulok a domov na polceste, ktoré presahujú reálnu potrebu. Dôvodom tohto presahu je, že poskytovatelia tejto sociálnej služby ju poskytujú aj obyvateľom z iných častí kraja a Slovenska.

Ďalšie služby krízovej intervencie sú v subregióne nepostačujúce. Základné informácie o potrebe služieb krízovej intervencie sú spracované aj v samotnej stratégii. V rámci tejto diskusie bolo navrhnuté aj spracovanie osobitnej *Stratégie boja proti chudobe v PSK, ktorú musia iniciovať obce a mestá, vzhľadom k ich kompetenciám v tejto oblasti*. Tento návrh je v súlade s potrebou vypracovania osobitného plánu a riešenia podpory služieb krízovej intervencie v Prešovskom samosprávnom kraji.

SWOT ANALÝZA - SUBREGIÓN LEVOČA³¹

SILNÉ STRÁNKY SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ	SLABÉ STRÁNKY SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ
<ul style="list-style-type: none"> • právomoci, kompetencie a záujem obcí o riešenie problematiky v oblasti sociálnych služieb a sociálno-právnej ochrany, • podpora vzdelávacích aktivít a medzinárodná spolupráca pri riešení chudoby, nezamestnanosti a riešení krízových intervencií a ochrany bezpečia a zdravia mladej generácie, • fungujúce zariadenie Centrum sociálnych služieb s kapacitou 120 osôb, • čiastočne zabezpečená opatrovateľská služba, 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočná spolupráca subjektov poskytujúcich sociálne služby a poradenstvo –sieťovanie – Obec – UPSVaR – Súd – Škola – Polícia – Cirkev – neziskové organizácie, • nedostatok akreditovaných subjektov na výkon sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, • väčší počet ohrozených detí, žijúcich na uliciach miest a obcí, • nesystematické riešenia pomoci rodinám,

³¹ SWOT analýzy jednotlivých subregiónov a ich obcí, boli spracované na základe zrealizovaných komunitných plánov obcí Prešovského samosprávneho kraja a výstupov z fókusových skupín k príprave koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji. SWOT analýzy sú spracované celkovo za oblasť sociálnych služieb, a to z dôvodu častého prelínania rovnakého obsahu jednotlivých častí SWOT analýzy medzi rôznymi cieľovými skupinami.

<ul style="list-style-type: none"> • vo vybraných obciach realizovaná pracovná a terapeutická činnosť, • vo vybraných obciach využívaná funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok, • pravidelné stretnutia seniorov vo vybraných obciach, • vo vybraných obciach pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....) zo strany kompetentných, • zabezpečené donášky stravy pre seniorov vo vybraných obciach 	<ul style="list-style-type: none"> • slabá podpora náhradným a profesionálnym rodinám pre výkon nariadenej ústavnej a náhradnej starostlivosti, • žiadne akreditované subjekty na výkon opatrení zákona 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele so skúsenosťami práce s ohrozenými deťmi a rodinami s výchovnými problémami, záškoláctvom a delikventami. • absencia denných stacionárov, • nedostatočne zabezpečený monitoring starších obyvateľov, • nedostatok nájomnej bytovej výstavby pre mladé rodiny s deťmi, • nedostatočná podpora osobnej starostlivosti o deti pri zosúladovaní pracovného a rodinného života, • nedostatok a opotrebovanosť priestorov pre mládež a dorast, na voľnočasové aktivity, • nedostatok zdrojov na skvalitňovanie sociálneho zázemia, • zvyšujúci sa počet sociálne odkázaných obyvateľov, • zvyšujúci sa počet neprispôsobivých obyvateľov časti rómskej ale aj nerómskej populácie, • strata pracovných návykov
<p>PRÍLEŽITOSTI SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • sieťovanie subjektov sociálnej pomoci a služieb s obcou, KSK, UPSVaR, políciou, súdom, školou, • koordinácia pomoci – systémové riešenia prostredníctvom projektov a dlhodobého sprevádzania, • špecifikácia jednotlivých subjektov pre tú ktorú cieľovú skupinu – doplniť služby pre absentujúce skupiny, • v rámci priorit UPSVaR uplatňovať prístupy k rodinám podľa ich potrieb, stavu, procesu v ktorom sa nachádzajú, neohrozovať ich, • iniciovať a aplikovať nové metódy práce s rodinou, • koordináciu subjektov zabezpečujúcich starostlivosť o klientov, odchovancom z detských domovov – spolupracovať so zamestnávateľmi a pomoc pri uplatnení sa na trhu práce, • možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva, • zlepšujúca sa infraštruktúra a lepšie prepojenie trhov práce na susediace trhy práce, 	<p>OHROZENIA SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • nárast chudoby, nezamestnanosť, a následná strata bývania, bieda rodín a s tým súvisiaci nárast delikvencie mladistvých z týchto rodín, • nárast počtu detí, ktoré je nevyhnutné vyňať z rodinného prostredia len preto, lebo rodina neplní svoju funkciu a nedokáže zabezpečiť bývanie, dokázala by sa postarať o deti, vychovať ich za podpory a sprevádzania ľudí, ktorým rodina dôveruje, • neúspešné, neodborné zásahy do rodín – sanácia, či už objednaná UPSVaR, alebo odporúčaná, nedobrovoľná, • neochota ľudí spolupracovať a meniť svoju situáciu, pracovať, vzdelávať sa, • nesystémové riešenia pri práci s rodinou, ktoré narúšajú stabilitu rodiny, dôveru v rodine a ukončenie procesu v čase prebiehajúcich zmien, • rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, • zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, • pretrvávajúce stereotypy v mobility správania sa pracovnej sily,

<ul style="list-style-type: none"> • podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb, • dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity, • možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> • nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta, • nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest, • prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, • zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, • zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby
--	--

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Cieľom tejto prílohy je prezentovať základné štatistické údaje a predpokladanú potrebu podpory pre jednotlivé cieľové skupiny obyvateľov subregiónu Humenné-Medzilaborce-Snina-Vranov nad Topľou. Uvedené údaje tvoria základné podklady pre plánovanie a realizovanie opatrení stanovených v Konceptii rozvoja sociálnych služieb PSK. Pre efektívne a aktuálne plánovanie je potrebné realizovať pravidelné parciálne regionálne analýzy pre jednotlivé špecifické ciele a opatrenia.

Počet obyvateľov:

Spolu:	191.144
Okres Humenné:	62.198
Okres Medzilaborce:	11.896
Okres Snina:	36.358
Okres Vranov nad Topľou:	80.692

Hustota obyvateľstva na 1 km²:

Spolu:	65,20
Okres Humenné:	82,71
Okres Medzilaborce:	27,97
Okres Snina:	45,34
Okres Vranov nad Topľou:	104,84

Počet obcí:

Spolu:	187
Okres Humenné:	62
Okres Medzilaborce:	23
Okres Snina:	34
Okres Vranov nad Topľou:	68

Podiel mestského obyvateľstva (%):

Spolu:	44,81
Okres Humenné:	53,36
Okres Medzilaborce:	54,98
Okres Snina:	54,17
Okres Vranov nad Topľou:	32,51

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov

Spolu:	94.174
Okres Humenné:	31.881
Okres Medzilaborce:	5.600
Okres Snina:	18.354
Okres Vranov nad Topľou:	38.339

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 0-14 rokov (%):

Spolu:	14,89
Okres Humenné:	13,55
Okres Medzilaborce:	13,73
Okres Snina:	13,27
Okres Vranov nad Topľou:	19,02

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 15-64 rokov (%):

Spolu:	69,18
Okres Humenné:	70,25

³² Štatistické údaje vychádzajú zo zdrojov Statdat, Štatistický úrad SR, 2018

Okres Medzilaborce:	67,24
Okres Snina:	71,21
Okres Vranov nad Topľou:	68,02

Podiel obyvateľov vo vekovej skupine 65 rokov a viac (%):

Spolu:	15,93
Okres Humenné:	16,21
Okres Medzilaborce:	19,03
Okres Snina:	15,52
Okres Vranov nad Topľou:	12,96

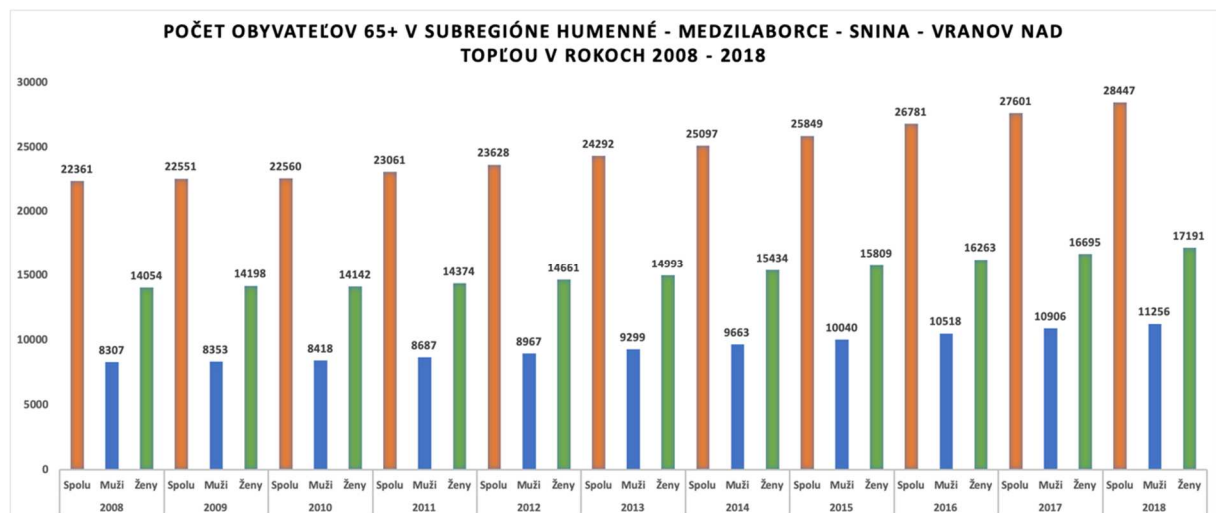
Priemerný vek (roky):

Spolu:	40,84
Okres Humenné:	41,53
Okres Medzilaborce:	42,75
Okres Snina:	41,44
Okres Vranov nad Topľou:	37,64

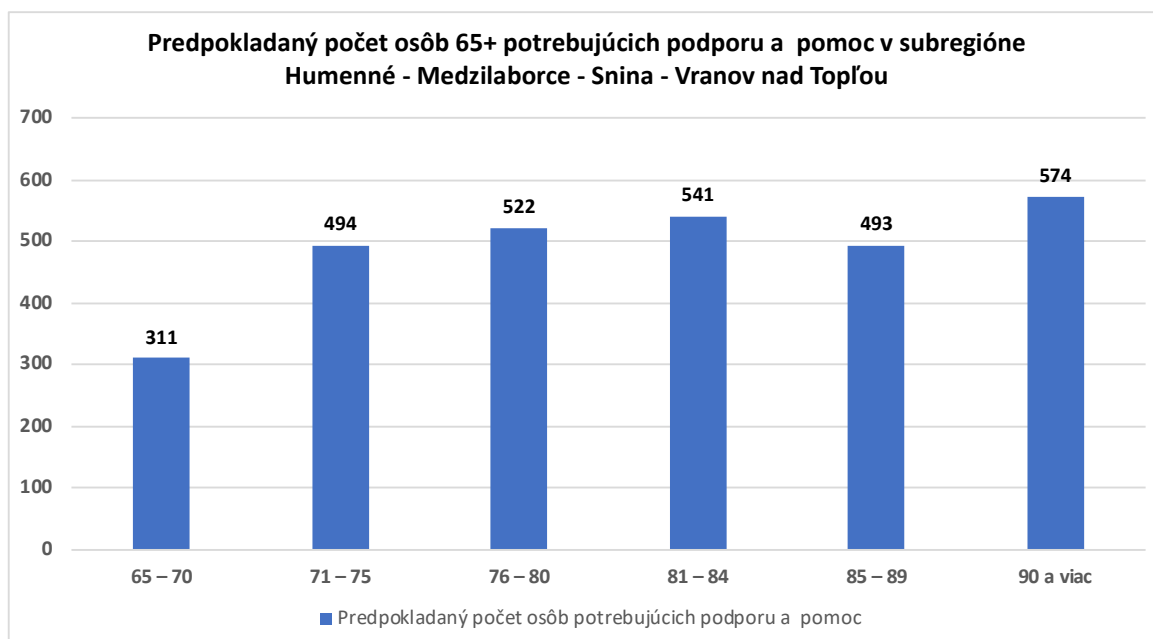
SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU SENIORI

Subregión Humenné-Medzilaborce-Snina-Vranov nad Topľou má 191.144 obyvateľov, z ktorých je celkovo **30.449 seniorov vo veku 65+, tj. 15,93%**.

V tomto subregióne je možné sledovať výrazný rast starnutia obyvateľstva v porovnaní s priemerom Prešovského samosprávneho kraja. Týka sa to hlavne okresov Humenné, Medzilaborce a Snina, ktoré patria k najrýchlejšie starnúcim okresom v PSK.

GRAF 15 POČET OBYVATEĽOV 65+ SUBREGIÓNU HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPLĽOU V ROKOCH 2008 - 2018. ZDROJ: DATACUBE, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

GRAF 16 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB 65+ POTREBUJÚCICH PODPORU A POMOC V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPLĽOU. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012

Vek osoby	Celkom	Podľa miery odkázanosti na inej FO			
		Minimálna	Ľahká	Stredná	Ťažká
65 – 69	311	156	155	X	X
70 – 74	494	212	141	141	X
75 – 79	522	199	149	149	25
80 – 84	541	226	140	140	35
85 – 89	493	164	146	146	37
90 a viac	574	142	144	144	144

TABUĽKA 61 PREDPOKLADANÁ MIERA ZÁVISLOSTI OSÔB 65+ V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPLĽOU . ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012.

Z vyššie uvedených údajov a dát v grafoch a tabuľke prepočtu miery závislosti na pomoci od inej fyzickej osoby vyplýva, že približne **2.935 obyvateľov** 65+ z celkového počtu 30.449 seniorov **potrebuje podporu sociálnych služieb**. Uvedené dáta uvádzajú, že miera závislosti na podpore inej fyzickej osoby sa zvyšuje vekom danej osoby. V subregióne Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou je **2.162 obyvateľov s diagnózou demencia**, z ktorých **951 potrebuje podporu v rámci pobytových sociálnych služieb**³³.

Odhadovaná potrebná vybavenosť miestami v pobytových službách pre seniorov je na úrovni **1.508 miest**.³⁴ V subregióne Humenné-Medzilaborce-Snina-Vranov nad Topľou je **869 miest v pobytových sociálnych službách pre seniorov**. Z toho je 318 miest v špecializovaných zariadeniach, a podobne ako na úrovni celého PSK, je potrebné plánovať a prepravovať vnútornú transformáciu služieb pre seniorov smerom k špecializovanej podpore pre ľudí s diagnózami demencie.

³³ Prepočet pre subregión Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou z reálneho počtu obyvateľov PSK s diagnózami demenciou v roku 2018. Zdroj: Inštitút zdravotnej politiky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a <https://www.dementiastatistics.org/statistics/care-services/>

³⁴ Prepočet pre PSK – Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou na základe: obce, města, regiony a sociální služby. Socioklub, praha 1997. A novšie Víšek-Průša: optimalizace sociálních služeb. 2012

Okrem tejto starostlivosti je pre seniorov zabezpečovaná starostlivosť aj v domácom prostredí. Približne 1.466 obyvateľov 65+ v tomto subregióne poberá príspevok na opatrovanie a opatrovateľská služba je poskytovaná v priemere 676 obyvateľom.

Celkovo je v regióne Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou poskytovaná 4.163 obyvateľom nejaká forma podpory pre seniorov 65+. Tieto čísla ukazujú, že v subregióne Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou služby pre seniorov **prevyšujú potrebu regiónu aj napriek tomu, že ide o najstarší región PSK**. Týka sa to aj pobytových a aj ambulantných služieb.

Veľkú časť tohto počtu tvoria neformálne opatrované osoby (príspevok na opatrovanie). Starnutie a vyššiu odkázanosť potvrdzuje aj počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti len pre službu špecializované zariadenie s PAd, ktorých bolo v tomto subregióne za posledné dva roky vydaných 234. Podobne je to aj so žiadateľmi o zabezpečenie poskytovanie sociálnej služby v špecializovanom zariadení s PAd, kde v posledných dvoch rokoch bolo daných 115 nových žiadostí. Podobná situácia je aj pri ostatných druhoch sociálnych služieb pre seniorov a aj pri neverejných poskytovateľoch. Potrebu služieb potvrdzujú aj výstupy z dotazníkového prieskumu realizovaného medzi obcami, kde obce v tomto subregióne preferujú práve malokapacitné pobytové sociálne služby, terénne služby a **potrebu odľahčovacej služby pre rodiny, ktoré sa starajú o seniora v domácom prostredí. Dostatočne zabezpečenou sociálnou službou je služba denný stacionár, ktorá má v subregióne Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou kapacitu 1.152 miest a denné centrum s kapacitou 825 miest**. Tieto sociálne služby majú výrazne preventívny charakter pred inštitucionalizáciou seniorov, predovšetkým pre 1.210 seniorov, ktorí sú v počiatočnom štádiu demencie. Z hľadiska tejto skupiny bude potrebné **rozšíriť kapacity služieb o pobytové miesta, ale aj o kapacity služieb poskytovaných v domácnosti. Pre presné stanovenie počtu nových miest v budúcnosti je potrebné vždy ad-hoc realizovať parciálne regionálne analýzy v úzkej spolupráci s miestnou samosprávou a poskytovateľmi sociálnych služieb, ktoré v danom roku upresnia potrebu budovania nových kapacít v službách pre seniorov**.

V subregióne sú relatívne dobre zabezpečené aj podporné služby pre seniorov - ide predovšetkým o prepravnú službu, ktorú poskytujú 4 poskytovatelia sociálnych služieb. Okrem toho sú v subregióne zastúpené v základnej vybavenosti nasledovné druhy sociálnych služieb – požičovanie pomôcok (1 poskytovateľ), jedáleň (4 poskytovatelia), základné a špecializované poradenstvo (6 poskytovatelia).

	Na 1.000 obyvateľov 65+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov celkom	1.508
Z toho:	
V zariadeniach pre seniorov a špecializovaných zariadeniach	740
V zariadeniach pre seniorov s nižšou mierou odkázanosti (penzión pre seniorov)	256
V zariadeniach opatrovateľskej služby	512
Počet osôb ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba	2.134
Návrh doporučených noratívov vybavenosti miestami vo všetkých druhoch zariadení pre seniorov na 1.000 obyvateľov starších ako 80 rokov	Na 1.000 obyvateľov 80+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov	966

TABUĽKA 62 PREDPOKLADANÁ VYBAVENOSŤ SLUŽBAMI PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPEĽOU. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012.

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie pre seniorov	Obec	636	11	213	412
Špecializované zariadenie ³⁵	PSK	318	160	0	158
z toho: celoročný pobyt		317	159	0	158
týždenný pobyt		1	1	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Zariadenie opatrovateľskej služby	Obec	30	0	6	24
z toho: celoročný pobyt		30	0	6	24
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Denný stacionár	Obec	1.152	0	187	965
SPOLU:		2.136	171	406	1.559

TABUĽKA 63 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH PRE SENIOROV (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPLŔOU. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	31	0	28	3
Prepravná služba	4	0	2	2
Požičiavanie pomôcok	1	0	0	1
Monitorovanie a signalizácia pomoci	0	0	0	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	6	1	0	5
Práčovňa	0	0	0	0
Jedáleň	8	0	3	5
Denné centrum	13/825 miest	0	13/825 miest	0

TABUĽKA 64 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNYCH SLUŽIEB PRE SENIOROV V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPLŔOU. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

V nasledujúcej tabuľke uvádzame orientačný predpokladaný počet občanov so zdravotným postihnutím v subregióne Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou podľa druhov zdravotného postihnutia.

Veľká časť týchto obyvateľov žije v domácom prostredí a potrebuje podporné sociálne služby a kompenzácie. Práve tieto komunitné podporné sociálne služby výrazne absentujú. Časť obyvateľov poberá príspevok na opatrovanie (1.120 obyvateľov) a časť z obyvateľov je v pobytových sociálnych

³⁵ Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre seniorov so zameraním na Alzheimerovu chorobu, Parkinsonovu chorobu a demencie.

služieb (502 miest). Z hľadiska potrieb tejto cieľovej skupiny je potrebné rozvíjať všetky podporné služby a deinštitucionalizovať celoročné pobytové sociálne služby hlavne v domovoch sociálnych služieb.

Druh zdravotného postihnutia	Predpokladaný počet obyvateľov PSK s daným druhom zdravotného postihnutia
Osoby so zrakovým postihnutím	1.090
z toho ťažké	306
Osoby so sluchovým postihnutím	1.816
z toho ťažké	277
Osoby s poruchami reči	1.090
Osoby s mentálnym postihnutím	5.448
Osoby s telesným postihnutím	5.467
Osoby odkázané na invalidný vozík	631
Osoby s ochorením diabetes (cukrovka)	9.653
z toho na inzulíne	1.262
Osoby s duševným ochorením	1.816
Osoby s ochorením epilepsia	2.542
Osoby s ochorením psoriáza	3.632
Deti s chronickými ochoreniami	10.016

TABUĽKA 65 PREDPOKLADANÝ POČET OBYVATEĽOV SUBREGIÓNU HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPLŔOU S DANÝM DRUHOV ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012.

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie podporovaného bývania	PSK	60	32	0	28
Domov sociálnych služieb	PSK	486	377	0	109
z toho: celoročný pobyt		391	325	0	66
týždenný pobyt		16	16	0	0
ambulantný pobyt		79	36	0	43
Špecializované zariadenie ³⁶	PSK	111	71	0	40
z toho: celoročný pobyt		111	71	0	40
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		0	0	0	0
Rehabilitačné stredisko	PSK	26	26	0	0
z toho: celoročný pobyt		0	0	0	0
týždenný pobyt		0	0	0	0
ambulantný pobyt		26	26	0	0
SPOLU:		683	506	0	177

TABUĽKA 66 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNÝCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE –

³⁶ Uvedená je len kapacita špecializovaných zariadení pre osoby so zdravotným postihnutím - predovšetkým s duševným ochorením, autizmom alebo organickým psychosyndrómom.

Tabuľka 6 uvádza prehľad o existujúcich sociálnych službách v subregióne Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou. Z tabuľky je možné sledovať výraznú prevahu pobytových sociálnych služieb s celoročným pobytom. Práve v týchto sociálnych službách je vysoký predpoklad, že ide o sociálne služby s inštitucionálnou kultúrou, ktoré často nenapĺňajú podmienky vyhlášky č. 259/2008 Z. z. Ministerstva zdravotníctva SR v znení neskorších predpisov. Celkovo je však počet podporných a hlavne komunitných služieb (v súlade s prílohou č. 1 Národných priorít rozvoja sociálnych služieb) minimum.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Opatrovateľská služba	31	0	28	3
Prepravná služba	4	0	2	2
Sprievodcovská služba a predčítateľská služba	0	0	0	0
Sprostredkovanie osobnej asistencie	0	0	0	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	6	1	0	5
Podpora samostatného bývania	1	1	0	0
Tlmočnická služba	0	0	0	0
Požičiavanie pomôcok	1	0	0	1
Pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv	0	0	0	0
Služba včasnej intervencie	2	1	0	1

TABUĽKA 67 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNÝCH SLUŽIEB PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPEĽOU. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK.

Z hľadiska zdravotného postihnutia je potrebné v subregióne Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou rozvíjať **službu včasnej intervencie**, ktorú tu poskytujú dvaja poskytovatelia sociálnych služieb. Podľa predpokladaného odhadu potreby tejto služby pre deti vo veku do 7 rokov, je v tomto subregióne **544 detí, ktoré potrebujú službu včasnej intervencie**. Ďalšie postupné rozširovanie tejto sociálnej služby je potrebné realizovať na základe pravidelnej parciálnej regionálnej analýzy, ktorá sa musí realizovať v spolupráci s organizáciami zastupujúcimi osoby so zdravotným postihnutím, poskytovateľmi sociálnych služieb a samosprávou.

Z hľadiska potrieb detí a mladých ľudí so zdravotným postihnutím je potrebné rozvíjať poradenské služby a terénnu formu sociálnej rehabilitácie, ktoré v subregióne Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou absentujú, tak, aby sa zabezpečilo ich sociálne začlenenie v rámci vzdelávacieho a školského procesu. S týmto súvisí výrazná potreba **odľahčovacej služby pre rodiny s členom so zdravotným postihnutím, ktorá výrazne absentuje v rámci celého PSK**.

Pri podpore dospelých občanov so zdravotným postihnutím sa v rámci subregiónu Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou ich podpora zabezpečuje hlavne prostredníctvom celoročných pobytových sociálnych služieb. Najviac týchto služieb je poskytovaných v domovoch sociálnych služieb - **486 miest, z ktorých je 377 miest v pôsobnosti PSK, 109 je u neverejných poskytovateľov a žiadne miesta v pôsobnosti obcí**. Zo všetkých týchto miest je 391 miest v celoročných pobytach, čiže je veľký predpoklad, že majú výraznú inštitucionálnu kultúru, ktorá je riziková hlavne z hľadiska dodržiavania ľudských práv. **V špecializovaných zariadeniach pre ľudí s duševným ochorením** je kapacita 111 miest. Celkovo zo všetkých pobytových miest je **502 miest**

s vysokým rizikom výskytu inštitucionálnej kultúry, ktorá systémovo vedie k porušovaniu ľudských práv. **Práve pri týchto miestach je potrebné predpokladať a počítat' s potrebou transformácie a deinštitucionalizácie týchto služieb na komunitné sociálne služby.**

Pre definovanie potreby nových miest v komunitných sociálnych službách je potrebné zohľadniť aj počet vydaných rozhodnutí o odkázanosti na sociálne služby v posledných dvoch rokoch v tomto subregióne – zariadenie podporovaného bývania (24 rozhodnutí), domov sociálnych služieb (109 rozhodnutí) a v špecializovanom zariadení pre ľudí s duševným ochorením (48 rozhodnutí) a počet nových žiadostí o zabezpečenie tejto služby v zariadení podporovaného bývania 12 žiadostí, v domove sociálnych služieb – **telesné postihnutie 15 žiadostí, duševné/mentálne postihnutie 24 žiadostí, kombinované postihnutie 11 žiadostí a 1 žiadosť so zmyslovým postihnutím** a v špecializovanom zariadení pre ľudí s duševným ochorením **8 žiadostí. Celkovo môžeme skonštatovať, že v tomto regióne je relatívne pokrytá potreba celoročných pobytových služieb pre osoby so zdravotným postihnutím.** Pri žiadostiach je potrebné zohľadňovať, že komunitné sociálne služby v PSK absentujú, a preto prirodzene žiadatelia žiadajú o umiestnenie v existujúcich sociálnych službách aj napriek tomu, že druh a forma týchto služieb nevyhovuje ich individuálnym potrebám. Vzhľadom na **národné priority rozvoja sociálnych služieb sa odporúča budovať nové komunitné služby a deinštitucionalizovať sociálne služby, ktoré by boli poskytované týmto žiadateľom.** Uvedené žiadosti ukazujú aj potrebu rozvíjania komunitných služieb predovšetkým pre osoby s duševným ochorením a je potrebné rozvíjať hlavne preventívne a podporné služby v tejto oblasti aj vzhľadom k potrebe podpory dodržiavania ľudských práv a ekonomickej nákladovosti celoročných pobytových služieb.

Celkovo je ale možné sledovať stúpajúcu potrebu po sociálnych službách pre osoby so zdravotným postihnutím, ktoré ale majú komunitný charakter, čo potvrdzujú aj výstupy dotazníkového zisťovania v samospráve a výstupy z fókusových skupín, kde je preferencia nízko kapacitných pobytových sociálnych služieb a podpora ambulantných, terénnych a poradenských služieb tvorí až 89% zo všetkých preferovaných sociálnych služieb.

SPOLOČNÉ CHARAKTERISTIKY PRE CIEĽOVÚ SKUPINU OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCI

V nasledujúcich tabuľkách uvádzame prehľad predpokladanej potreby sociálnej podpory pre jednotlivé cieľové skupiny osôb v nepriaznivej a krízovej sociálnej situácii.

Vo všeobecnosti však môžeme skonštatovať, že služby krízovej intervencie sú celkovo nedostatkové rovnako v rámci celej Slovenskej republiky, tak aj v Prešovskom samosprávnom kraji a rovnako aj v subregióne Humenné - Medzilaborce - Snina - Vranov nad Topľou.

Osoby vyžadujúce azylové ubytovanie	Predpoklad v PSK
Ľudia bez domova*	268
Ohrozené matky s deťmi	86
Občania po prepustení z výkonu trestu	363
Z dôvodu závislosti na drogách**	344
Poznámky: * Vo väčších mestách je tento počet vyšší. ** Uvedený údaj môže byť vo veľkých mestách alebo vylúčených komunitách niekoľkonásobne prekročený.	

TABUĽKA 68 PREDPOKLADANÝ POČET OSÔB VYŽADUJÚCICH AZYLOVÉ UBYTOVANIE V SUBREGÍONE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPLĽOU. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012.

Sociálna skupina		Predpoklad v PSK
Rodiny s deťmi (0-18 rokov), ktoré potrebujú sociálno-právnu ochranu alebo iný druh sociálnej pomoci	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	1.529
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	5.161
Deti, ktoré sú ohrozené syndrómom CAN (týrané alebo zneužívané deti)	u ktorých vznikne potreba v priebehu roka	382
	ktoré potrebujú trvalú pozornosť	6.499

TABUĽKA 69 PREDPOKLADANÝ POČET OHROZENÝCH RODÍN S DEŤMI A OHROZENÝCH DEŤÍ V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPELOU. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012.

Sociálne služby krízovej intervencie	Predpoklad počtu miest v subregióne
Útulok	134
Nocľaháreň	134
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet rodinných miest	19
Zariadenie núdzového bývania - Bezpečný dom - počet postelí	48

TABUĽKA 70 PREDPOKLADANÝ POČET MIEST VYBRANÝCH DRUHOV SLUŽIEB KRÍZOVEJ INTERVENČIE V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPELOU. ZDROJ: PREPOČET PRE PSK NA ZÁKLADE: OBCE, MĚSTA, REGIONY A SOCIÁLNÍ SLUŽBY. SOCIOKLUB, PRAHA 1997. A NOVŠIE VÍŠEK-PRŮŠA: OPTIMALIZACE SOCIÁLNÝCH SLUŽEB. 2012.

Druh sociálnej služby	Kompetencia v zmysle právnej legislatívy	Počet miest / zariadení v jednotlivých druhoch zariadení sociálnych služieb k 01. 01. 2019			
		Spolu počet miest	z toho		
			PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Zariadenie núdzového bývania	PSK	38	3	20	15
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa		45	0	0	45
Domov na polceste	PSK	19	13	0	6
Útulok	PSK	58	32	8	18
Nocľaháreň	Obec	0	0	0	0
Nízkoprahové denné centrum – ambulánna forma	Obec	0	0	0	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu – ambulánna forma	Obec	75	0	75	0
SPOLU:		235	48	103	84

TABUĽKA 71 PREHĽAD MIEST V SOCIÁLNÝCH SLUŽBÁCH PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII (SLUŽBY S POBYTOVOU FORMOU) V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPELOU. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNÝCH SLUŽIEB PSK.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov k 01. 01. 2019			
	Spolu počet poskytovateľov	z toho		
		PSK	Obce a mestá	Neverejní poskytovatelia
Stredisko osobnej hygieny	0	0	0	0
Podpora samostatného bývania	1	1	0	0
Práčovňa	0	0	0	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	3	0	3	0
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	1	0	1	0
Základné a špecializované sociálne poradenstvo	6	1	0	5
Jedáleň	4	0	1	3
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	0	0	0
Komunitné Centrum	16	0	15	1

TABUĽKA 72 PREHĽAD AMBULANTNÝCH A TERÉNNYCH SLUŽIEB PRE OSOBY V NEPRIAZNIVEJ A KRÍZOVEJ SOCIÁLNEJ SITUÁCII V SUBREGIÓNE HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPLŤOU. ZDROJ: REGISTER POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PSK

Pri porovnaní predpokladanej podpory a existujúcich služieb môžeme sledovať, že v regióne Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou je nepostačujúci počet všetkých služieb krízovej intervencie a toto potvrdzovala aj diskusia fókusovej skupiny a jej výstupy.

Relatívne dostatková služba je služba útulok, ktorá ale tiež úplne nenapĺňa predpokladané potreby subregiónu.

Základné informácie o potrebe služieb krízovej intervencie sú spracované aj v samotnej stratégii. V rámci tejto diskusie bolo navrhnuté aj spracovanie osobitnej *Stratégie boja proti chudobe v PSK, ktorú musia iniciovať obce a mestá, vzhľadom k ich kompetencii v tejto oblasti*. Tento návrh je v súlade s potrebou vypracovania osobitného plánu a riešenia podpory služieb krízovej intervencie v Prešovskom samosprávnom kraji.

SWOT ANALÝZA - SUBREGIÓN HUMENNÉ – MEDZILABORCE – SNINA – VRANOV NAD TOPLŤOU³⁷

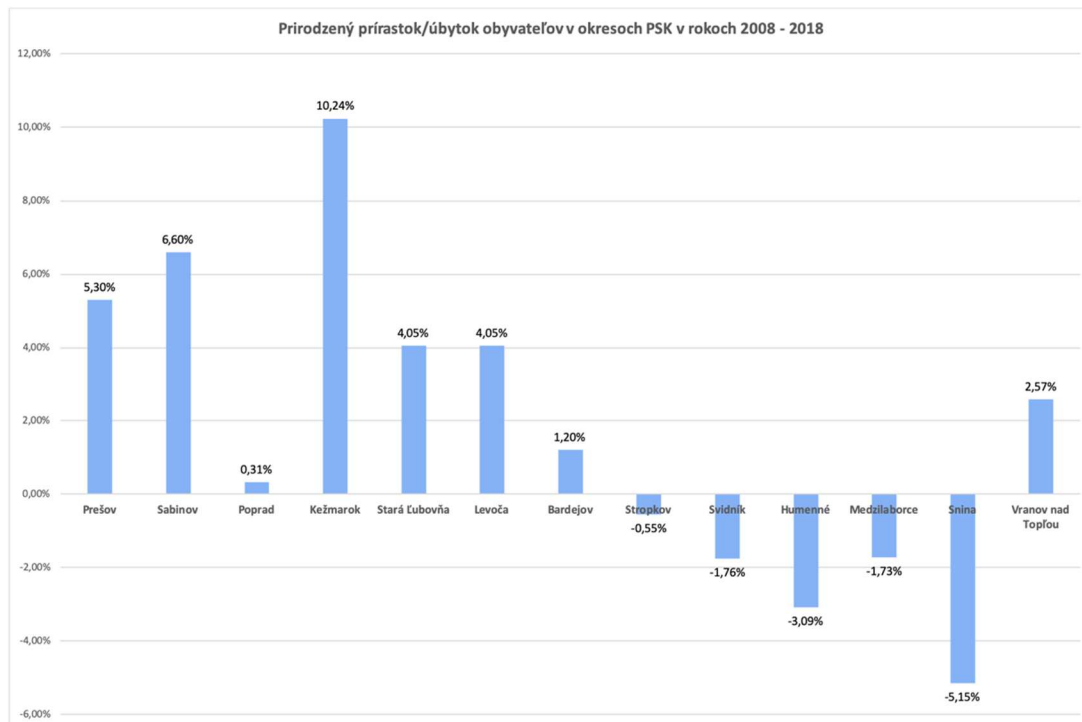
SILNÉ STRÁNKY SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ	SLABÉ STRÁNKY SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ
<ul style="list-style-type: none"> • právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom, • adresnosť poskytovania sociálnych služieb, • posilnené financovanie na základe nového daňového prerozdelenia mechanizmu, • voľné objekty, vhodné po úpravách na poskytovanie nových foriem sociálnych služieb, • dostupnosť ľudských zdrojov, možnosť zvyšovania kvalifikácie, • dobré vzťahy v rámci regiónu, 	<ul style="list-style-type: none"> • nerozvinutý systém komunitného plánovania, • nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti, • málo financií na rozvoj sociálnych služieb, • nedostatočná zdravotná starostlivosť pre všetky vekové skupiny, • nedostatočná kapacita zariadení sociálnych služieb, • nedostatočné poznatky i praktické skúsenosti v sociálnej oblasti,

³⁷ SWOT analýzy jednotlivých subregiónov a ich obcí, boli spracované na základe zrealizovaných komunitných plánov obcí Prešovského samosprávneho kraja a výstupov z fókusových skupín k príprave koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji. SWOT analýzy sú spracované celkovo za oblasť sociálnych služieb, a to z dôvodu častého prelínania rovnakého obsahu jednotlivých častí SWOT analýzy medzi rôznymi cieľovými skupinami.

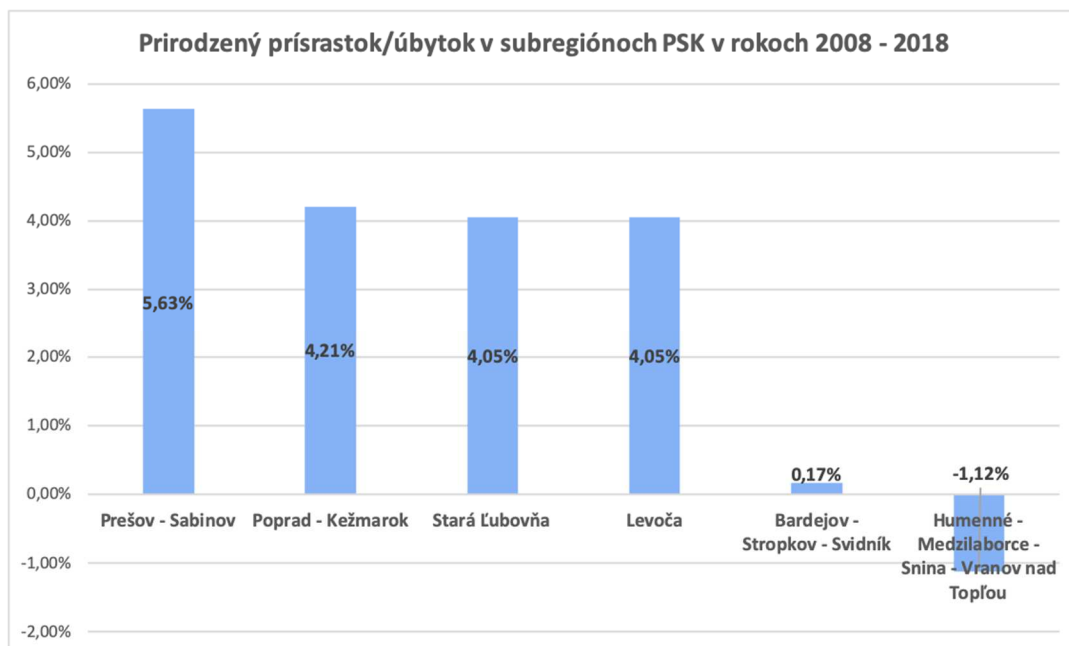
<ul style="list-style-type: none"> • charitatívne zbierky (potraviny, šatstvo, hračky), • záujem nezamestnaných o prácu, • pocit spolupatričnosti v krízových situáciách, • vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity, • inštitút osobitného príjemcu vo vybraných obciach a mestách, • existujúce zariadenia sociálnych služieb vo vybraných obciach a mestách • atraktívne spoločenské aktivity pre klientov denných stacionárov, • existencia ADOS vo vybraných obciach a mestách, • existencia miestnej organizácie zdravotne postihnutých vo vybraných obciach a mestách • terénna sociálne služby vo vybraných obciach a mestách • komunitné centrum vo vybraných obciach a mestách • existencia rómskeho združenia vo vybraných obciach a mestách • dobrovoľnícky potenciál niektorých obyvateľov v prospech záujmovej činnosti pre deti, mládež a rodinu, • snaha zlepšovať sociálnu úroveň vo vybraných obciach a mestách, • nájomné byty pre mladých vo vybraných obciach a mestách • mestský úrad Snina má zriadenú chránenú dielňu v rámci Mestskej polície, kde zamestnáva 4 občanov s ŤZP, • animoterapeuticko jazdecké centrum v regióne, • existencia občianskych združení a neziskových organizácií a inštitúcií poskytujúcich voľno časové aktivity a organizácií združujúcich osoby s rovnakými záujmami a okruhom problémov 	<ul style="list-style-type: none"> • nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb, • nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb, • migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia, • nie je vyriešená bezbariérovosť v vo vybraných obciach a mestách • chýbajú viaceré druhy sociálnych služieb vo viacerých obciach a mestách, • nedostatočná informovanosť o sociálnych službách, • nárast počtu seniorov, • málo príležitosti na aktívne trávenie voľného času pre seniorov, • chýba vyhľadávacia činnosť rodín v riziku sociálneho vylúčenia, • nízky záujem obyvateľov riešiť svoje problémy, • nedostatočná terénna sociálna práca v prirodzenom a otvorenom prostredí, • nedostatok dobrovoľníctva pre skupinu seniorov, • nedostatok pobytových služieb pre seniorov, • nedostatočná opatrovateľská služba, • chýba praktická škola pre cieľovú skupinu • sociálna izolácia detí a mládeže so zdravotným postihnutím, • nedostatok dopravnej infraštruktúry, • nedostatočná prevencia voči kriminalite a možným protispoločenským konaniam, • nedostatočná pravidelná supervízia pre zamestnancov v sociálnej oblasti, • nedostatočne vybudovaný systém nízkoprahových centier včasného zachytenia rodiny v ohrození, • nedostatočná vzájomná informovanosť a sieťovanie organizácií poskytujúcich sociálne služby
<p>PRÍLEŽITOSTI SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvyšovať zodpovednosť obce za riešenie sociálnych problémov v obci, • udržanie prevádzky denného stacionára v vo vybraných obciach a mestách, • rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov, • cielenie opatrení podľa miestnych potrieb a individuálnych potrieb jednotlivých občanov, 	<p>OHROZENIA SUBREGIÓNU A JEHO OBCÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvyšujúce sa finančné náklady na úkor kvality poskytovaných sociálnych služieb, • nedostatok finančných prostriedkov pre poskytovanie sociálnych služieb, • klesanie kvality poskytovaných služieb z dôvodu nedostatočného materiálo-technického a personálneho vybavenia, • nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nepružnosti v procese prijímania legislatívy, ktorá upravuje

<ul style="list-style-type: none"> • zvyšovať adresnosť a účelnosť pri vynakladaní verejných prostriedkov, • zvýšiť dostupnosť jednotlivých typov služieb pre seniorov a pre osoby so zdravotným postihnutím, • podpora rozvoja sociálnych služieb a s tým spojených činností, projektov a programov, • vznik nových pracovných miest, • rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí, • zriadenie nových komunitných sociálnych služieb v regióne, • práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií, • podpora a rozvoj dobrovoľníctva, • vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce, • preventívne programy pre občanov so závislosťami, • preventívne programy pre marginalizované rómske komunity, • v prípade potreby zabezpečiť financie na školské potreby pre deti v hmotnej núdzi, • v prípade potreby zabezpečiť dotáciu z ÚPSVaR pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni, • v prípade potreby zabezpečiť asistenta pre skvalitnenia vyučovacieho procesu pre deti so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním, • využívanie štrukturálnych fondov EÚ, • realizácia národných projektov prostredníctvom MPSVR SR a Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, • aktivačné práce, • komunitné plány a koncepcia rozvoja sociálnych služieb ako zdroj inšpirácie pre ďalšie vytváranie sociálnej siete, • koordinácia medzi účastníkmi komunitného plánovania sociálnych služieb, • vytvoriť funkčný poradenský, konzultačný a informačný systém pre seniorov, • rozšíriť podporné služby pre seniorov, • zriadiť požičovňu kompenzačných pomôcok, • zapojenie obyvateľstva do plánovania sociálnej oblasti, • vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb, • štandardy kvality poskytovanej sociálnej služby 	<p>poskytovanie sociálnych služieb a jej častých zmien,</p> <ul style="list-style-type: none"> • možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví, • nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií, • nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby, • nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb, • postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity, • nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby, • neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít v implementovaných projektoch, • zvyšovanie segregácie a chudoby, • nedostatok času rodičov na venovanie sa deťom, • nevhodné využívanie voľného času mládeže v budúcnosti z dôvodu nedostatku voľnočasových príležitostí v interiéri, • finančná negramotnosť mnohých občanov, nevýhodne úvery ich sťahujú do chudoby, • výskyt sociálno patologických javov(alkoholizmus, drogová závislosť), • zložitosť implementácie projektov a nedostatočná odborná spôsobilosť, problematiky projektovania, • zlé nastavenie grantových programov (nezodpovedajúcich potrebám komunity), • zhoršenie, príp. rozpad spoločenských komunitných rodinných vzťahov, • administratívna náročnosť služieb, • finančná nestabilita komunitných centier preventívneho charakteru, • hrozby plynúce z nezodpovedného správania sa klientov v rôznych formách závislostí, • nezáujem verejnosti o komunitné aktivity
--	--

PRÍLOHA Č. 12 – VYBRANÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE O POČTE, POHYBE A SKLADBE OBYVATEĽOV PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA A JEHO SUBREGIÓNOCH

GRAF 17 PRIRODZENÝ PRÍRASTOK/ÚBYTOK OBYVATEĽOV V OKRESOCH PSK V ROKOCH 2008 – 2018. ZDROJ: STATDAT, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR

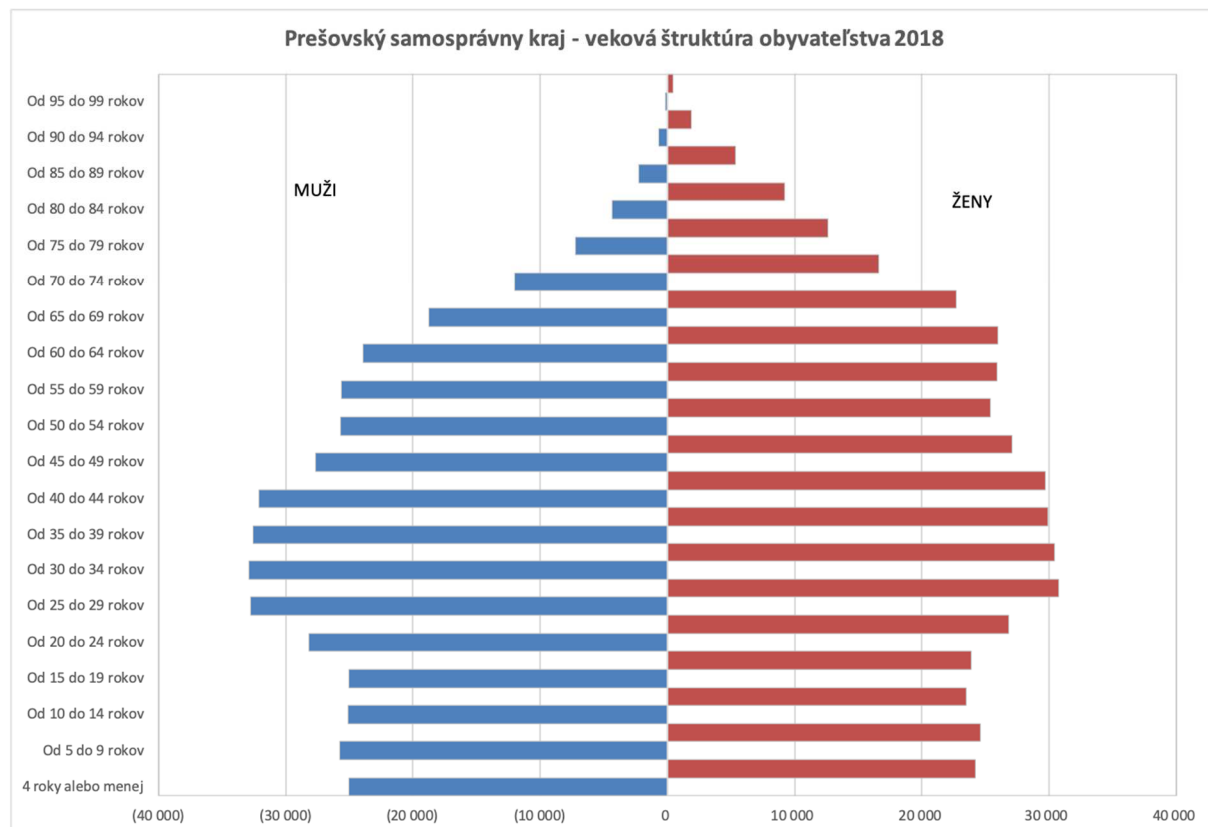

GRAF 18 PRIRODZENÝ PRÍRASTOK/ÚBYTOK OBYVATEĽOV V DEFINOVANÝCH SUBREGIÓNOCH PSK V ROKOCH 2008 - 2018. ZDROJ: STATDAT, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR

Okres	2015	2020	2025	2030	2035	Zmena 2012 - 2035	
						Abs.	%
Prešov	172.426	175.365	177.286	179.124	180.611	10.079	4,34
Sabinov	59.574	61.332	62.900	64.448	65.714	7.264	9,64
Poprad	104.662	104.790	104.159	103.100	101.459	-2.838	-3,13
Kežmarok	72.852	75.169	77.259	79.251	81.0456	9.656	10,5

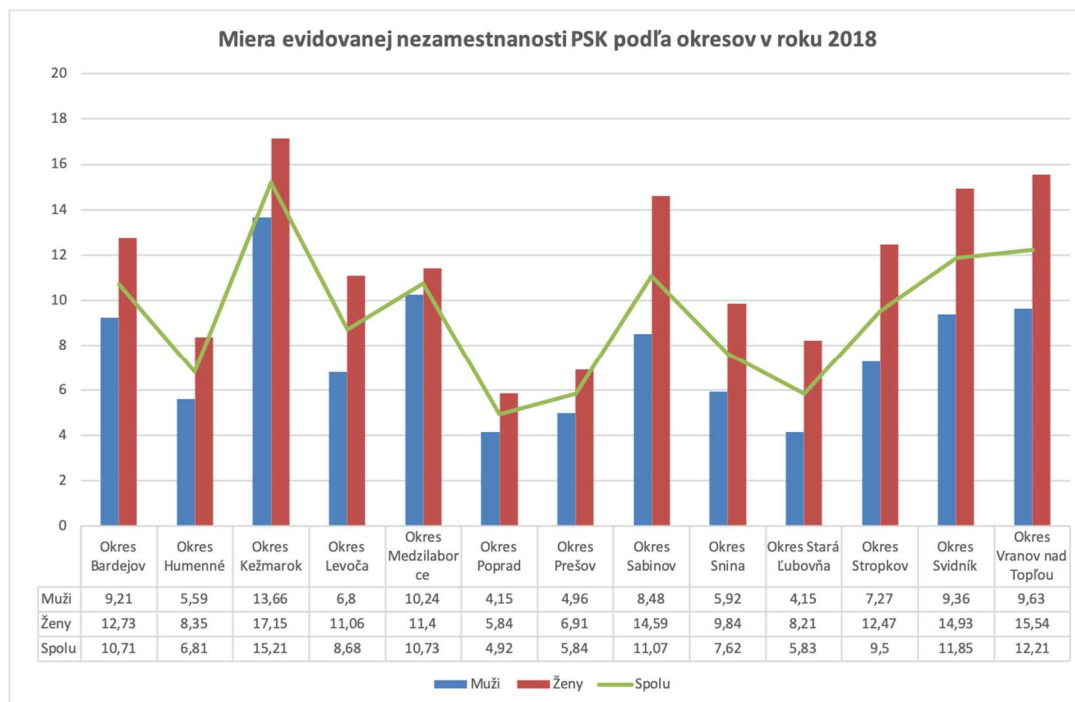
Stará Ľubovňa	54.192	55.844	57.227	58.527	59.609	6.469	9,30
Levoča	33.905	34.662	35.273	35.842	36.318	2.946	6,61
Bardejov	78.143	78.420	78.364	78.162	77.500	-341	-0,91
Stropkov	20.899	20.975	20.900	20.725	20.436	-388	-2,34
Svidník	33.232	33.232	33.250	33.066	32.666	-477	-1,78
Humenné	63.975	63.502	62.565	61.359	59.766	-4.343	-6,49
Medzilaborce	12.178	11.928	11.638	11.382	11.117	-1.202	-8,35
Snina	37.755	37.427	36.984	36.409	35.635	-2.285	-5,47
Vranov nad Topľou	80.730	81.601	82.116	82.445	82.446	2.390	1,86

TABUĽKA 73 PROGNOZOVANÝ VÝVOJ OBYVATEĽOV V PSK PODĽA OKRESOV. ZDROJ: ŠPROCHA B., VAŇO, B., BLEHA, B. (2013). PROGNOZA VÝVOJA OBYVATEĽSTVA V OKRESOCH SR DO ROKU 2035.

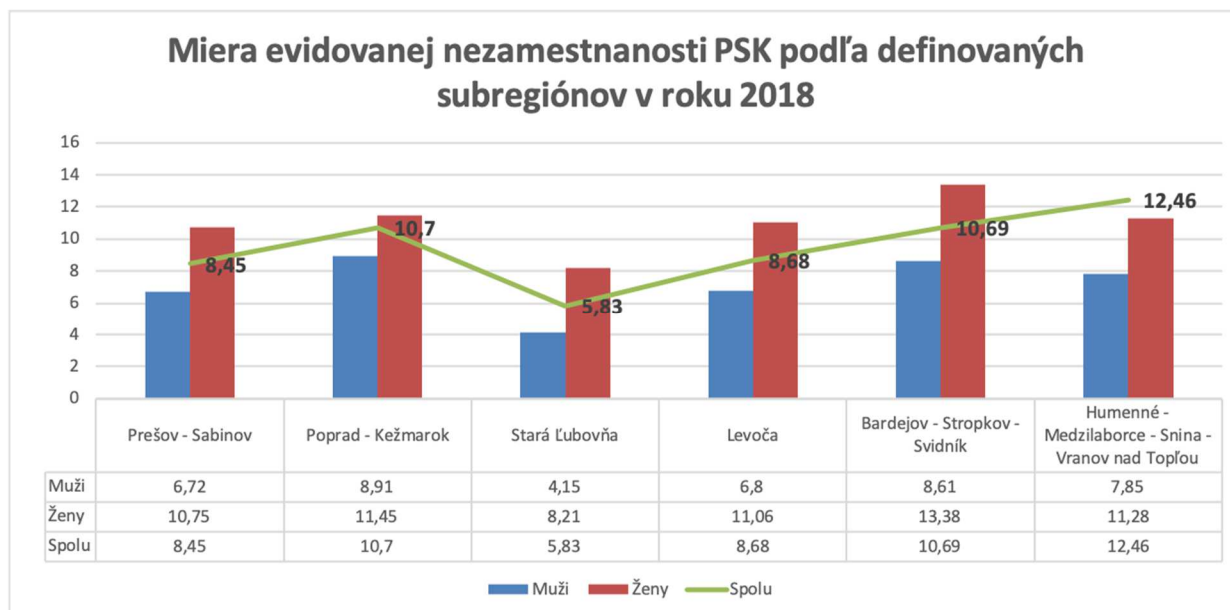

GRAF 19 PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ - VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA 2018. ZDROJ: DATACUBE, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

PRÍLOHA Č. 13 – VYBRANÉ ÚDAJE O NEZAMESTNANOSTI V PREŠOVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI A JEHO SUBREGIÓNOCH

GRAF 20 - MIERA EVIDOVANEJ NEZAMESTNANOSTI PSK PODĽA OKRESOV V ROKU 2018. ZDROJ: STATDAT, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR

GRAF 21 - MIERA EVIDOVANEJ NEZAMESTNANOSTI PSK PODĽA DEFINOVANÝCH SUBREGIÓNOV V ROKU 2018. ZDROJ: STATDAT, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR

Subregión	Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie	Percento disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie z celkového počtu obyvateľov subregiónu
Prešov – Sabinov	7.869	3,34 %
Poprad – Kežmarok	7.557	4,20 %
Stará Ľubovňa	1.449	2,69 %
Levoča	1.354	4,01 %
Bardejov – Stropkov – Svidník	7.292	5,56 %

Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou	8.850	4,63 %
--	-------	--------

TABUĽKA 74 DISPONIBILNÝ POČET UCHÁDZAČOV O ZAMESTNANIE V PSK PODĽA DEFINOVANÝCH SUBREGIÓNOV V ROKU 2018. ZDROJ: STATDAT. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

Subregión	Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov	Percento ekonomicky aktívnych obyvateľov z celkového počtu obyvateľov subregiónu
Prešov – Sabinov	110.812	47,07 %
Poprad – Kežmarok	86.113	47,90 %
Stará Ľubovňa	24.870	46,10 %
Levoča	15.597	46,29 %
Bardejov – Stropkov – Svidník	67.459	51,48 %
Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou	94.174	49,27 %

TABUĽKA 75 EKONOMICKY AKTÍVNE OBYVATEĽSTVO PSK PODĽA DEFINOVANÝCH SUBREGIÓNOV V ROKU 2018. ZDROJ: STATDAT. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

PRÍLOHA Č. 14 – PODROBNEJŠIA ANALÝZA O PRÍJMOCH V PREŠOVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI A JEHO SUBREGIÓNOCH

Príloha č. 14 predstavuje podrobnejšiu analýzu príjmov v PSK v kontexte sociálnych služieb a koncepcie rozvoja sociálnych služieb PSK.

Percento ekonomicky aktívnych obyvateľov má vplyv aj na výšku mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca, ktorá v rámci celej Slovenskej republiky rastie, ale jej nárast v Prešovskom samosprávnom kraji je nižší ako priemer Slovenskej republiky.

V roku 2017 bola vo výške 875,- EUR, čo je nárast o 154,- EUR za posledných 5 rokov.

V porovnaní s celoslovenským priemerom je nižšia o 220,- EUR a celkovo má Prešovský samosprávny kraj najnižšiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu zamestnanca zo všetkých samosprávnych krajov v Slovenskej republike. Z hľadiska subregiónov má najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu zamestnanca subregión Prešov – Sabinov (911,- EUR) a subregión Levoča (892,- EUR). Ostatné subregióny majú nižšiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu zamestnanca ako je priemer Prešovského samosprávneho kraja. Najnižšia priemerná nominálna mesačná mzda je v subregióne Bardejov – Stropkov – Svidník (772,- EUR, čo je o 323,- EUR menej ako je priemer Slovenskej republiky). Z okresov je z hľadiska tohto ukazovateľa na tom najhoršie okres Bardejov (716,- EUR) a najlepšie okres Prešov (956,- EUR).

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR) ³⁸	2013	2014	2015	2016	2017
Slovenská republika	891	975	993	1.034	1.095
Prešovský samosprávny kraj	721	767	799	830	875
Okres Prešov	785	847	875	903	956
Okres Sabinov	687	736	791	799	866
Prešov – Sabinov	736	792	833	851	911
Okres Poprad	782	835	888	950	947
Okres Kežmarok	648	680	678	718	780
Poprad – Kežmarok	715	758	783	834	864
Stará Ľubovňa	709	759	793	811	848
Levoča	718	759	781	812	892
Okres Bardejov	597	614	636	658	716
Okres Stropkov	640	680	722	738	800
Okres Svidník	719	738	733	702	800
Bardejov – Stropkov – Svidník	652	677	697	699	772
Okres Humenné	689	725	763	780	832
Okres Medzilaborce	676	715	732	735	759
Okres Snina	648	675	702	745	762
Okres Vranov nad Topľou	660	707	737	777	834
Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou	668	706	734	759	797

TABUĽKA 76 PRIEMERNÁ NOMINÁLNA MESAČNÁ MZDA ZAMESTNANCA V PSK V ROKOCH 2013 - 2017. ZDROJ: STATDAT. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

Významným ukazovateľom ekonomického rozvoja kraja je aj príjem domácnosti³⁹. Čistý peňažný príjem predstavuje hrubé peňažné príjmy (suma všetkých peňažných príjmov každého člena domácnosti po odpočítaní daní z príjmov a povinných sociálnych a zdravotných odvodov). V Prešovskom samosprávnom kraji najnižší (**375,80,- EUR**) zo všetkých samosprávnych krajov v Slovenskej republike a je o 65,11,- EUR nižší ako priemer Slovenskej republiky. Napriek tomu má tento ukazovateľ stúpajúci

³⁸ Mzdy podľa ekonomickej činnosti zistené pracoviskovou metódou, tj. zamestnanci sú zaradení do toho okresu, kde majú svoje skutočné pracovisko. V údajoch nie sú zahrnutí zamestnanci u živnostníkov. Údaje sú spracované zo štvrtročného výkazu o cene práce ISCP (MPSVR SR) 1-0 (kumulované dáta za celý rok 2017).

³⁹ Zdroj dát: Statdat, Datacube. Štatistický úrad SR

trend a za posledných 5 rokov stúpol v Prešovskom samosprávnom kraji o 47,47,- EUR z 328,33,- EUR na už uvedených 375,80,- EUR.

Zo štatistických zisťovaní v rámci Slovenskej republiky sa ukazuje, že najväčšie výdavky domácností sú na potraviny a nealkoholické nápoje, výdavky spojené s bývaním a energiami a platby zdravotným poisťovňami a Sociálnej poisťovni. Celkovo tvoria tieto tri skupiny polovicu výdavkov domácností. Okrem toho ukazujú štatistické národné dáta, že najnižšie príjmy majú viacdtné domácnosti (3 deti a viac), ktoré sú v priemere o polovicu nižšie ako príjmy domácností bez detí. Prešovský samosprávny kraj patrí z tohto hľadiska ku krajom, kde sú príjmy domácností najnižšie v celej Slovenskej republike, a to výrazne ovplyvňuje celkovú životnú úroveň obyvateľov kraja. Nízka životná úroveň obyvateľov samosprávneho kraja sa následne premieta aj do oblasti poskytovania sociálnych služieb, kde ovplyvňuje možnosti spolufinancovania a úhrad za sociálne služby zo strany prijímateľov sociálnych služieb a ich rodinných príslušníkov. Zároveň má nízka životná úroveň obyvateľov Prešovského samosprávneho kraja dopad aj na stabilitu rodín (migrácia za prácou) a nárast sociálno-patologických javov (alkoholizmus, iné závislosti, nárast duševných ochorení a pod.). Tieto fakty potvrdzujú aj údaje z dotazníkov, ktoré boli zasielané obciam a mestám Prešovského samosprávneho kraja.

S uvedeným súvisí aj riziko chudoby, ktoré je v rámci prešovského samosprávneho kraja výrazné. Hranicu chudoby definujeme ako minimálnu úroveň príjmov, ktorá je potrebná na dosiahnutie minimálnej životnej úrovne v krajine. V Slovenskej republike je to to 60% medián národného ekvivalentného disponibilného príjmu⁴⁰, ktorý bol v roku 2016 vo výške 348,- EUR/mesiac. Sledovaná miera rizika chudoby definovaná metodikou EU SILC predstavuje podiel osôb (v percentách) v celkovej populácii, ktorých ekvivalentný disponibilný príjem sa nachádza pod hranicou rizika chudoby (uvedená vyššie). Prešovský samosprávny kraj má najviac obyvateľov v rámci Slovenskej republiky, ktorí sú ohrození rizikom chudoby a miera rizika chudoby v kraji bola v roku 2016 na úrovni 18,6%, čo je o 6,37% viac ako priemer Slovenskej republiky (12,23%). ***Medzi najviac ohrozené skupiny podľa veku patria deti do 17 rokov a mladé ženy vo veku do 24 rokov, seniory a viacdtné domácnosti s nezamestnanými rodičmi a osoby so zdravotným postihnutím.*** S mierou chudoby priamo súvisí aj miera závažnej materiálnej deprivácie⁴¹. Závažná materiálna deprivácia predstavuje nedostatok vecí, alebo činností, ktoré si obyvatelia nemôžu finančne dovoliť. V rámci jej mapovania sa sleduje 9 základných položiek – nedoplatky spojené s bývaním, pôžičkami, nákupmi na splátky, neschopnosť finančne si zabezpečiť telefón, práčku, automobil, mäso a dovolenku, udržiavať si primerané teplo v domácnosti, schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom vo výške mesačnej národnej hranice chudoby. Ak majú ľudia problém v aspoň štyroch týchto položkách, tak sú ohrození materiálnou depriváciou. Jej úroveň bola v Slovenskej republike v roku 2016 8,2% z celkovej populácie, kde najviac boli ohrozené deti (9,7%). Táto skutočnosť sa týka predovšetkým marginalizovaných skupín s generačne reprodukovanou chudobou.

Miera chudoby sa automaticky odzrkadľuje v počte osôb odkázaných na systém hmotnej núdze. Hmotnú núdzu definuje zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Hmotná núdza je definovaná ako stav, ak príjem členov domácnosti nedosahuje úroveň sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu pracovať, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť alebo zvýšiť svoj príjem. Poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi je však legislatívne upravené tak, že aj napriek tomu, že domácnosť môže byť v hmotnej núdzi, neznamená to, že má vždy nárok na poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi. Dôvodom je, že pomoc v hmotnej núdzi sa poskytuje iba do sumy nárokov stanovenej v zákone o pomoci v hmotnej núdzi a nie do sumy životného minima. Pomoc v hmotnej núdzi sa uskutočňuje prostredníctvom nasledovných príspevkov:

- a) dávka v hmotnej núdzi (v sume od 61,60,- EUR u jednotlivca až po 216,10,- EUR u dvojice s viac ako 4 deťmi)

⁴⁰ Zdroj dát: Statdat, Datacube. Štatistický úrad SR

⁴¹ Zdroj dát: Datacube. Štatistický úrad SR

- b) ochranný príspevok (max. do výšky 63,07,- EUR na člena domácnosti)
- c) aktivačný príspevok (63,07,- EUR/mesiac)
- d) príspevok na nezaopatrené dieťa (17,20,- EUR/mesiac)
- e) príspevok na bývanie (55,80,- EUR/jednotlivec, resp. 89,20,- EUR – viacčlenná domácnosť)

Všetky okresy Prešovského samosprávneho kraja majú evidovaných od 3% do 12% obyvateľov v systéme hmotnej núdze.⁴² Najvyššiu mieru evidovaných obyvateľov v systéme hmotnej núdze majú okres Kežmarok a Sabinov (od 9 – 12%) a následne Medzilaborce, Svidník, Stropkov a Vranov nad Topľou (6 – 9%).

Okres	Počet poberateľov PHM so spoločne posudzovanými osobami	Počet obyvateľov k 31.12.2017	Podiel osôb v HN z počtu obyvateľov v %
Slovenská republika	147.137	5.443.120	2,70
Sabinov	5.262	59.995	8,77
Kežmarok	6.286	74.408	8,45
Vranov nad Topľou	6.449	80.607	8,00
Stropkov	1.353	20.623	6,56
Medzilaborce	743	12.004	6,19
Svidník	1.995	32.800	6,08
Levoča	1.844	33.668	5,48
Bardejov	3.534	77.704	4,55
Stará Ľubovňa	2.394	53.849	4,45
Prešov	6.158	174.286	3,53
Snina	1.224	36.610	3,34
Poprad	3.314	104.711	3,16
Humenné	1.670	62.561	2,67

TABUĽKA 77 POČET POBERATEĽOV POMOCI V HMOTNEJ NÚDZI A PRÍSPEVKOV K DÁVKE SO SPOLOČNE POSUDZOVANÝMI OSOBAMI Z POČTU OBYVATEĽOV OKRESOV PSK. FEBRUÁR 2019. ZDROJ: ÚPSVAR SR

V Prešovskom samosprávnom kraji bolo na konci roku 2017 celkovo spolu 190.230 poberateľov dôchodkových dávok, čo predstavuje 23% z celkového počtu poberateľov dôchodkových dávok. Najväčšiu skupinu tvorili starobní dôchodcovia - 139.059 osôb (16,86%) a predčasní dôchodcovia 1.919 osôb (0,23%). Spolu je to 17% (140.978 osôb) z celkového počtu obyvateľov Prešovského samosprávneho kraja. Priemerná mesačná výška vyplácaného starobného dôchodku je 404,12,- EUR a starobného predčasného dôchodku je 371,80,- EUR. Druhou veľkou skupinou sú poberatelia invalidných dôchodkov, ktorých je v Prešovskom samosprávnom kraji 40.508, tj. 4,9% z celkového počtu obyvateľov Prešovského samosprávneho kraja. Priemerná mesačný výška invalidného dôchodku je 254,31,- EUR. Podrobnejšie informácie sú v tabuľke č. 3. Z hľadiska sociálnych služieb sú tieto skupiny veľmi dôležité, lebo väčšina z nich je, alebo v budúcnosti bude prijímateľmi sociálnych služieb. Presné dáta o počte ľudí poberajúcich invalidný alebo starobný dôchodok, ktorí sú prijímateľmi sociálnych služieb, nie sú vedené. Podobné je to aj s počtom osôb so zdravotným postihnutím, kde môžeme vychádzať len z predpokladanej prevalencie výskytu zdravotného postihnutia v SR a vo svete. Podrobne sa týmto skupinám budeme venovať v nasledujúcich kapitolách.

Prešovský samosprávny kraj	starobný	invalidný	vdovský	vdovecký	sirotský	starobný predčasný
Počet dôchodcov, ktorým sa vyplácal dôchodok	139.059	40.508	4.020	824	3.611	1.919
Počet vyplácaných dôchodkov	139.059	40.508	39.957	6.496	3.611	1.919

⁴² Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2017. MPSVR SR.

Priemerná mesačná výška vyplácaných sólo dôchodkov (Eur)	404,12	254,31	228,52	181,79	114,49	371,80
--	--------	--------	--------	--------	--------	--------

TABUĽKA 78 POČET DÔCHODCOV, VYPLÁCANÝCH DÔCHODKOV A PRIEMERNÁ MESAČNÁ VÝŠKA VYPLÁCANÝCH SOLO DÔCHODKOV V PSK ZA ROK 2017. ZDROJ: STATDAT, ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR.

Dôležitými údajmi pre plánovanie sociálnych služieb sú aj údaje o poberateľoch kompenzácií dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, či už jednorazových alebo opakovaných. Poberatelia týchto kompenzačných dávok vo väčšine prípadov nemôžu kumulovať kompenzácie s poskytovaním pobytových sociálnych služieb, ale z hľadiska prevencie sociálneho vylúčenia a aj budúcej potreby sociálnych služieb sú významnou skupinou v oblasti plánovania sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji.

Subregión	Príspevok na osobnú asistenciu		Príspevok na prepravu	
	Spolu	z toho ženy	Spolu	z toho ženy
Slovenská republika	10.603	5.314	3.128	2.254
Prešovský samosprávny kraj	1.751	853	419	288
Prešov – Sabinov	455	238	115	76
Poprad – Kežmarok	413	197	247	175
Stará Ľubovňa	162	79	8	8
Levoča	192	98	9	6
Bardejov – Stropkov – Svidník	213	95	24	13
Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou	316	146	16	10

TABUĽKA 79 POČET POBERATEĽOV VYBRANÝCH OPAKOVANÝCH PRÍSPEVKOV NA KOMPENZÁCIU ŤZP V PSK PODĽA DEFINOVANÝCH SUBREGIÓNOV. FEBRUÁR 2019. ZDROJ: ÚPSVAR SR

Subregión	Príspevok na opatrovanie		Príspevok na opatrovanie – počet opatrovaných	
	Spolu	z toho ženy	Spolu	z toho ženy
Slovenská republika	55.470	43.473	56.927	32.032
Prešovský samosprávny kraj	9.270	7.360	9.547	5.255
Prešov – Sabinov	2.189	1.776	2.247	1.290
Poprad – Kežmarok	1.541	1.225	1.577	823
Stará Ľubovňa	655	518	681	368
Levoča	374	292	383	217
Bardejov – Stropkov – Svidník	2.013	1.572	2.073	1.177
Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou	2.498	1.977	2.586	1 380

TABUĽKA 80 POČET POBERATEĽOV VYBRANÝCH OPAKOVANÝCH PRÍSPEVKOV NA KOMPENZÁCIU ŤZP V PSK PODĽA DEFINOVANÝCH SUBREGIÓNOV. FEBRUÁR 2019. ZDROJ: ÚPSVAR SR

Subregión	Príspevok na diétne stravovanie		Príspevok na hygienu alebo ošatenie	
	Spolu	z toho ženy	Spolu	z toho ženy
Slovenská republika	51.292	31.099	83.851	50.746
Prešovský samosprávny kraj	8.833	5.265	14.581	8.636
Prešov – Sabinov	1.979	1.202	2.934	1.710
Poprad – Kežmarok	1.668	1.008	2.600	1.428
Stará Ľubovňa	597	364	993	576
Levoča	342	198	727	408
Bardejov – Stropkov – Svidník	2.049	1.172	2.651	1.629

Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou	2.198	1.321	4.676	2.885
--	-------	-------	-------	-------

TABUĽKA 81 POČET POBERATEĽOV VYBRANÝCH OPAKOVANÝCH PRÍSPEVKOV NA KOMPENZÁCIU ŤZP V PSK PODĽA DEFINOVANÝCH SUBREGIÓNOV. FEBRUÁR 2019. ZDROJ: ÚPSVAR SR

Subregión	Príspevok na prevádzku osobného motorového vozidla		Príspevok na psa so špeciálnym výcvikom	
	Spolu	z toho ženy	Spolu	z toho ženy
Slovenská republika	68.336	37.078	57	34
Prešovský samosprávny kraj	13.414	7.386	6	5
Prešov – Sabinov	2.429	1.358	2	2
Poprad – Kežmarok	2.243	1.145	1	1
Stará Ľubovňa	597	308	0	0
Levoča	957	536	3	2
Bardejov – Stropkov – Svidník	2.339	1.291	0	0
Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou	4.849	2.748	0	0

TABUĽKA 82 POČET POBERATEĽOV VYBRANÝCH OPAKOVANÝCH PRÍSPEVKOV NA KOMPENZÁCIU ŤZP V PSK PODĽA DEFINOVANÝCH SUBREGIÓNOV. FEBRUÁR 2019. ZDROJ: ÚPSVAR SR

Subregión	Príspevok na prevádzku osobného motorového vozidla		Príspevok na psa so špeciálnym výcvikom	
	Spolu	z toho ženy	Spolu	z toho ženy
Slovenská republika	68.336	37.078	57	34
Prešovský samosprávny kraj	13.414	7.386	6	5
Prešov – Sabinov	2.429	1.358	2	2
Poprad – Kežmarok	2.243	1.145	1	1
Stará Ľubovňa	597	308	0	0
Levoča	957	536	3	2
Bardejov – Stropkov – Svidník	2.339	1.291	0	0
Humenné – Medzilaborce – Snina – Vranov nad Topľou	4.849	2.748	0	0

TABUĽKA 83 POČET POBERATEĽOV VYBRANÝCH OPAKOVANÝCH PRÍSPEVKOV NA KOMPENZÁCIU ŤZP V PSK PODĽA DEFINOVANÝCH SUBREGIÓNOV. FEBRUÁR 2019. ZDROJ: ÚPSVAR SR

Slovenská republika vynakladá mesačne na zabezpečenie kompenzácií ŤZP v Prešovskom samosprávnom kraji 8.100.000,- EUR, z čoho najväčšiu časť tvorí príspevok na opatrovanie vo výške cca. 2.861.000,- EUR a príspevok na osobnú asistenciu vo výške cca. 970.000,- EUR.